

*Program Ochrony Środowiska
i
Plan Gospodarki Odpadami
dla Gminy Stara Błotnica*

Stara Błotnica 2004

SPIS TREŚCI

CZĘŚĆ I – Gminny Program Ochrony Środowiska

Spis treści	
Podstawy prawne Gminnego Programu Ochrony Środowiska	str. 5
I. Gmina Stara Błotnica	str. 6
1.1. Podstawy i cel opracowania	str. 6
1.2. Warunki geofizyczne gminy	str. 6
1.2.1. Położenie i rzeźba terenu	str. 6
1.2.2. Warunki klimatyczne	str. 7
1.2.3. Hydrografia	str. 7
1.2.4. Obszary chronione	str. 8
1.3. Ogólna charakterystyka Gminy Stara Błotnica	str. 8
1.3.1. Demografia i mieszkalnictwo	str. 8
1.3.2. Infrastruktura techniczna gminy Stara Błotnica	str. 10
1.4. Działalność samorządu Gminy w latach 2000-2004	str. 13
1.5. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska	str. 15
II. Diagnoza aktualnego stanu środowiska	str. 16
2.1. Powietrze atmosferyczne	str. 16
2.1.1. Przepisy prawne	str. 16
2.1.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza	str. 16
2.1.3. Źródła zanieczyszczeń powietrza	str. 18
2.1.4. Wnioski	str. 19
2.2. Hałas	str. 20
2.2.1. Wprowadzenie	str. 20
2.2.2. Pomiary hałasu	str. 20
2.2.3. Źródła hałasu	str. 21
2.2.4. Wnioski	str. 21
2.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno-ściekowa	str. 22
2.3.1. Wprowadzenie	str. 22
2.3.2. Wody powierzchniowe	str. 22
2.3.3. Wody podziemne	str. 22
2.3.4. Gospodarka wodno – ściekowa	str. 23
2.3.4.1. Regulacje prawne gospodarki wodno - ściekowej	str. 23
2.3.4.2. Sieć wodociągowa	str. 24
2.3.4.3. System melioracyjny	str. 26
2.3.4.4. Sieć kanalizacyjna	str. 28
2.3.4.5. Nakłady inwestycyjne na gospodarkę ściekową	str. 28
2.3.4.6. Główne źródła zanieczyszczeń	str. 29
2.3.5. Wnioski	str. 29
2.4. Odpady	str. 29
2.4.1. Przepisy prawne	str. 29
2.4.2. Odpady niebezpieczne	str. 30
2.4.3. Odpady z sektora gospodarczego	str. 30
2.4.4. Odpady komunalne	str. 30
2.4.5. Wnioski	str. 31
2.5. Gleby	str. 31
2.5.1. Wprowadzenie	str. 31
2.5.2. Rodzaje gleb	str. 31

2.5.3. Odczyn gleb	str. 33
2.5.3.1 Uwagi ogólne	str. 33
2.5.3.2. Stan gleb w gminie	str. 33
2.5.4. Monitoring gleb	str. 33
2.5.4.1. Wiadomości ogólne	str. 33
2.5.4.2. Badania gleby na terenie gminy	str. 33
2.5.5. Wnioski	str. 36
2.6. Surowce mineralne	str. 36
2.6.1. Wprowadzenie	str. 36
2.6.2. Surowce mineralne gminy	str. 36
2.7. Pola elektromagnetyczne	str. 37
2.8. Przyroda	str. 37
2.8.1. Wprowadzenie	str. 37
2.8.2. Stan zasobów przyrody	str. 37
2.8.3. Wnioski	str. 38
2.9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska	str. 38
III. Cele i zadania w zakresie ochrony środowiska w gminie	str. 39
3.1. Cele polityki ekologicznej	str. 39
3.2. Analiza ankiety dotyczącej stanu środowiska naturalnego gminy	str. 42
3.3. Analiza SWOT dla środowiska w gminie	str. 42
3.4. Założenia Strategii Rozwoju Gminy Stara Błotnica	str. 45
3.5. Cele strategiczne, cele operacyjne i programy w zakresie ochrony środowiska dla gminy Stara Błotnica	str. 46
IV. Plan działań na lata 2004 – 2006	str. 55
4.1. Założenia planu działań na lata 2004-2006	str. 55
4.2. Poprawa jakości środowiska	str. 56
4.2.1. Ochrona powietrza	str. 56
4.2.2. Ochrona wód	str. 56
4.2.3. Gospodarka odpadami	str. 56
4.2.4. Zmniejszenie hałasu	str. 57
4.2.5. Ochrona przyrody	str. 57
V. Plan działań na lata 2007 – 2011	str. 57
5.1. Założenia planu działań na lata 2007-2011	str. 57
5.2. Poprawa jakości środowiska	str. 57
5.2.1. Ochrona powietrza	str. 58
5.2.2. Ochrona wód	str. 58
5.2.3. Gospodarka odpadami	str. 58
5.2.4. Zmniejszenie hałasu	str. 58
5.2.5. Ochrona przyrody	str. 58
Zestawienie zadań priorytetowych na lata 2004-2006 i zadań na lata 2007-2011 w układzie celów strategicznych i celów operacyjnych	str. 59
VI. Zarządzanie ochroną środowiska	str. 69
6.1. Ogólne zasady zarządzania środowiskiem	str. 69
6.2. Kompetencje organów gminy w zakresie ochrony środowiska	str. 70
6.3. Instrumenty zarządzania środowiskiem	str. 74
VII. Wdrażanie programu	str. 74
7.1. Środki finansowe na realizację programu	str. 74
7.2. Koszty realizacji przedsięwzięć	str. 78

VIII. Monitoring	str. 79
------------------	---------

CZEŚĆ II – Gminny Plan Gospodarki Odpadami

Przepisy prawne	str. 81
I. Analiza stanu obecnego gospodarki odpadami w gminie	str. 83
1.1. Zakres i metodyka prac rozpoznawczych	str. 83
1.2. Opis infrastruktury związanej z gospodarką odpadami	str. 83
1.2.1. Opis nieczynnego składowiska odpadów	str. 84
1.3. Charakterystyka wytwarzanych odpadów	str. 86
1.3.1. Odpady komunalne	str. 86
1.3.2. Odpady niebezpieczne	str. 89
1.3.3. Odpady z sektora gospodarczego	str. 90
1.3.4. Odpady poddawane procesom odzysku i unieszkodliwiania	str. 90
1.4. Instalacje oraz podmioty gospodarcze zajmujące się przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów	str. 91
1.5. Ocena aktualnego stanu gospodarki odpadami	str. 91
1.6. Wnioski	str. 92
II. Plan Gospodarki Odpadami	str. 93
2.1. Prognozowane zmiany w zakresie gospodarki odpadami	str. 94
2.1.1. Demografia	str. 94
2.1.2. Rozwój gospodarczy	str. 94
2.1.3. Mieszkalnictwo	str. 94
2.1.4. Prognoza ilości i struktury odpadów	str. 95
2.2. Warunki segregacji, gromadzenia i składowania odpadów	str. 96
2.3. Możliwości wykorzystania i utylizacji odpadów	str. 97
2.4. Cele strategiczne i system gospodarki odpadami	str. 98
2.4.1. Schemat gospodarki odpadami na terenie gminy	str. 99
2.5. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami	str. 101
2.5.1. Odpady komunalne	str. 101
2.5.2. Odpady komunalne ulegające biodegradacji	str. 101
2.5.3. Odpady niebezpieczne	str. 102
2.5.4. Odpady z sektora gospodarczego	str. 104
2.5.5. Osady ściekowe	str. 104
2.5.6. Odpady z rozbiórki obiektów budowlanych	str. 105
2.5.7. Odpady opakowaniowe	str. 105
2.6. Cele krótkookresowe gospodarki odpadami na lata 2004-2007	str. 106
2.7. Cele gospodarki odpadami na lata 2008 – 2015	str. 108
2.8. Zadania z zakresu gospodarki odpadami w Programie Ochrony Środowiska	str. 108
2.9. Wnioski z analizy oddziaływania projektu na środowisko	str. 112
2.10. Edukacja	str. 113
2.11. System monitoringu i oceny realizacji programu	str. 114
2.12. Streszczenie	str. 115
2.13. Wykaz materiałów źródłowych	str. 116
Mapa gminy Stara Błotnica	

CZEŚĆ I

Gminny Program Ochrony Środowiska

Podstawy prawne Gminnego Programu Ochrony Środowiska

Gminny Program Ochrony Środowiska opracowywany jest w oparciu o szereg przepisów prawnych, z których najważniejsze to:

- ustawa o samorządzie powiatowym
- ustawa „Prawo ochrony środowiska”
- ustawa o odpadach
- ustawa o wprowadzeniu ustawy – prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz zmianie niektórych ustaw
- ustawa o opakowaniach
- ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków
- ustawa „Prawo wodne”
- ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym
- ustawa „Prawo budowlane”
- ustawa „prawo geologiczne i górnicze”
- ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych
- ustawa o lasach
- i przepisy wykonawcze wydane na podstawie tych ustaw oraz w oparciu o dokumenty:

- II Polityka Ekologiczna Państwa – Ministerstwo Środowiska, 2000 r.
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami – Ministerstwo Środowiska, 2002 r.
- Narodowa Strategia Ochrony Środowiska na lata 2000-2006 – Ministerstwo Środowiska, 2000 r.
- Narodowy Plan Rozwoju 2004-2006 – Rada Ministrów, 2003 r.
- Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2003-2006 z uwzględnieniem perspektyw na lata 2007-2010
- Natura 2000 – Europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.
- Założenie polityki energetycznej Polski do roku 2000
- Polityka Leśna Państwa
- Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego
- Program Ochrony Środowiska Województwa Mazowieckiego
- Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2004-2011
- Program Ochrony Środowiska i Plan gospodarki odpadami dla powiatu białobrzeskiego
 - Strategia Rozwoju Gminy Stara Błotnica - projekt

I GMINA STARA BŁOTNICA

1.1. Podstawy i cel opracowania

Ustawy „Prawo ochrony środowiska” oraz „Ustawa o odpadach” nakładają na jednostki samorządu terytorialnego obowiązek opracowania „Programu Ochrony Środowiska” oraz „Planu Gospodarki Odpadami”. Dla samorządów gminnych ustawodawca określił termin opracowania w/w dokumentów na 31 czerwca 2004 r. oraz ustalił konieczność aktualizacji dokumentów w cyklu 4-letnim. Program jest opiniowany przez samorząd wojewódzki oraz przez samorząd powiatowy.

Celem programu jest przeprowadzenie analizy stanu obecnego środowiska naturalnego oraz stanu gospodarki odpadami w gminie oraz określenie kierunków działań bieżących i długofalowych samorządu w zakresie ochrony środowiska.

1.2. Warunki geofizyczne gminy

Od 1 stycznia 1999 roku Gmina Stara Błotnica należy do powiatu białobrzeskiego, na który składają się również gminy: Białobrzegi (miasto – gmina), Wyśmierzyce (miasto – gmina), Stromiec, Promna oraz Radzanów. Sąsiaduje z gminami:

od północy: Białobrzegi,
od północnego wschodu: Stromiec,
od południowego wschodu: Jedlińsk,
od zachodu: Radzanów,
od południa: Przytyk i Zakrzew.

Gmina znajduje się w południowej części województwa mazowieckiego i należy do subregionu radomskiego. Gmina Stara Błotnica zajmuje powierzchnię 96 km², w tym 84% stanowią użytki rolne, a zaledwie około 9% lasy i tereny zalesione. Zamieszkuje ją 5239 osób (dane Urzędu Gminy z 2003 roku). Pod względem obszarowym gmina zajmuje trzecie miejsce w powiecie, a czwarte w liczbie ludności. Na gminę składają się 23 sołectwa (25 miejscowości).

1.2.1. Położenie i rzeźba terenu

Gmina Stara Błotnica położona jest w obrębie dwóch jednostek fizjograficznych.

Na wschodzie jest to Równina Kozienicka (część makroregionu Nizin Środkowo – Mazowieckich) zajmująca $\frac{3}{4}$ powierzchni gminy. Wysoczyzna pochylona jest ku Radomce w kierunku południowym (wysokość 135 – 150 m

n.p.m.). Wysoczyzna rozcięta jest doliną rzeki Tymianki, jej licznymi dopływami oraz rowami melioracyjnymi.

Równina Radomska w części zachodniej gminy stanowi $\frac{1}{4}$ jej obszaru. Rzeźba terenu bardziej urozmaicona. Przeważające nachylenia w granicach w 2 - 5%, głęboko przecięte doliną rzeki Pierzchnianki (wysokość względna 10 do 25 metrów), płynąca w kierunku północno – wschodnim. Przez teren ten przechodzi dział wodny II rzędu oddzielający dorzecze Radomki (Tymianka) od dorzecza Pilicy (Pierzchnianka).

1.2.2. Warunki klimatyczne

Gmina Stara Błotnica położona jest na styku trzech dzielnic klimatycznych: środkowej (wielkopolsko-mazowieckiej) radomskiej i łódzkiej. Warunki klimatyczne gminy przedstawiają się następująco:

- średnia roczna temperatura wynosi + 7,7 °C,
- średnia roczna ilość opadów w granicach 512 mm,
- długość okresu wegetacyjnego około 210 dni,
- wilgotność względna 80%.
- dominacja wiatrów zachodnich, południowo-zachodnich i północno-wschodnich.

Część wschodnia terenu gminy posiada mniej korzystne warunki klimatyczne z uwagi na dużą wilgotność spowodowaną płytko zalegającymi wodami gruntowymi.

1.2.3. Hydrografia

Teren gminy Stara Błotnica położony jest w dorzeczu rzeki Radomki i Pilicy. Największymi dopływami tych rzek na terenie gminy są Pierzchnianka i Tymianka. Dział wodny przebiega na linii Wola Kaszewska – Siekluki – Bobrek.

Okolo $\frac{3}{4}$ powierzchni gminy zajmuje dorzecze Radomki, rzeką odwadniającą jest Tymianka z bogatą siecią bezimiennych dopływów oraz licznymi rowami melioracyjnymi. Teren stanowiący dorzecze jest obszarem silnie zdrenowanym – zabagnione miejsca, bezodpływowe lub tylko częściowo włączone do sieci odpływowej. Niewielki teren – północno-zachodnia część – gminy zajmuje dorzecze rzeki Pierzchnianki.

Na obszarze gminy znajdują się niewielkie zbiorniki retencyjne (12 zbiorników o łącznej powierzchni 11,53 ha) wykorzystywane w celach gospodarczych lub hodowli ryb. Uzupelnieniem wód powierzchniowych jest 129 km rowów melioracyjnych.

Wody podziemne, eksploatowane na terenie powiatu pochodzą z jurajskiego, kredowego, trzecio i czwartorzędowego piętra wodonośnego.

1.2.4. Obszary chronione

Na terenie Gminy Stara Błotnica znajdują się obszary podlegające ochronie:

- Strefa krajobrazu chronionego „Dolina Pilicy i Drzewiczki” (strefa obejmuje zasięgiem wszystkie gminy powiatu białobrzeskiego). Obejmuje ona północną część gminy Stara Błotnica do linii drogi Nowy Kadłubek – Stary Gózd – Stara Błotnica – Kadłub.
- Rezerwat przyrody „Siekluki” (przejęciowo użytek ekologiczny) – torfowiska, powierzchnia całkowita 110 ha.
- Użytek ekologiczny „Grodzisko” – obszar zabagniony, miejsce gniazdowania wielu gatunków zagrożonych wyginięciem.
- Pomniki przyrody (ochrona indywidualna)
- Projektowana otulina „Parku Krajobrazowego Dolnej Pilicy” – niewielki fragment północno – zachodniej części gminy.
- Około 50 zarejestrowanych stanowisk archeologicznych.

1.3. Ogólna charakterystyka Gminy Stara Błotnica

Gmina Stara Błotnica położona jest w południowej części województwa mazowieckiego i należy do powiatu białobrzeskiego wraz z gminami: Białobrzegi (miasto – gmina), Wyśmierzyce (miasto – gmina), Stromiec, Promna oraz Radzanów. Gmina ma charakter typowo rolniczy, użytki rolne zajmują 84% jej ogólnej powierzchni. Na tym terenie brak jest surowców mineralnych, nie rozwinął się również przemysł.

W Starej Błotnicy i w innych miejscowościach rejonu gminy mają swoje siedziby: Urząd Gminy, Komenda Policji, jednostki Ochotniczej Straży Pożarnej, Urząd Pocztowy, Ośrodek Zdrowia i inne instytucje użyteczności publicznej. Na terenie gminy znajduje się znane Sanktuarium Maryjne.

1.3.1. Demografia i mieszkalnictwo

Dane statystyczne dotyczące procesów demograficznych i kwestii mieszkalnictwa przedstawiają poniższe tabele:

Liczbę ludności gminy w latach 1999 – 2003 przedstawia tabela:

	1999	2000	2001	2002	2003
Gmina Stara Błotnica	5178	5199	5227	5246	5239

*wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2002 i danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

Na podstawie powyższych danych można zaobserwować niewielką tendencję wzrostową ludności na terenie gminy od roku 1999 do 2002. Gmina jest obszarem zrównoważonego rozwoju demograficznego.

Struktura wiekowa ludności w gminie w roku 2003:

Wiek	0-6		7-15		16-19		20-65	20-60	Pow.65	pow.60	Razem		
	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M	K	M+K
2003	261	251	433	394	146	170	1550	1283	258	493	2648	2591	5239
Razem	512		797		319		2833		751				

Przyrost naturalny w liczbach bezwzględnych (w nawiasie w ‰) w gminie Stara Błotnica:

	1999	2000	2001
Stara Błotnica	16 (3,1)	10 (1,9)	28 (5,4)

* wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2002

Saldo migracji ludności w liczbach bezwzględnych (w nawiasie w ‰)

	1999	2000	2001
Stara Błotnica	6 (1,2)	10 (1,9)	8 (1,5)

* wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2002

Przyrost naturalny i saldo migracji są dodatnie (dane za rok 2001).

Liczba mieszkań i ich powierzchnia użytkowa w gminie Stara Błotnica:

1999		2000		2001	
Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)
1276	91439	1278	91712	1281	92014

* wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2002

Według danych ze Spisu Powszechnego w roku 2002 liczba mieszkań na terenie gminy Stara Błotnica wynosiła 1178 lokali, a ich łączna powierzchnia 108337 m².

Wg danych Powszechnego Spisu Ludności 2002 wskaźniki dotyczące zasobów mieszkaniowych – porównanie gminy Stara Błotnica oraz subregionu radomskiego i województwa mazowieckiego - kształtują się następująco:

Przeciętna	Gmina Stara Błotnica	Subregion Radomski	Województwo Mazowieckie
Liczba izb w 1 mieszkaniu	3,85	3,5	3,8
Osób w 1 mieszkaniu	4,44	3,51	3,26
Osób na 1 izbę	1,17	0,99	0,86
Powierzchnia użytkowa mieszkania (m ²)	92,4	69,9	75,8
Powierzchnia użytkowa na 1 osobę (m ²)	20,8	19,8	23,1

* wg Narodowego Spisu Powszechnego 2002

Wskaźnik procentowy liczby mieszkań wyposażonych w:

- wodociąg – 86,6%
- ustęp splukiwany – 52,8 %
- łazienkę – 56,1 %
- ciepłą wodę – 50,2 %
- gaz z sieci – 0,6%
- gaz z butli – 90,4%
- centralne ogrzewanie – 100%

Warunki mieszkaniowe w gminie Stara Błotnica zaspokajają podstawowe potrzeby ludności, jeśli chodzi o dostępność infrastruktury technicznej, a wskaźniki dotyczące przestrzeni lokali są większe niż w subregionie i województwie.

1.3.2. Infrastruktura techniczna gminy Stara Błotnica

Podstawowe wskaźniki dotyczące infrastruktury technicznej na terenie Gminy Stara Błotnica przedstawiają poniższe zestawienia:

Wodociągi

Wskaźniki zwodociągowania gmin Gminy Stara Błotnica:

Gmina	Wskaźnik km sieci / km ² powierzchni gminy	Wskaźnik liczba przyłączy / liczba mieszkań
Stara Błotnica	2,39	0,87
Razem powiat	0,64	0,65

* wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2002

Gmina Stara Błotnica jest najlepiej zwodociągowaną gminą w powiecie białobrzeskim, stąd jej wysoki wskaźnik na tle powiatu.

Drogi

Długość i stan nawierzchni dróg gminnych przedstawia poniższa tabela:

L.p.	Drogi	Długość w km	Stan Nawierzchni	
			Utwardzona	Niutwardzona
1	Krajowe	9	9	0
2	Wojewódzkie	9	9	0
3	Powiatowe	31	30	1
4	Gminne	56	15	41
	Ogółem	105	63	41

* wg danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

Szczegółowy opis infrastruktury drogowej na terenie gminy:

a) droga krajowa:

L.P.	Numer drogi	Kierunek	Długość (w km)	Nawierzchnia
1	7	Gdańsk – Elbląg – Olsztyn – Warszawa – Białobrzegi – Radom – Kielce – Kraków – Chyżne	9	Utwardzona

* wg danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

b) droga wojewódzka:

L.P.	Numer drogi	Kierunek	Długość (w km)	Nawierzchnia
1	732	Stary Gózd – Stara Błotnica – Kaszów – Przytyk	9	Bitumiczna

* wg danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

c) drogi powiatowe:

L.P.	Numer drogi	Kierunek	Długość (w km)	Nawierzchnia
1	34206	Smardzew – Siekluki	7,9	Asfalt
2	34208	Młodynie Górne – Kadłub – Stara Błotnica	4,8	Asfalt
3	34215	Stromiec – Siekluki	1,8	Asfalt
4	34407	Kaszów – Bród	3,1	Asfalt
5	34409	Siemiradz – Bród	4,6	Asfalt – 3,8 km, Grunt – 0,8 km
6	34410	Stara Błotnica – Jedlanka	3,2	Asfalt
7	34412	Nowy Kadłubek – Stary Gózd	5,2	Asfalt

* wg danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

d) drogi gminne:

L.P.	Numer drogi	Kierunek	Długość (w km)	Nawierzchnia
1	3457001	Pierzchnia – Ryki – Stary Kielbów	2,5	Gruntowa
2	3457002	Branica (granica gminy) – Pierzchnia	2,7	Gruntowa
3	3457003	Chruściechów – Ryki – Stara Błotnica	3,9	Gruntowa asfalt 1,5
4	3457004	Nowy Kadłubek – granica gminy – Gabrielów	0,1	Gruntowa
5	3457005	Nowy Kadłubek do drogi nr 3457030	2,2	Gruntowa
6	3457006	Stary Kadłubek – Kadłubek - Podlas	2,1	Gruntowa
7	3457007	Pałowiec – Stare Siekluki – Nowy Kielbów	3,1	Asfalt 2,0 tłuczeń
8	3457008	Żabia Wola – Kobylnik – Dębowica – Sopot	7,6	Asfalt 0,6 gruntowa
9	3457009	Stary Gózd – Kobylnik	3,8	Asfalt 2,5 tłuczeń
10	3457010	Żdźary – granica gminy	1,0	Gruntowa
11	3457011	Pałowiec – do drogi 7	0,8	Tłuczeń
12	3457012	Stary Kadłubek – granica gminy	1,3	Gruntowa
13	3457013	Droga przez wieś Siekluki	0,9	Asfalt
14	3457014	Droga przez wieś Stary Gózd	0,9	Asfalt
15	3457015	Droga przez wieś Żdźary	0,8	Asfalt
16	3457016	Od drogi 3457015 Gozdowska Wola	1,6	Tłuczeń szlaka
17	3457017	Kadłubek B – Grodzisko – Trąbki	3,1	Tłuczeń szlaka
18	3457018	Stary Kadłub – Stary Osów	0,4	Asfalt
19	3457019	Stara Błotnica – Wólka Pierzchniejska	2,4	Asfalt
20	3457020	Chruściechów – Nowy Kielbów	1,6	Gruntowa
21	3457021	Stary Kadłub do drogi 732	1,5	0,8 Asfalt 0,7 gruntowa
22	3457022	Granica gminy – Stary Osów do drogi 732	3,4	2,5 Asfalt 0,9 gruntowa
23	3457023	Wólka Pierzchniejska – Jakubów granica gminy (Sucha)	3,5	Asfalt, gruntowa
24	3457024	Stare Siekluki – Ryki	2,8	Gruntowa
25	3457025	Kaszów -- Kaszówek - Kaszów Kolonia	2,6	Gruntowa
26	3457026	(Urbanów) granica gminy – granica gminy (Gabrielów)	1,5	Gruntowa
27	3457027	Droga przez wieś Jakubów	0,9	Asfalt

* wg danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

Łączna długość dróg gminnych wynosi 59 km, w tym zaledwie około 16 km są drogami asfaltowymi. Ogólny stan techniczny dróg w gminie oceniany jest jako dobry.

1.4. Działalność Samorządu Gminy w latach 2000 - 2004

Dochody gminy Stara Błotnica w poszczególnych latach:

	2000	2001	2002	2003	2004
Dochody gminy	5.567.746	6.113.301	6.648.425	7.231.092	8.149.215 planowane

*według danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

Wielkość dochodów gminy Stara Błotnica stale i systematycznie rośnie.

Struktura dochodów budżetu gminy w latach 2000 - 2004 (w tys. zł):

	2000	2001	2002	2003	2004 plan
Dochody własne	26.517	76.556	9.161	43.680	58.044
Udziały w podatkach	1.458.757	1.481.288	1.570.722	1.876.092	2.595.454
Subwencja	3.390.191	3.998.588	4.512.532	4.833.551	5.285.484
Dotacje	692.281	556.869	556.010	477.565	210.233
RAZEM	5.567.746	6.113.301	6.648.425	7.231.092	8.149.215

*według danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

Najistotniejszą grupą dochodów gminy są dotacje i subwencje. Dochody własne oraz udziały stanowią tylko niewielką część budżetu.

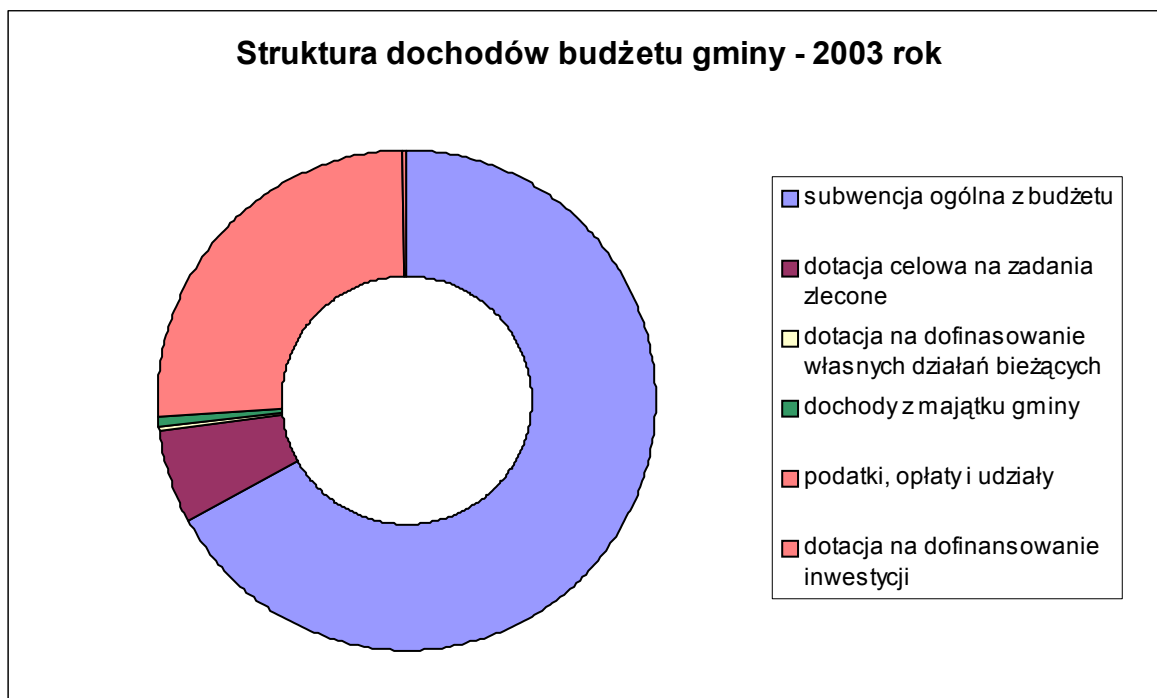
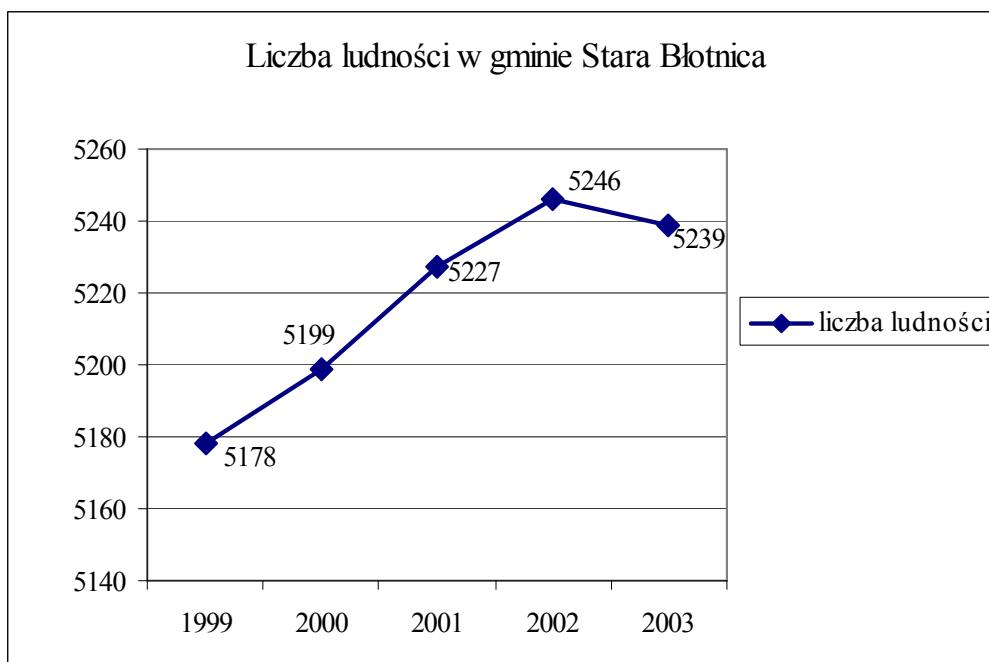
WYDATKI

Wydatki gminy w latach 2000 – 2003 przedstawia poniższa tabela:

	2000	2001	2002	2003	2004 plan
Wydatki ogółem	5.646.368	6.090.292	6.703.018	7.757.008	7.855.615

*według danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

Wydatki gminy wykazują tendencję rosnącą. W 2004 planowane jest zwiększenie środków na realizację inwestycji.

1.5. Dotychczasowe działania z zakresu ochrony środowiska

Działania inwestycyjne Rady Gminy z zakresu ochrony środowiska dotyczyły głównie modernizacji kotłowni (zamianie ogrzewania węglowego na olejowe w 4 kotłowniach przyszkolnych). Wokół ujęć wody pitnej wyznaczono strefy ochronne.

Środki przeznaczane na ochronę środowiska pochodzą w większości z budżetu gminy.

W latach 1996 – 2003 na ochronę środowiska przeznaczono:

- Budowa sieci wodociągowej –1996-2002 - w sumie 360.248 zł
- Budowa dróg – 738.420 zł
- Termomodernizacja szkół – 78.464 zł
- Projekt oczyszczania ścieków – 9.000 zł

W planach na rok 2004 znajdują się inwestycje:

- Zakup działki pod oczyszczalnię ścieków – ok. 20.000 zł
- Budowa odcinka rurociągu gazowego – ok. 12.000 zł

II DIAGNOZA AKTUALNEGO STANU ŚRODOWISKA

2.1. Powietrze atmosferyczne

2.1.1. Przepisy prawne

Wśród wielu rodzajów zanieczyszczeń powietrza wyodrębniono grupę zanieczyszczeń charakterystycznych dla powietrza - pyły, tlenki węgla, tlenki siarki i tlenki azotu. Wartości progowe - normy ustalono na podstawie rozporządzenia Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 28. IV 1998 roku w sprawie dopuszczalnych wartości stężeń substancji zanieczyszczających powietrze (Dz.U. Nr 55, poz. 355). W Polsce obowiązuje zachowanie jednocześnie trzech dopuszczalnych wartości substancji zanieczyszczających w powietrzu (DS):

Da - dopuszczalne stężenie średnioroczne,

D24 - dopuszczalne stężenie średniodobowe (24-godzinne),

D30 - dopuszczalne stężenie chwilowe (30-minutowe),

przy czym ustalono je odrębnie dla różnych obszarów, tj: objętych ochroną przyrodniczą (parki narodowe, leśne kompleksy promocyjne), uzdrowiskową (obszary ochrony uzdrowiskowej) i zabytkową (obszary, na których znajdują się pomniki historii wpisane na "Listę dziedzictwa światowego").

Monitoring powietrza realizowany jest na mocy ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 roku „Prawo ochrony środowiska” (Dz. U. Nr 62 z 2001 r., poz. 627) oraz ustawy z dnia 20 lipca 1991 roku o Inspekcji Ochrony Środowiska (Dz. U. Nr 77, poz. 335 z 1991 roku z późn. zm. w tym zm. Nr 106, poz. 668 z 1998 r.). Koordynatorem państwowego monitoringu powietrza (PMŚ), podobnie jak innych komponentów środowiska jest Główny Inspektor Ochrony Środowiska.

2.1.2. Pomiary zanieczyszczenia powietrza

Na terenie Gminy Stara Błotnica, ani nawet na terenie całego powiatu, nie ma punktów pomiarowych dla zanieczyszczeń powietrza. Najbliżej zlokalizowane stanowiska pomiarowe znajdują się w:

- Belsk Duży – około 22 km – kierunek północny zachód
- Radom – około 25 km – kierunek południowy
- Pionki – około 34 km - kierunek południowy wschód
- Kozienice – około 42 km – kierunek wschodni

Wyniki pomiarów dla poszczególnych zanieczyszczeń przedstawiają tabelę:

Lp	Lokalizacja stanowiska pomiarowego	SO ₂		NO ₂		pył zawieszony	
		Pomiar w 2000	Pomiar w 2002	Pomiar w 2000	Pomiar w 2002	Pomiar w 2000	Pomiar w 2002
1	Belsk Duży	6,8	6,5	8,7	8,5	b.d.	b.d.
2	Radom	8,0	6,3	14,5	10,5	12,3	46,4
3	Pionki	2,4	8,2	7,7	16,8	8,2	1,5
4	Kozienice	b.d.	1,7	6,3	11,1	b.d.	11,8

Dopuszczalne stężenia wynoszą:

SO₂ - 40 µg/m³

NO₂ - 40 µg/m³

Pył zawieszony - 75 µg/m³

Badania opadów pyłu (dane z 2002 roku), ołowiu i kadmu dokonywane były na terenie powiatu białobrzskiego. Wyniki przedstawiają się następująco:

Opad pyłu			
Lp	Lokalizacja stanowiska pomiarowego	Norma	Wynik pomiaru 2002
1	Białobrzegi ul. Piekarska	200 g/m ² rok	48,3
2	Gmina Białobrzegi miejscowość Szczyty		127,5
3	Gmina Promna miejscowość Biejków		81,8

Powiat białobrzski			
Lp	Rodzaj zanieczyszczenia	Norma	Średni opad 2000
1	Opad pyłu	200 g/(m ² rok)	31,3
2	Opad ołowiu	100 mg/(m ² rok)	5,56
3	Opad kadmu	10 mg/(m ² rok)	0,39

Wyniki opadów pyłu przeprowadzonych w Wojewódzkiej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej za okres 1997 – 2000 dla miasta Białobrzegi i terenu powiatu białobrzskiego (norma 200 [t / km²]):

Analizowany rok	Wynik pomiarów (t / km ²)	
	MIASTO BIAŁOBRZEGI	TEREN POWIATU
1997	50,5	68,8
1998	71,0	77,4
1999	87,5	61,7
2000	88,3	46,3
2002	31,4	16,8

Najmniej korzystna sytuacja występuje w przypadku zanieczyszczeń pyłem zawieszonym. Nie należy oczekiwać, że ta sytuacja ulegnie szybkiej poprawie, z uwagi na małe możliwości redukcji jego emisji.

2.1.3. Źródła zanieczyszczeń powietrza

Głównymi źródłami zanieczyszczeń powietrza na terenie Gminy Stara Błotnica są:

- Procesy technologiczne i procesy energetycznego spalania paliw (na terenie gminy funkcjonuje wiele przy obiektowych kotłowni)
- Emisja komunikacyjna (podstawowym źródłem zanieczyszczeń, ze względu na znaczne natężenie ruchu są pojazdy przemieszczające się drogą krajową nr 7)
- Emisja niska (większość indywidualnych gospodarstw domowych ogrzewanych jest z własnych kotłowni węglowych lub pieców)
- Emisje uciążliwych zapachów (dzikie wysypiska odpadów, garbarnie i fermy drobiu)

Wykaz obiektów mogących pogorszyć stan środowiska:

Rodzaj obiektu	Ilość
Odlewnie	2
Fermy kurze	3
Gorzelnia	1
Garbarnia	1
Stacje paliw płynnych	2
Betoniarstwo	4
Piekarnie	1
Ośrodki zdrowia	1
Szkoły gminne	6
Razem	21

*wg danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

Strefa białobrzaska została umieszczona – zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 06.06.2002 – w następujących klasach:

Ze względu na ochronę zdrowia:

SO₂ – klasa IIIb

NO₂ – klasa I

Pył – klasa I

CO – klasa IIIb

Pb – klasa IIIb

Benzen – klasa IIIb

Ozon – klasa IO

Ze względu na ochronę roślin i ekosystemów:

SO₂ – klasa IIIb

NO_x – klasa I

Ozon – klasa I

Główny emitent zanieczyszczeń w gminie wytwarza rocznie:

Emitent zanieczyszczenia	Rodzaj zanieczyszczenia (Mg / rok)			
	Dwutlenek siarki	Dwutlenek azotu	Tlenek węgla	Pył
Destylarnie Polskie S.A. w Chruściechowie	3,3280	0,6000	18,000	0,57732

Na terenie gminy brak jest większych zakładów przemysłowych, które emitowałyby do atmosfery znaczące ilości zanieczyszczeń, dlatego też nie prowadzą one badań emisji szkodliwych dla powietrza zanieczyszczeń.

2.1.4. Wnioski

Wyniki pomiarów opadu pyłu, kadmu i ołowiu na terenie Gminy Stara Błotnica nie przekraczają dopuszczalnych polskim prawem norm. W obrębie gminy nie ma zakładów przemysłowych, które w znaczącym stopniu mogłyby wpływać na stan czystości atmosfery. Wymogi zastosowania nowych technologii oraz działalność zakładów zgodnie z przepisami ochrony środowiska znacznie ogranicza emisje wszelkich zanieczyszczeń.

2.2. Hałas

2.2.1. Wprowadzenie

Ustawa z 27 kwietnia 2001 r - Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62, poz. 627) oraz ustawa z dnia 27 lipca 2001 roku o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085), reguluje przepisy dotyczące klimatu akustycznego. Przepisy tych ustaw są wyrazem nowej, spójnej z ustawodawstwem Unii Europejskiej, polityki w zakresie ochrony środowiska. W odniesieniu do zagadnień akustycznych, wspomniane akty prawne dostosowują przepisy polskie do regulacji UE, w szczególności znajdującej podstawę prawną w regulacjach zawartych w Dyrektywie w sprawie oceny i zarządzania hałasem w środowisku (2002 / 49 / EC).

Hałas - dźwięk określany jako szkodliwy, uciążliwy lub przeszkadzający w danych warunkach (zależy od fizycznych parametrów dźwięku, od nastawienia odbiorcy).

Ocena stanu środowiska w wyniku emisji hałasu dokonywana jest przy pomocy równoważnego poziomu dźwięku wyrażonego w dB. Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 13 maja 1998r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku (Dz. U. Nr 66, poz. 436) określa:

$L_{aeq,dop} = 50$ dB dla pory dziennej (od 6⁰⁰ - 22⁰⁰)

$L_{aeq,dop} = 40$ dB dla pory nocnej (od 22⁰⁰ - 6⁰⁰)

2.2.2 Pomiary hałasu

Na terenie Gminy Stara Błotnica monitoringu hałasu komunikacyjnego nie prowadzono. Najbliższe punkty pomiarowe znajdowały się w obrębie miasta Białobrzegi. W listopadzie 2001 roku przy ulicy Krakowskiej w Białobrzegach przy drodze krajowej nr 7 wyznaczono 2 punkty pomiarowe (na ogólną liczbę 24 punktów pomiarowych przy drodze nr 7). W obu punktach pomiarowych, dopuszczalne parametry zostały przekroczone.

Pomiarów hałasu, wraz z pomiarami natężenia ruchu, dokonywano w przedziałach czasowych:

godziny szczytu porannego 10³⁰-11⁰⁰ i 11¹⁰ do 11⁴⁰

godziny szczytu popołudniowego 14⁰⁰ –14³⁰ i 14³⁵ do 15⁰⁵

pora nocna 22⁰⁰ – 22³⁰ oraz 22⁴⁵ do 23¹⁵

Na podstawie pomiarów poziomu równoważnego w dB, zgodnie z Dz. U.Nr 66,poz.436. o dopuszczalnych wartościach poziomów dźwięku przypisane różnego rodzaju terenom wymagającym ochrony.

Najwyższe nasilenia hałasu (dochodzące do 76 dB w ciągu dnia i 67 dB – nocą) odnotowano w godzinach szczytu popołudniowego, kiedy przeważał w

strumieniu ruchu udział pojazdów ciężkich. Wyniki pomiarów hałasu w chwili obecnej są już nieaktualne (dla miasta Białobrzegi) ze względu na fakt oddania do użytku obwodnicy, która w znacznej części zmniejszyła strumień ruchu w centrum miasta. Trasa obwodnicy przebiega poza obszarami o zwartej zabudowie, otoczona jest pasem zieleni. Strumień pojazdów o podobnym natężeniu przejeżdża przez odcinek drogi nr 7, przebiegający przez teren gminy Stara Błotnica. W bezpośrednim sąsiedztwie drogi krajowej występują przekroczenia norm hałasu, ale ich uciążliwość ma ograniczony zasięg (położenie zabudowy wiejskiej w pewnym oddaleniu od drogi).

2.2.3. Źródła hałasu

Podstawowe źródła hałasu na terenie Gminy Stara Błotnica:

- urządzenia i instalacje przemysłowe, a także inne źródła stacjonarne, zainstalowane na terenach jednostek organizacyjnych,
- indywidualne i publiczne źródła mobilne (samochody osobowe, ciężarowe, komunikacji zbiorowej),
- drogi (krajowa ekspresowa nr 7 – największe nasilenie hałasu, drogi powiatowe i gminne)

Emitentami hałasu przemysłowego, na obszarze gminy Stara Błotnica są:

- gorzelnia,
- kotłownia,
- zakłady rzemieślnicze o zróżnicowanym profilu: ślusarstwo, warsztaty samochodowe, betoniarnie, zakłady stolarskie.

Hałas z działalności rolniczej pochodzi od: pracujących maszyn i urządzeń rolniczych, systemów wentylacyjnych (czepnie, wyrzutnie), sprzężarek, szlifierek, urządzeń chłodniczych, pomp, urządzeń do obróbki drewna, (piły tarczowe itp.), wibropras, transportu.

2.2.4 Wnioski

Przekroczenia dopuszczalnych parametrów dźwięku – od 0,7 do nawet 17 dB są szczególnie uciążliwe dla mieszkańców zamieszkujących w centralnej części gminy i dotyczą tras komunikacyjnych (trasa nr 7). Inne źródła hałasu nie są uciążliwe dla mieszkańców, ponieważ nie ma zbyt wielkich skupisk zakładów oraz urządzeń go emitujących.

2.3. Zasoby wodne i gospodarka wodno - ściekowa

2.3.1 Wprowadzenie

Teren gminy Stara Błotnica położony jest w dorzeczu dwóch rzek: Pierzchnianki i Tymianki. Dział wodny przebiega na linii Wola Kaszubska – Siekluki – Bobrek. Pod wodami powierzchniowymi znajduje się 112 ha. Sieć hydrograficzną gminy tworzą niewielkie rzeczki o uregulowanym biegu oraz rowy melioracyjne o łącznej długości 129 km (najdłuższy – kanał Bobrek). Mimo to 50 % gleb na terenie gminy wykazuje stały bądź okresowy nadmiar wody.

2.3.2. Wody powierzchniowe

Poprzez teren gminy przepływają dwie rzeki: Pierzchnianka i Tymianka i szereg ich mniejszych dopływów. W stosunku do żadnej z nich nie prowadzono pomiarów czystości. W dorzeczu rzeki Tymianki występują rozległe torfowiska. Na obszarze gminy zlokalizowanych jest 12 zbiorników wodnych o przeznaczeniu gospodarczym (hodowla ryb), dwa z nich są zbiornikami naturalnymi.

W gminie zagrożenie powodziowe nie jest zbyt duże, z uwagi na brak w sąsiedztwie większej rzeki. Pilica, stwarzająca zagrożenie dla innych gmin powiatu, nie przepływa przez teren gminy Stara Błotnica. Na obszarze gminy mniejsze podtopienia miały miejsce w roku 2000. Zostało zalanych 200 ha gruntów. Gospodarstwa, nawierzchnia dróg, przepusty wodne oraz mosty nie zostały zniszczone.

2.3.3. Wody podziemne

Na terenie Gminy Stara Błotnica wody gruntowe są lokalizowane na głębokości 0,5-2,0 m w obszarach piaszczysto - żwirowych. Wody podziemne są źródłem wody pitnej i dla celów gospodarczych. Zagrożenia zanieczyszczenia jednak istnieją, mogą je stanowić:

- opady atmosferyczne,
- chemizacja rolnictwa,
- nieuporządkowana gospodarka ściekami komunalnymi,
- stacje paliw,
- „dzikie” wysypiska,
- nielegalna eksploatacja kopalni.

Według danych – Przedsiębiorstwa Geologicznego w Łodzi z 1993 roku – na terenie gminy wody podziemne posiadają II klasę czystości (na 4 miejsca w klasyfikacji). II klasa to dobra jakość wód, która wymaga jedynie prostego uzdatnienia ze względu na zawartość krzemionki, żelaza i manganu.

Jurajski poziom wodonośny GZWP „Szydłowiec-Goszczewice” izolowany jest od powierzchni kilkudziesięciometrową warstwą skał nieprzepuszczalnych – glin zwałowych. Brak wydobycia na terenie gminy tych wód. Woda ujmowana z kredowego poziomu wodonośnego (1 studnia) jest zanieczyszczona nadmierną ilością żelaza, manganu. Jest także zanieczyszczona bakteriologicznie. Z racji nie prowadzenia na terenie gminy pomiarów tych wód brak na ten temat danych.

Wody podziemne w powiecie białobrzeskim objęto monitoringiem jedynie w dwu studniach głębinowych w miejscowościach: Promna i Stromiec. Badano zmiany chemizmu wód podziemnych, sygnalizację zagrożeń i działania zmierzające do likwidacji lub ograniczenia ujemnego wpływu czynników antropogenicznych na wody podziemne oraz przewodność, poziom manganu, kadmu i żelaza.

Klasyfikacji monitorowanych wód dokonano wg zaleceń PIOŚ z 1995 roku:

Klasa I a – wody najwyższej jakości

Klasa I b - wody wysokiej jakości

Klasa II - wody średnie jakości

Klasa III - wody niskiej jakości

Wyniki z regionalnego monitoringu wód podziemnych w powiecie białobrzeskim za rok 2000:

Punkt pomiarowo-kontrolny	Wiosna 2000	Jesień 2000
Promna	I b	I b
Stromiec	I b	I b

Stan wód podziemnych na terenie powiatu oraz gminy Stara Błotnica można ocenić jako dobry.

2.3.4. Gospodarka wodno – ściekowa

2.3.4.1. Regulacje prawne gospodarki wodno - ściekowej

Gospodarka ściekowa regulowana jest Ustawą z dnia 7 czerwca 2001 roku o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. 2001 nr 72, poz.747;zm.: nr 115, poz.1229), Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 29 listopada 2002 roku w sprawie warunków jakie należy spełnić przy wprowadzaniu ścieków do wód lub do ziemi oraz w sprawie substancji szczególnie szkodliwych dla środowiska wodnego. Dz. U. Nr113 z 2001 roku i Nr 115 z 2002 roku, Rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 1 sierpnia 2002 roku - w sprawie komunalnych osadów ściekowych oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 20 lipca 2002 roku - w sprawie

sposobu realizacji obowiązków dostawców ścieków przemysłowych oraz warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych. Zgodnie z art. 3 ustawy „Prawo ochrony środowiska”, ścieki (substancje ciekłe, wprowadzone bezpośrednio lub za pomocą urządzeń kanalizacyjnych do wód) zmieniają stan fizyczny, chemiczny lub biologiczny wód, działając niszcząco na świat roślinny lub zwierzęcy. Ścieki powstają w wyniku bytowania człowieka oraz prowadzonej przez niego działalności gospodarczej i rolniczej (ścieki bytowo – gospodarcze, ścieki przemysłowe, ścieki komunalne, wody opadowe, zanieczyszczenia, wody podgrzane, skażone promieniotwórczo i zasolone).

2.3.4.2. Sieć wodociągowa

Stan systemu zaopatrzenia w wodę w Gminie Stara Błotnica jest bardzo dobry. Gmina zwodociągowana jest w 100 %. Stopień zwodociągowania stawia tę gminę w grupie o najwyższym w tym względzie wskaźniku w subregionie radomskim. Sieć wodociągowa znajduje się we wszystkich wsiach sołeckich. Ich łączna długość wynosi 116,6 km. Stacja uzdatniania wody oraz ujęcie gminne znajduje się w Czyżówce (wydajność stacji to 126 m³/h). Ujęcie to posiada również studnię awaryjną o wydajności 270 m³/h i zatwierdzonych zasobach 98 m³/h.

Ponadto gmina posiada cztery studnie głębinowe.

Stan sieci wodociągowej w gminie na rok 2002:

Sieć wodociągowa (km)	Studnie głębinowe	Stacje uzdatniania	Liczba przyłączy
116,6	4	1	1111

* wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2002 oraz informacji Urzędu

Gminy w Starej Błotnicy

Wskaźniki zwodociągowania gmin Gminy Stara Błotnica przedstawia poniższe zestawienie:

Gmina	Wskaźnik km sieci / km ² powierzchni gminy	Wskaźnik liczba przyłączy / liczba mieszkań
Stara Błotnica	2,39	0,87
Razem powiat	0,64	0,65

* wg Rocznika Statystycznego Województwa Mazowieckiego 2002

Wskaźnik długości sieci wodociągowej na 1 km² powierzchni dla Gminy Stara Błotnica jest ponad 3 razy wyższy niż ten sam wskaźnik dla województwa mazowieckiego (0,74 km/km²) oraz dla całego powiatu białobrzeskiego. Liczba przyłączy do budynków jest znacznie większa niż w powiecie.

Stan jakościowy wody w wodociągu publicznym obsługującym teren gminy Stara Błotnica obrazują poniższe tabele:

Wyniki badań fizykochemicznych z 2002 roku:

I.p.	Oznaczenie	Jednostka	Najwyższa dopuszczalna wartość	Wynik
1	Mętność	mg/l	1	1
2	Barwa (Pt)	mg/l	15	2
3	Zapach	-	Akceptowalny	Akceptowalny
4	Odczyn	PH	6,5 – 9,5	7,3
5	Twardość jako CaCO ₃	mg/l	60 – 500	312,3
6	Utlenialność - O ₂	mg/l	5	2,2
7	Amoniak - NH ₄	mg/l	0,5	0,15
8	Azotyny – NO ₂	mg/l	0,5	0,01
9	Azotany – NO ₃	mg/l	50	1,3
10	Chlorki - Cl	mg/l	0,2	4
11	Fluorki	mg/dm ³	1,5	0,3
12	Mangan – Cl ₂	mg/l	0,05	0,02

Wyniki badań bakteriologicznych:

Oznaczenie	Najwyższa dopuszczalna wartość	Wynik za rok 2003 (10.09)	Wynik za rok 2003 (22.12)
Liczba kolonii bakterii na agarze w temp. 22°C w 1 cm ³ wody	100	3	4
Liczba kolonii bakterii na agarze w temp. 37°C w 1 cm ³ wody	20	1	1
Liczba bakterii grupy coli w 100 cm ³ wody	0	0	0
Liczba bakterii grupy coli typ kałowy (termotolerancyjnych) w 100 cm ³ wody	0	0	0

Powyższe badania zostały przeprowadzone przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Białobrzegach na zlecenie Urzędu Gminy Starej Błotnicy. Ogólny stan sieci wodociągowej na terenie gminy jest dobry. Jakość wody pochodzącej z wodociągu komunalnego nie przekracza żadnych norm sanitarnych obowiązujących w Polsce i nadaje się do spożycia przez ludzi.

2.3.4.3. System melioracyjny

System melioracyjny gminy obsługiwany jest przez Spółkę Wodną „Błotnica” i obejmuje on miejscowości: Błotnica, Czyżówka, Gózd Nowy, Gózd Stary, Kiełbów Nowy, Kiełbów Stary, Kobylnik, Osów, Trąbki, Jakubów, Kadłub, Kadłubek Nowy, Stary Kadłub, Kaszów, Siekluki, Siemiradz, Sopot, Tursk-Łępin, Żabia Wola, Ryki, Żdźary.

Gmina posiada 141,6 km rowów melioracyjnych (najdłuższy kanał – Boberek), które odwodniły teren. Ilość urządzeń wspomagających melioracje wynosi: 373 przepusty, 481 studzienek i 801 wylotów drenażowych.

W zakresie melioracji podstawowej uregulowano 100% długości rzek, które tego wymagały.

Zestawienie powierzchni zmeliorowanych na terenie gminy Stara Błotnica (stan na 31.12. 2002)

Stan ewidencyjny urządzeń melioracyjnych		Urządzenia objęte działaniem Spółek Wodnych		
Grunty ha	Liczba wsi	Grunty rolne ha	Użytki zielone ha	Rowy km
4.417	23	3.614	803	141,60

* wg danych Starostwa Powiatowego w Białobrzegach

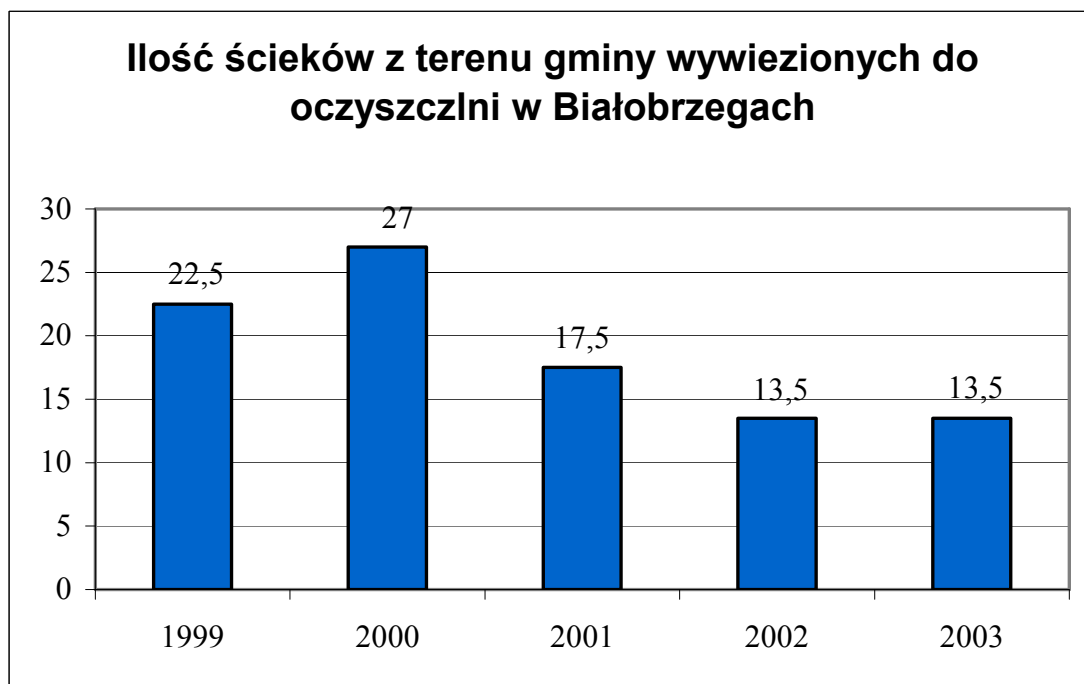
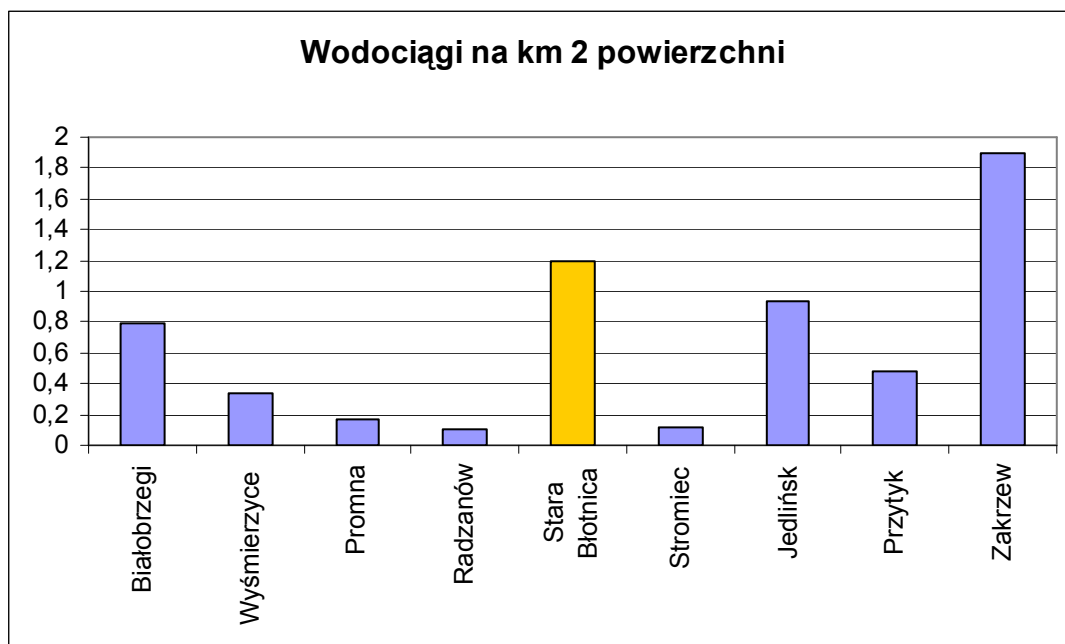
2.3.4.3. Sieć kanalizacyjna

Gmina Stara Błotnica nie posiada żadnego systemu kanalizacyjnego. Ścieki gromadzone są w przydomowych szambach i gnojówkach. Z terenu gminy ścieki dowożone są do Oczyszczalni Ścieków Komunalnych przy ulicy Rzecznej w Białobrzegach. Własną oczyszczalnię ścieków posiada jedynie gorzelnia Chruściechów, wymaga ona jednak przebudowy i modernizacji.

Ścieki wywiezione z terenu gminy Stara Błotnica do Oczyszczalni w Białobrzegach w latach 1999-2003 (w tys. m³):

	1999	2000	2001	2002	2003
Rocznie ogółem	22,5	27,0	17,5	13,5	13,5
Średnio na miesiąc	1,9	2,3	1,5	1,1	1,1

* dane z Oczyszczalni Ścieków w Białobrzegach

Ilość wywiezionych z terenu gminy ścieków w ostatnich latach zdecydowanie zmalała. Wpływ na taki stan rzeczy mogą mieć np. nieszczęsne szamba w gospodarstwach domowych.

Jedyną oczyszczalnią działającą na terenie gminy jest oczyszczalnia mechaniczna obsługująca zakład Destylarnie Polskie S.A. – Gorzelnia znajdujący się w Chruściechowie.

Ilość ścieków odprowadzanych przez oczyszczalnię w Chruściechowie:

Projektowana przepustowość w m ³ /dobę	Ilość ścieków oczyszczonych	
	m ³ /dobę	dam ³ /rok
30,0	52,0	1,9

*dane z Raportu o stanie środowiska w województwie Mazowieckim w roku 2002.

Oczyszczone ścieki z produkcji odprowadzane są do rowu melioracyjnego. Teren ten należy do zlewni rzeki Pilicy i tam, niebezpośrednio, trafia część zrzutu ścieków z Gorzelnii.

2.3.4.4. Nakłady inwestycyjne na gospodarkę ściekową

W chwili obecnej gmina jest w pełni zwodociągowana, pojawia się natomiast problem kanalizacji i oczyszczania ścieków. Nakłady finansowe na gospodarkę ściekową w gminie Stara Błotnica dotyczyły opracowania planu oczyszczania ścieków – w roku 2003 wydano na ten cel 9.000 zł. Kontynuacja działań w tym zakresie ma nastąpić w bieżącym roku (2004) poprzez zakup działki pod obiekt oczyszczalni. Suma przeznaczona na ten cel w budżecie gminy wynosi 20.000 zł. Dalsze działania inwestycyjne znajdą swoje miejsce w planach rozwoju gminy.

2.3.4.5. Główne źródła zanieczyszczeń

Stan środowiska naturalnego w gminie mogą pogorszyć wg WIOŚ: punkty skupu, gorzelnia, stacje paliw, placówki oświatowe, Gminny Ośrodek Zdrowia. Poważnym zagrożeniem dla stanu sanitarnego wód powierzchniowych stało się niewłaściwe stosowanie organicznych nawozów: gnojowicy i obornika, a także rolnicze wykorzystywanie ścieków i osadów ściekowych bez zachowania wymogów ochrony środowiska.

Na terenie gminy przeważają tereny płaskie lub lekko faliste. Dla tak ukształtowanej powierzchni zgodnie z badaniami IMGW, Instytut Ekologii PAN, oszacował wielkość spływu powierzchniowego:

dla gruntów ornych 10 -15 kg N całk /ha rok i 0,4 - 0,7 kg P całk /ha rok,

dla zielonych użytków rolnych 8 -10 kg N całk /ha rok i 0,3 - 0,5 kg P całk /ha rok,

dla lasów 5-6 kg N całk /ha rok i 0,1-0,2 kg P całk /ha rok.

Z raportu GIOŚ wynika, że ponad 50% ładunku azotu ogólnego i ponad 25% fosforu ogólnego wprowadzanych jest do wód powierzchniowych.

2.3.5. Wnioski

Zasoby wodne gminy Stara Błotnica są w dobrym stanie sanitarnym (II, III klasa czystości) i nie stanowią zagrożenia dla użytkowników. Zużycie wody na potrzeby gospodarki oraz ludności, w stosunku do roku 2001, wykazuje tendencję wzrostową (5 -10 %). Ścieki na terenie Gminy Stara Błotnica w większości gromadzone są w przydomowych zbiornikach i okresowo wywożone do oczyszczalni. Niezbędne jest podjęcie działań zmierzających do opracowania planu kanalizacji gminy i jego realizacji. W roku 1984, według „Programu uporządkowania gospodarki ściekowej województwa radomskiego” planowano budowę oczyszczalni (w Czyżówce) i kanalizacji zbiorczej gminy. Inwestycje w tym zakresie do chwili obecnej pozostają niezrealizowane.

2.4. Odpady

2.4.1. Przepisy prawne

Obowiązek planowania gospodarki odpadami został sformułowany w uchwalonej przez Sejm RP ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62/01 poz. 628). Powszechna zasada gospodarowania odpadami (Rozdział 2 art. 5 Ustawy o odpadach) brzmi *„Kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstawanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić tak aby:*

- *zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,*
- *zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu,*
- *zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwienie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi”.*

Zgodnie z Dyrektywą 91/156 EEC od roku 2002 w krajach Unii Europejskiej zabronione będzie składowanie odpadów bez wcześniejszego ich przetworzenia. Podstawowymi kierunkami działań będzie zmniejszanie ilości odpadów do wywiezienia poprzez selektywną zbiórkę i zagospodarowanie odpadów oraz

stworzenie nowoczesnych zakładów wykorzystujących i unieszkodliwiających odpady. Wizja unijnych składowisk przewiduje deponowanie odpadów wyłącznie przetworzonych, tzn. takich, w których zawartość frakcji organicznych nie przekracza 5%, a wartość opałowa nie jest wyższa niż 6000 kJ/kg. Odpady organiczne powinny być w całości kompostowane.

2.4.2. Odpady niebezpieczne

W gminie Stara Błotnica (wg danych z Urzędu Gminy) dominowały następujące odpady niebezpieczne:

- zużyte oleje smarowe i hydrauliczne,
- odpady z czyszczenia zbiorników paliwowych, odpady z separatorów,
- rdzenie, formy i żużle odlewnicze,
- żużle i popioły paleniskowe,
- zużyte opony,
- złom,
- akumulatory, lampy fluorescencyjne,
- odpady z diagnozowania, leczenia i profilaktyki medycznej.

Odpady te gromadzone są w wyodrębnionych pomieszczeniach w poszczególnych placówkach i odbierane przez wyspecjalizowane firmy z zachowaniem przepisów dotyczących transportu odpadów niebezpiecznych. Zgodę Starosty Białobrzeskiego na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych otrzymały:

- Stacja paliw w Starym Goździe i w Żdżarach ,
- Ośrodek Zdrowia w Starej Błotnicy,
- Apteka w Starej Błotnicy,
- Firma produkująca makarony w Starej Błotnicy,
- PPUH „JAKBEX” w Starym Goździe,
- Zakład mechaniczno –odlewniczy w Starych Żdżarach.

Na terenie gminy szacunkowe dane wytworzonych odpadów niebezpiecznych określa się na 9 Mg w ciągu 2002 roku.

2.4.3. Odpady z sektora gospodarczego

Na terenie Gminy Stara Błotnica działają podmioty gospodarcze, które wytwarzają odpady z produkcji. Są to m.in.: zakłady mechaniczno-odlewnicze, zakłady przetwórstwa spożywczego, gorzelnie. Odpady produkcyjne wytworzone na terenie gminy to w większości odpady ulegające biodegradacji.

2.4.4. Odpady komunalne

Źródłem powstawania odpadów komunalnych są skupiska ludzkie, obiekty użyteczności publicznej oraz zakłady produkcyjno – usługowo – handlowe. W

strumieniu odpadów komunalnych nie powinny znajdować się odpady niebezpieczne. Istotnym elementem wpływającym na skład oraz jakość odpadów komunalnych jest charakter danego obszaru. Tereny wiejskie wykazują odpady z mniejszym udziałem materii organicznej, papieru oraz relatywnie większej zawartości tworzyw sztucznych oraz szkła. Odpady komunalne powinny być składowane w formie posegregowanej.

W gminie Stara Błotnica selektywna zbiórka odpadów komunalnych jest prowadzona od września 2003 roku, (system 4-workowy: worki na odpady zmieszane (kolor czarny) i oraz worki na: szkło, plastik, papier (kolor żółty z odpowiednim napisem). Wcześniej na terenie gminy rozstawione były kontenery (45 sztuk) na odpady zmieszane – w chwili obecnej są sukcesywnie wycofywane. Wywóz odpadów dokonywany jest przez Zakład Wywozu Nieczystości „ALMAX” Sp. z o.o. w Radomiu.

Na terenie gminy brak jest wysypiska odpadów komunalnych. Jedyne, istniejące składowisko (Stary Kadłub) jest nieczynne – zakończono jego eksploatację. Odpady komunalne wywozi się do Urbanowa (powiat radomski), na tamtejsze składowisko. Według danych ewidencyjnych firmy obsługującej wywóz nieczystości stałych z terenu gminy Stara Błotnica w 2002 wywieziono 282,02 Mg odpadów. W wywożonych z gminy kontenerach przeważały odpady typu: złom, szkło, papier, tworzywa sztuczne, opakowania różnego rodzaju.

2.4.5. Wnioski

Wprowadzony system zbiórki odpadów ułatwi odzysk surowców wtórnych. Dotychczasowy system wykorzystujący kontenery na odpady zmieszane nie spełniał warunków wymogów ekologicznych dotyczących zarządzania odpadami.

2.5. Gleby

2.5.1. Wprowadzenie

Na stan jakości gleb ma wpływ wiele czynników m.in.: procesy erozyjne, emisja gazów i pyłów, prowadzona gospodarka rolna (nawożenie, stosowanie chemicznych środków ochrony roślin). Niebagatelne znaczenie ma również świadomość ekologiczna użytkowników gruntów.

2.5.2. Rodzaje gleb

Na terenie Gminy Stara Błotnica dominują gleby brunatne, bielcowe, pseudo – bielcowe i rdzawe. W dolinach rzecznych występują głównie mady (wytworzone z piasków słabo gliniastych i luźnych, rzadziej piasków gliniastych czy glin). Gleby torfowe i murszowe występujące na obszarze gminy (teren

torfowiska „Siekluki”) są zniszczone przeprowadzanymi zmianami melioracyjnymi.

Gleby gminy cechują się dość dobrą jakością do produkcji rolniczej. 56% udziału stanowią kompleksy gleb: pszenne dobry, żytni bardzo dobry, żytni dobry, zbożowo - pastewny mocny. Gleby te występują w zwartych rejonach w środkowych i południowych częściach gminy.

Udział gleb według kompleksów w gminie Stara Błotnica:

Lp.	Kompleks przydatności	Powierzchnia	
		ha	%
1.	1 – pszenne bardzo dobry	-	-
2.	2 – pszenne dobry	203	2,5
3.	3 – pszenne wadliwy	-	-
4.	4 – żytni bardzo dobry	894	11,0
5.	5 – żytni dobry	926	11,4
6.	6 – żytni słaby	593	7,3
7.	7 – żytni bardzo słaby	967	11,9
8.	8 – zbożowo-past. Mocny	2575	31,7
9.	9 – zbożowo-past. Słaby	1966	24,2
	Razem	8124	100

Przeważają gleby orne średniej jakości klas IVa i IVb. Procentowy udział gleb wg klas bonitacyjnych przedstawia się następująco: gleby klasy I – III obejmują 18% ogólnej powierzchni gminy, gleby klasy IV – 38%, a V i VI stanowią 44% ogólnej powierzchni gminy.

Użytkowanie gruntów w gminie Stara Błotnica (w ha):

	Ilość gruntów w ha
Użytki rolne razem:	9581
Grunty orne	5790
Sady	250
łąki i pastwiska	1987
Lasy	787
Pozostałe grunty i nieużytki	774

Największą część gruntów gminy zajmują tereny orne oraz obszary łąk i pastwisk, co przekłada się bezpośrednio na typowo rolniczy charakter gminy.

2.5.3. Odczyn gleb

2.5.3.1 Uwagi ogólne

Ocenę stopnia zakwaszenia gleb i potrzeb wapnowania oraz wycenę zawartości przyswajalnych form makroelementów (P, K, Mg) i mikroelementów (B, Cu, Mn, Zn) wykonano na podstawie liczb granicznych obowiązujących w Stacjach Chemiczno-Rolniczych, opracowanych przez Instytut Nawożenia i Gleboznawstwa w Puławach.

2.5.3.2. Stan gleb w gminie

Na obszarze Gminy Stara Błotnica jak i na terenie całego województwa mazowieckiego dominują gleby o odczynie bardzo kwaśnym i kwaśnym, pH 5,5. Stanowią one ok. 78% gleb w gminie. Stwierdzono występowanie metali ciężkich: kadmu, cynku, niklu (I stopień – zawartość podwyższona), siarki (IV stopień - zawartość podwyższona). Skażenie to ma miejsce głównie w sąsiedztwie dróg komunikacyjnych oraz w rejonach stosowania chemii w rolnictwie. Zakwaszenie gleb wpływa nie tylko na zmniejszenie plonów, lecz także sprzyja przyswajaniu przez rośliny metali ciężkich, co wymusza zwiększenie nakładów na zabiegi agrotechniczne: wapnowania i nawożenia.

2.5.3. Monitoring gleb

2.5.3.1. Wiadomości ogólne

Badania właściwości agrochemicznych gleb na terenie województwa mazowieckiego prowadzi Stacja Chemiczno-Rolnicza w Wesolej. Zakres wykonywanych badań obejmuje określenie właściwości fizykochemicznych gleb, w tym:

- *oznaczenie odczynu gleb (pH),*
- *oznaczenie zawartości przyswajalnych makroelementów (fosforu, potasu, magnezu),*
- *oznaczenie zawartości przyswajalnych mikroelementów (boru, miedzi, manganu, cynku).*

Próbki glebowe pobierano z poziomu próchnicznego 0-20 cm, według normy BN-78-9180-02.

2.5.3.2. Badania gleby na terenie gminy

Według badań Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Kielcach za rok 1996 w gminie występuje I i II stopień zanieczyszczenia gleb Cd, Zn, Pb, Cu, Ni. Klasy gleb wg stopnia zanieczyszczenia metalami ciężkimi:

Stopień 0 – gleby nie zanieczyszczone o naturalnej zawartości metali ciężkich

Stopień I – gleby o podwyższonej zawartości metali

Stopień II – gleby słabo zanieczyszczone

Stopień III – gleby średnio zanieczyszczone

Stopień IV – gleby silnie zanieczyszczone

Stopień V – gleby bardzo silnie zanieczyszczone

Występowanie kadmu i cynku - metali obecnych we wszystkich gminach regionu, II stopień zawartości niklu. Badania dotyczyły również zawartości siarki S-SO₄ w glebie i zdiagnozowano IV stopień zanieczyszczenia.

Klasyfikacja gleb wg zawartości siarki S-SO₄:

I stopień – niska zawartość S-SO₄

II stopień – średnia zawartość S-SO₄

III stopień - wysoka zawartość S-SO₄

IV stopień - podwyższona zawartość S-SO₄

Stopnie I, II i III określają naturalną zawartość siarki w różnych glebach.

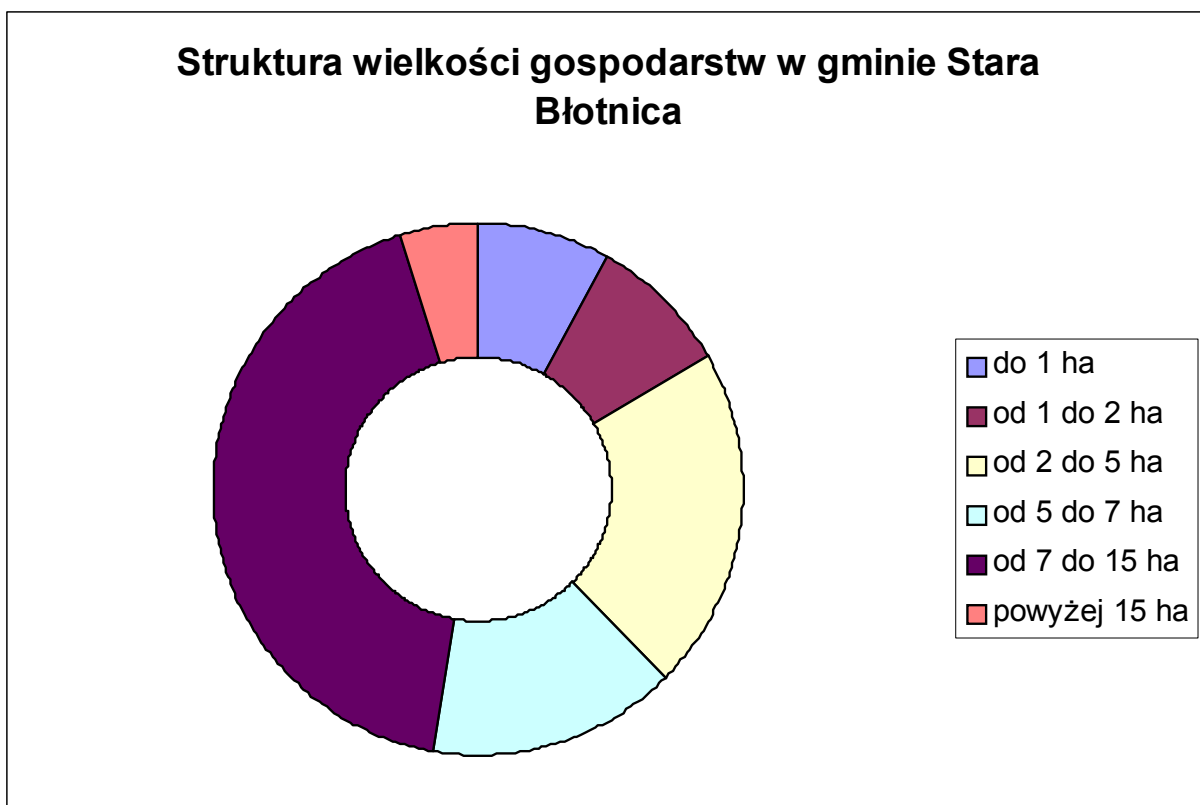
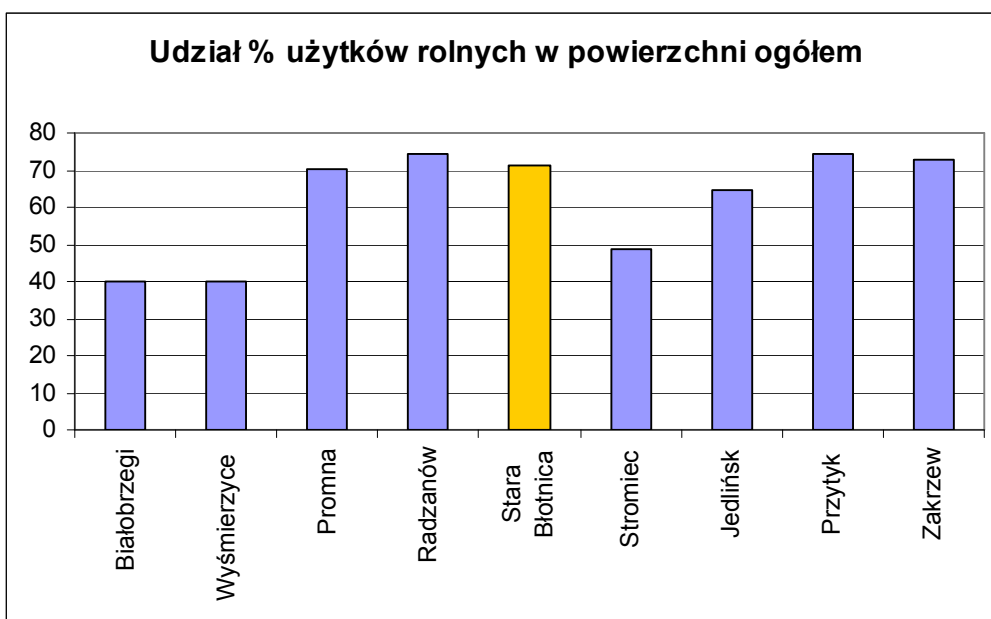
IV stopień wskazuje na podwyższoną zawartość wskutek antropopresji.

Chemiczna degradacja środowiska w dużym stopniu zależy od odporności gleby i szaty roślinnej na działanie określonego zanieczyszczenia.

Zanieczyszczenie użytków rolnych pierwiastkami śladowymi na terenie gminy Stara Błotnica przedstawia poniższa tabela:

Metale ciężkie		Siarka S-SO ₄
I stopień	II stopień	IV stopień
Cd, Zn, Ni	Zn	S

Na glebach o podwyższonej ilości zawartości metali (I stopień) mogą być prowadzone wszelkie uprawy, za wyjątkiem uprawa warzyw z przeznaczeniem na żywność dla dzieci. Na glebach zanieczyszczonych w II stopniu zachodzi obawa przyswajania przez niektóre rośliny (np. sałata, szpinak, kalafior) związków chemicznych. Na takich użytkach zaleca się uprawę roślin zbożowych, pastewnych i okopowych.

2.5.5. Wnioski

Gleby gminy Stara Błotnica są dość dobre, o niewielkim zanieczyszczeniu. Konieczne jest jednak ich nawożenie, wapnowanie i stosowanie odpowiednich zabiegów agrotechnicznych, ze względu na ich kwaśny odczyn. Gruntami zdegradowanymi w stopniu najwyższym są porolne nieużytki. Najbardziej zalecaną formą rekultywacji tych gruntów jest ich zalesianie.

2.6. Surowce mineralne

2.6.1. Wprowadzenie

Głównymi kopalinami województwa mazowieckiego są czwartorzędowe utwory okruchowe oraz trzeciorzędowe i czwartorzędowe surowce ilaste (według karty rozkładu występowania najważniejszych surowców mineralnych w Polsce mapa surowców mineralnych, Nowy Atlas Geograficzny wydawnictwo DEMART, Warszawa 2002).

Występowanie naturalnych surowców okruchowych na obszarze województwa mazowieckiego związane jest z czwartorzędowymi formami działalności lodowców bądź akumulacyjnej działalności rzecznej i procesów eolicznych.

2.6.2. Surowce mineralne gminy

Gmina Stara Błotnica należy do rejonów nie posiadających znacznych ilości złóż użytecznych surowców mineralnych. Na tym terenie występują nieudokumentowane złoża w postaci piasków i żwirów kruszywa naturalnego, gliny zwałowej i torfów.

Charakterystyka złóż występujących na terenie gminy Stara Błotnica:

- Kruszywo naturalne jest dobrej jakości i nadaje się do stosowania w budownictwie. Tworzą je piaski różnoziarniste i żwiry. Obecnie kruszywo eksploatowane jest na *dziko* w miejscowościach: Pągowiec, Nowy Kadłubek, Stara Błotnica, Stary Gózd, Grodzisko, Jakubów, Pierzchnia i Kobylnik.
- Gлина zwałowa z powodu zanieczyszczeń okruchami skał węglowych nie stanowi dobrego, przydatnego surowca do wytwarzania ceramiki budowlanej. Nie jest ona również łatwo dostępna do eksploatacji.
- Torfy – trzciny i turzycowy niski – zalegają w dolinie Tymianki. Zasoby wynoszą ok. 5700 tys m³ i zalegają na powierzchni 600 ha, mogą być wykorzystane jako nawóz rolniczy.

2.7. Pola elektromagnetyczne

Podstawowe źródła zasilania gminy Stara Błotnica w energię elektryczną stanowią:

- linie energetyczne napowietrzne średniego napięcia 15 kV, zasilane z GPZ Białobrzegi oraz GPZ Jedlińsk,
- stacje transformatorowe SN/nn znajdują się w większości miejscowości gminy,
- linie niskiego napięcia doprowadzające energię do gospodarstw indywidualnych i wszelkich obiektów użyteczności publicznej.

Na terenie gminy zlokalizowane są również punktowe źródła promieniowania elektromagnetycznego – stacje bazowe telefonii komórkowych (Żdzary, Gazdowska Wola).

Nadzór sieci oraz urządzeń elektroenergetycznych w gminie prowadzi Zakład Energetyczny w Radomiu.

Uciążliwość linii wysokiego napięcia oraz masztów telefonii komórkowej mieści się w ich strefach ochronnych.

2.8. Przyroda

2.8.1. Wprowadzenie

Strefa ochronna Strefy Krajobrazu Chronionego – „Dolina Pilicy i Drzewiczki” objęła swym zasięgiem wszystkie gminy powiatu białobrzeskiego. Podstawę dla ustanowienia Strefy (uchwała nr XV/69/83 Wojewódzkiej Rady Narodowej w Radomiu z dn. 28 czerwca 1983 roku) stanowiły walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz liczne pomniki przyrody ożywionej i nieożywionej.

2.8.2. Stan zasobów przyrody

Na terenie Gminy Stara Błotnica najcenniejszym przyrodniczo obszarem jest rezerwat „Siekluki” (torfowisko), który obejmuje obszar źródliskowy dopływów górnej Tymianki. Obszarem wartościowym ekologicznie jest również ols „Gozdowska Wola” – jedyne w subregionie radomskim miejsce występowania zwartych grup wiązu, z przyległymi torfowiskami i populacjom ptaków zagrożonych wyginięciem. Odnotowano 111 gatunków ptaków (93 lęgowe), z których 3 wymienione są w „Polskiej czerwonej księdze zwierząt” – błotniak łąkowy, kropiatka, zielonka. Ponadto w granicach gminy stwierdzono występowanie około 24 gatunków ssaków (w tym 8 gatunków objętych jest całkowitą ochroną prawną, a 6 należy do zwierzyny łownej).

Lasy w gminie zajmują 742 ha – co stanowi 7,7% powierzchni ogólnej. W tym lasy państwowe – 94 ha, lasy PFZ – 25 ha. W gminie brak jest większych

kompleksów leśnych. W poszczególnych wsiach areal lasu nie przekracza ok. 40 ha, wyjątki stanowią: Kadłubek Nowy (68 ha), Pierzchnia (ponad 98 ha) i Kadłub (138 ha). Stan zadrzewienia w gminie wynosi ok. 128 ha i są to zwłaszcza zadrzewienia przyzagrodowe (głównie drzewa owocowe) i przydrożne.

Główne siedliska leśne na terenie gminy Stara Błotnica to klasy: bór świeży – 22% i bór mieszany świeży – 32%. W lasach występuje głównie sosna z domieszką brzozy, bory suche, olsy. W Chruściechowie, w znajdującym się tam zabytkowym parku pałacowym (powierzchnia 8,45 ha), rosną liczne pomnikowe drzewa: białodrzew, dąb, klon, jawor, lipa, brzoza brodawkowata.

2.8.3. Wnioski

Środowisko przyrodnicze na terenie gminy jest chronione przepisami ogólnymi i prawem miejscowym. Realizacja strategicznych planów rozwoju gminy Stara Błotnica musi uwzględniać uwarunkowania środowiskowe i ekologiczne. Z związku z bardzo niskim odsetkiem terenów leśnych w gminie należy dążyć do powiększenia ich arealu. Wpłynie to korzystnie na wizerunek gminy oraz zmniejszy liczbę nieużytków.

2.9. Nadzwyczajne zagrożenia środowiska

Zagrożenia dla środowiska naturalnego mogą stanowić również awarie lub katastrofy. Potencjalne zagrożenie na terenie Gminy Stara Błotnica stwarzają:

- transport drogowy materiałów niebezpiecznych (droga krajowa nr 7 oraz pozostałe drogi lokalne),
- firmy zajmujące się przerobem, magazynowaniem i dystrybucją paliw.

W Starostwie Powiatowym w Białobrzegach funkcjonuje Wydział Zarządzania Kryzysowego, do obowiązków którego należy monitorowanie potencjalnych zagrożeń, przeciwdziałanie oraz koordynacja działań w poszczególnych gminach.

III. CELE I ZADANIA W ZAKRESIE OCHRONY ŚRODOWISKA W GMINIE STROMIEC

3.1. Cele polityki ekologicznej

Cele polityki politycznej państwa

Główne cele polityki ekologicznej państwa dotyczą:

- racjonalnego użytkowania zasobów naturalnych, w tym:
 - racjonalizacja użytkowania wód
 - zmniejszenie materiałochłonności i odpadowości produkcji
 - zmniejszenia energochłonności gospodarki
 - ochrona gleb
 - wzbogacanie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych
 - ochrona zasobów kopalin
- poprawy jakości środowiska, w tym:
 - racjonalna gospodarka odpadami
 - poprawa stosunków wodnych i jakości wód
 - ochrona powietrza przed zanieczyszczeniami
 - zmniejszenie hałasu i promieniowania
 - poprawa bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego
 - eliminowanie nadzwyczajnych zagrożeń
 - utrzymanie różnorodności biologicznej i krajobrazowej

Cele wojewódzkiej polityki ekologicznej

Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego definiuje cele główne i szczegółowe:

- zmniejszenie zanieczyszczenia środowiska
 - poprawa jakości wód
 - uporządkowania gospodarki odpadami
 - zapewnienie wysokiej jakości powietrza atmosferycznego
 - ograniczenie uciążliwości hałasu
- racjonalizacja gospodarki wodnej
 - zmniejszenie deficytu wód powierzchniowych
 - ograniczenie poboru wód podziemnych dla celów gospodarczych, produkcji i usług,
 - ograniczenie wodochłonności

- poprawa standardów zaopatrzenia w wodę
- zwiększenie lesistości i ochrona lasów
 - osiągnięcie wskaźnika lesistości Mazowsza do 25%
 - zmiana struktury własnościowej lasów
 - racjonalizacja gospodarki leśnej
 - rozwój funkcji ochronnych i buforowych lasów
- poprawa stanu bezpieczeństwa ekologicznego
 - ochrona przeciwpowodziowa
 - ochrona przeciwpożarowa
 - zmniejszenie ryzyka awarii związanych z wykorzystaniem lub transportem substancji niebezpiecznych
- podnoszenie poziomu wiedzy ekologicznej
 - kształtowanie postaw i zachowań zgodnych z zasadami ekorozwoju
 - wiedza ekologiczna jako ważny czynnik w procesie zarządzania
 - tworzenie ekologicznych podstaw kształtowania tożsamości regionalnej i lokalnej
- rozwój proekologicznych form działalności gospodarczej
 - wzrost liczby podmiotów gospodarczych posiadających certyfikaty jakości
 - rozwój proekologicznych form produkcji rolniczej
 - wzrost wykorzystania energii odnawialnej
 - zwiększenie udziału transportu szynowego w przewozach osób i towarów
 - zmniejszenie materiałochłonności i energochłonności produkcji
- utworzenie spójnego systemu obszarów chronionych
 - zwiększenie obszarów objętych ochroną prawną do 35% powierzchni województwa, ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych, kompleksów leśnych, a także obszaru funkcjonalnego „Zielone Płuca Polski”
 - określenie do roku 2006 zasad gospodarowania na wszystkich obszarach chronionych oraz sporządzenie planów ochrony tych obszarów
 - utrzymanie i wzmocnienie ciągłości powiązań przyrodniczych w ramach korytarzy ekologicznych krajowych, regionalnych i lokalnych
 - partnerstwo samorządowe i partycypacja społeczna w działalności na rzecz tworzenia obszarów chronionych
 - włączenie obszarów cennych przyrodniczo do europejskiej sieci ekologicznej NATURA 2000.

Cele polityki ekologicznej powiatu

Misja powiatu Białobrzeskiego:

Powiat Białobrzeski to region, w którym przedsiębiorczość rozwija się w sposób przyjazny dla środowiska, walory przyrody wykorzystuje się dla rozwoju rekreacji i agroturystyki, a nowoczesne, specjalistyczne gospodarstwa rolne i przetwórcze z powodzeniem funkcjonują w warunkach rynkowych. Systematycznie zwiększana jest lokalna oferta edukacyjna i kulturalna, dostępność i poziom usług medycznych spełnia oczekiwania mieszkańców.

Cele strategiczne dla powiatu białobrzeskiego:

- I. Stworzenie warunków i „klimatu” dla rozwoju przedsiębiorczości*
- II. Zaspokojenie lokalnych potrzeb w obszarze sfery społecznej i infrastruktury technicznej*
- III. Czyste środowisko naturalne*
- IV. Regionalne centrum rekreacji i wypoczynku*

Cele operacyjne :

- *Rozwój przetwórstwa rolno-spożywczego w oparciu o własne surowce,*
- *Rozwój infrastruktury technicznej i drogowej,*
- *Rozwój bazy turystyczno-rekreacyjnej,*
- *Równomierny rozwój obszaru powiatu,*
- *Pozyskanie inwestorów,*
- *Pozyskanie środków zewnętrznych na rozwój powiatu,*
- *System edukacji dostosowany do potrzeb lokalnego rynku pracy,*
- *Bezpieczny powiat,*
- *Integracja lokalnej społeczności,*
- *Wykorzystanie nowoczesnych technologii w ochronie środowiska,*
- *Ochrona obszarów o znacznych walorach przyrodniczych,*
- *Sprawny system gospodarki odpadami,*
- *Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców,*
- *Poprawa atrakcyjności turystyczno-rekreacyjnej powiatu,*
- *Efektywny system promocji.*

Cele strategiczne dla powiatu białobrzeskiego w zakresie ochrony środowiska:

- I. Poprawa stanu środowiska*
- II. Podniesienie walorów przyrodniczych powiatu*
- III. Minimalizacja zagrożeń dla środowiska*

- IV. *Wysoka świadomość ekologiczna mieszkańców*
- V. *Rozwój gospodarczy przyjazny dla środowiska*
- VI. *Ochrona obszarów o znaczących walorach przyrodniczych*

Cele operacyjne powiatu w zakresie ochrony przyrody:

- *Budowa systemów infrastruktury technicznej*
- *Poprawa funkcjonowania systemów komunikacyjnych*
- *Wprowadzenie systemu zbiórki i utylizacji odpadów*
- *Zwiększenie lesistości*
- *Rozwój małej retencji*
- *Zmniejszenie zagrożenia powodziowego*
- *Zmniejszenie zagrożenia pożarowego*
- *Sprawny system reagowania kryzysowego*
- *Edukacja proekologiczna*
- *Popularyzacja ekologicznej energii*
- *Rozwój ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa*
- *Wspieranie ekologicznych technologii*
- *Współpraca samorządów lokalnych i organizacji społecznych*

3.2. Analiza ankiety dotyczącej stanu środowiska naturalnego gminy

W dniu 6 marca 2004 roku na terenie gminy Stara Błotnica przeprowadzono spotkanie z przedstawicielami gminy, radnymi, przedstawicielami szkolnictwa oraz innych ośrodków i instytucji. Na spotkaniu uczestnicy wypełniali ankietę dotyczącą oceny obecnego stanu środowiska w gminie, jej główne problemy oraz z zadań z zakresu ochrony środowiska, które winny być zrealizowane w latach 2004 – 2007 oraz 2008 – 2011. Propozycje ankietowanych mogą być podstawą dla władz gminy stworzenia optymalnego, najbardziej dopasowanego do *życzeń* mieszkańców gminy, planu dalszego gospodarowania zasobami środowiska naturalnego.

Wnioski z ankiet przedstawiają się następująco:

Ocena stanu środowiska w gminie – główne problemy:

Ochrona przyrody	Ogólna sytuacje przyrody mieszkańcy ocenili jako dobrą z uwagi na brak przemysłu na tym terenie. Za złe uznano: -brak funduszy na zalesienie, -wypalanie traw i ściernisk, -wywożenie śmieci na dzikie wysypiska (w lasach) lub samodzielne ich spalanie.
------------------	--

Gospodarka surowcami naturalnymi	Na terenie gminy nie występują surowce mineralne. Zarządzanie surowcami naturalnymi nie budziło głosów sprzeciwu.
Ochrona powietrza	Ankietowani sytuację ocenili jako dobrą, z uwagi na zmniejszoną emisję zanieczyszczeń poprzez budowanie kotłowni ekologicznych (gaz, olej). Problem stanowią: wypalanie śmieci, zwłaszcza tych bardzo toksycznych, tj. opony, folia.
Ochrona wód	Ponieważ na terenie gminy nie ma przemysłu problem zanieczyszczenia wód ściekami przemysłowymi nie istnieje. Problemem jest: -odprowadzenie ścieków do wód powierzchniowych głównie z przydomowych szamb i budynków inwentarskich, -problemem jest brak kanalizacji, -brak oczyszczalni ścieków.
Gospodarka odpadami	Gmina nie posiada: -lokalnego wysypiska śmieci, -systemu selektywnej zbiórki odpadów, -składu odpadów niebezpiecznych (akumulatory, baterie, opony).
Hałas	Większość ankietowanych stwierdziła, że hałas nie stanowi zagrożenia. Pojawiły się głosy stwierdzające nasilenie hałasu przy trasie E-7 oraz podczas organizowanych dyskotek.
Inne	Nie stwierdzono – brak głosów.

Zadania z zakresu ochrony środowiska do zrealizowania w latach 2004 – 2007 i 2008 – 2011:

Ochrona przyrody	
Zadania bieżące (2004 – 2007)	-likwidacja dzikich wysypisk, -prowadzenie kontrolowanego wyrębu lasu, -ochrona lasów przed szkodnikami, -ograniczenie stosowania środków chemicznych w rolnictwie.
Zadania perspektywiczne (2008 – 2011)	-edukacja społeczna, -zalesienie nieużytków głównie klas V i VI, -rozwój gospodarstw ekologicznych.

Gospodarka surowcami naturalnymi	
Zadania bieżące (2004 – 2007)	- otworzenie legalnej piaskowni.
Zadania perspektywiczne (2008 – 2011)	- kontrola przestrzegania prawa w zakresie eksploatacji kopalin.

Ochrona powietrza	
Zadania bieżące (2004 – 2007)	-budowa kotłowni olejowych, -zakładanie filtrów na kominach.
Zadania perspektywiczne (2008 – 2011)	- całkowita wymiana kotłowni węglowych na olejowe lub gazowe.

Ochrona wód	
Zadania bieżące (2004 – 2007)	-uszczelnienie szamb, -zbudowanie zastawek na rowach melioracyjnych, które spiętrzałyby wodę.
Zadania perspektywiczne (2008 – 2011)	-budowa ekologicznych szamb, -budowa oczyszczalni ścieków, -kanalizacja, -edukacja o ochronie wód oraz ich oszczędności.

Gospodarka odpadami	
Zadania bieżące (2004 – 2007)	-selektywna zbiórka śmieci, -zakup samochodu do Zakładu Gospodarki Komunalnej.
Zadania perspektywiczne (2008 – 2011)	-rozważenie utworzenia w gminie wysypiska odpadów, -zorganizowanie prawidłowo funkcjonujących punktów zbiórki odpadów oraz padłych zwierząt.

Inne	
Zadania bieżące (2004 – 2007)	Brak uwag
Zadania perspektywiczne (2008 – 2011)	- uregulowanie rzeki Tymianki.

3.4. Analiza SWOT dla środowiska w gminie Stara Błotnica

W ramach Sesji Planowania Strategicznego przeprowadzono analizę SWOT w sferze ekologicznej dla Gminy Stara Błotnica.

Mocne strony:

L.p.	TEMAT
1	Korzystne położenie geograficzne i administracyjne gminy
2	Brak przemysłu uciążliwego dla środowiska.
3	Czyste środowisko naturalne oraz tradycje rolnicze sprzyjające rozwojowi ekologicznemu gminy
4	Wysoki stopień zwodociągowania gminy
5	Dobrze rozwinięte rolnictwo

Słabe strony:

L.p.	TEMAT
1	Brak świadomości proekologicznej i niska kultura w zakresie ochrony środowiska: dzikie wysypiska, zaśmiecone lasy, wypalanie traw, spalanie odpadów poprodukcyjnych i śmieci komunalnych.
2	Brak rozwiniętej sieci kanalizacyjnej i oczyszczania ścieków
3	Brak planu zagospodarowania odpadów stałych
4	Wysoki odsetek słabych urodzajnie gleb
5	Rozdrobnienie rolnictwa i brak dobrze działającego zbytu płodów rolnych

Zagrożenia:

L.p.	TEMAT
1	Niejasność przepisów prawnych dotyczących rolnictwa
2	Niewystarczające środki finansowe i trudność w ich pozyskaniu na cele ochrony środowiska
3	Niska świadomość ekologiczna społeczeństwa
4	Wzrastające zanieczyszczenie środowiska
5	Bierność, brak inicjatywy

Szanse:

L.p.	TEMAT
1	Szeroka promocja gminy
2	Rozwój przetwórstwa owocowo- warzywnego
3	Rozwój nowoczesnie – ekologicznie – zarządzanych gospodarstw rolnych
4	Pozyskanie środków na inwestycje
5	Aktywizacja społeczeństwa

KIERUNKI ROZWOJU

Kierunki rozwoju (ochrona środowiska):

- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców gminy,
- sporządzenie planu zagospodarowania przestrzennego w zakresie ochrony środowiska (z wykorzystaniem własnych mocnych stron),
- rozbudowa infrastruktury z zakresu ochrony środowiska:
 - oczyszczalnia + kanalizacja,
 - wysypiska,
 - gazyfikacja.

promocja i reklama gminy,

- umiejętne gospodarowanie środkami własnymi i pozyskanymi na ochronę środowiska.

3.5. Założenia Strategii Rozwoju Gminy Stara Błotnica

W ramach prac nad „Strategią Rozwoju Gminy Stara Błotnica” określono Misję oraz cele strategiczne i cele operacyjne dla gminy:

MISJA GMINY STARA BŁOTNICA

Gmina Stara Błotnica jest gminą czystą ekologicznie ukierunkowaną na produkcję żywności metodami przyjaznymi dla środowiska. W gminie rozwija się również mała i średnia przedsiębiorczość zapewniająca miejsca pracy poza rolnictwem. Infrastruktura społeczna i techniczna w pełni zaspokaja potrzeby mieszkańców. Stara Błotnica jest gminą bezpieczną i chętnie wita pielgrzymów odwiedzających Sanktuarium.

CELE STRATEGICZNE

- I. Gmina Stara Błotnica – rolnicza i ekologiczna*
- II. Poprawa poziomu życia w gminie Stara Błotnica*
- III. Wykorzystanie walorów gminy dla rozwoju przedsiębiorczości oraz turystyki*

3.6. Cele strategiczne, cele operacyjne i programy w zakresie ochrony środowiska dla Gminy Stara Błotnica

Cele Strategiczne (główne) i Cele Operacyjne (szczegółowe)

Analiza stanu środowiska w Gminie Stara Błotnica oraz wnioski wynikające z Sesji Planowania Strategicznego i cyklu spotkań warsztatowych organizowanych w ramach prac nad Gminnym Programem Ochrony Środowiska umożliwiają sformułowanie Celów Strategicznych (głównych) gminy w zakresie ochrony środowiska:

I. Stara Błotnica – gmina ekologiczna

Obecny stan środowiska w gminie jest zadowalający, należy jednak zadbać o zminimalizowanie przyczyn powstawania wszelkiego rodzaju zanieczyszczeń. Ważnym elementem jest budowa i rozbudowa oraz modernizacja systemów infrastruktury technicznej, a także zadbanie o wprowadzenie planu gospodarki odpadami w gminie.

II. Rozwój gminy sprzyjający środowisku

Gmina Stara Błotnica jest gminą typowo rolniczą, dlatego też ukierunkowanie rolnictwa na produkcję żywności metodami ekologicznymi powinno być priorytetem Samorządu. Ważnym elementem rozwoju jest również znalezienie miejsc pracy dla mieszkańców gminy poza sektorem rolniczym – preferowane kierunki rozwoju jak najmniej uciążliwe dla środowiska.

Realizacja celów strategicznych polityki ekologicznej gminy wymaga zdefiniowania celów operacyjnych oraz opracowania programów działania w poszczególnych sferach.

CELE OPERACYJNE

- Budowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej
- Podniesienie walorów przyrodniczych gminy
- Racjonalne gospodarowanie odpadami
- Popularyzacja ekologicznej energii
- Wysoka świadomość społeczna
- Poprawa funkcjonowania systemów komunikacyjnych
- Rozwój ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa
- Wspieranie ekologicznych technologii
- Współpraca samorządów lokalnych i organizacji społecznych

Zestawienie Celów Strategicznych, Celów Operacyjnych i Programów dla ochrony środowiska w gminie Stara Błotnica:

CELE STRATEGICZNE (Główne)	CELE OPERACYJNE (Szczegółowe)	PROGRAMY (Działania)
I Stara Błotnica – Gmina ekologiczna	Budowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej	Program kanalizacji Program gazyfikacji Program modernizacji sieci elektroenergetycznych
	Podniesienie walorów przyrodniczych gminy	Program ochrony lasów Program zalesień Program ochrony istniejących zbiorników wodnych
	Racjonalne gospodarowanie odpadami	Program selektywnej zbiórki odpadów Program utylizacji odpadów Program rekultywacji nieczynnego składowiska odpadów
	Popularyzacja ekologicznej energii	Program popularyzacji alternatywnych źródeł energii
	Wysoka świadomość społeczna	Program edukacyjne dla dzieci i młodzieży. Program informacyjny dla dorosłych. Program popularyzacji wiedzy o nowych technologiach.
II Rozwój gminy Sprzyjający środowisku	Poprawa funkcjonowania systemów komunikacyjnych	Program budowy i modernizacji dróg Program rozwoju infrastruktury komunikacyjnej
	Rozwój ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa	Program rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa

	Wspieranie ekologicznych technologii	Program popularyzacji wiedzy o nowych technologiach Program wspierania technologii przyjaznych środowisku
	Współpraca samorządów lokalnych i organizacji społecznych	Program wykorzystania walorów przyrodniczych dla rozwoju turystyki

Cele strategiczne i cele operacyjne:

I C.S. Stara Błotnica –gmina ekologiczna

Pierwszy cel strategiczny – zadbanie o czystość ekologiczną w gminie - zakłada podjęcie działań zmierzających do zminimalizowania przyczyn powstawania wszelkiego rodzaju zanieczyszczeń, głównie poprzez budowę, rozbudowę oraz modernizację systemów infrastruktury technicznej.

C.O. Budowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej

Na stan środowiska mają wpływ wszelkie działania człowieka, dlatego należy zminimalizować, w miarę możliwości, uciążliwości związane ze sferą infrastruktury technicznej. Gmina posiada bardzo dobrze rozwiniętą sieć wodociągową (86,6% mieszkań w gminie posiada przyłącza). Sprawne systemy kanalizacyjne oraz oczyszczalnie komunalne stanowią niezbędne uzupełnienie sieci wodociągowej. Ekologiczne systemy zaopatrzenia w energię – sieci gazociągowe i elektroenergetyczne, alternatywne źródła ciepła - mają wpływ na stan powietrza oraz zmniejszające ilość odpadów (popiołów otrzymywanych przy tradycyjnym ogrzewaniu).

Zadania przedstawione w tym punkcie realizowane będą ze środków własnych gminy przy wsparciu funduszy ochrony środowiska oraz środków pomocowych. Rozwój i modernizacja sieci elektroenergetycznych należy do zadań Zakładów Energetycznych.

- Program kanalizacji

Budowa lokalnego systemu kanalizacji w gminie powinna być poprzedzona opracowaniem koncepcji realizacji tego programu, ponieważ zbiorcze sieci kanalizacyjne i oczyszczalnie mogą być budowane na obszarach spełniających kryteria techniczne i ekonomiczne (gęstość zaludnienia, ukształtowanie terenu itp.). Na terenach o rozproszonej zabudowie konieczna jest popularyzacja lokalnych oraz przydomowych oczyszczalni.

- Program gazyfikacji

Według Ustawy „Prawo energetyczne” gmina ma obowiązek opracowania wieloletniego programu zaopatrzenia swego terenu w paliwa gazowe. Gmina powinna opracować koncepcję gazyfikacji, zakładającą doprowadzenie sieci do wszystkich sołectw, zwłaszcza że gazociąg wysokoprężny przebiega przez teren gminy. Aż 90% mieszkańców gminy korzysta z gazu propan-butan. Rozwój sieci gazociagowych uzależniony jest jednak od zapotrzebowania społecznego, a budowa poszczególnych odcinków może być realizowana, gdy liczba zainteresowanych uzasadni ekonomicznie inwestycję. Zwiększenie liczby domów ogrzewanych gazem można osiągnąć popularyzując termomodernizację budynków.

- Program modernizacji sieci elektroenergetycznych

Ustawa „Prawo energetyczne” nakłada na gminy obowiązek opracowania wieloletniego programu zaopatrzenia w energię elektryczną. Z programu tego wynikają podstawowe potrzeby inwestycyjne, dotyczące głównie modernizacji sieci. Będą one realizowane samodzielnie przez Zakład Energetyczny w Radomiu (zarządcy sieci na terenie gminy) oraz przez Zakład Energetyczny wspólnie z samorządem gminy.

C.O. Podniesienie walorów przyrodniczych gminy

Strategia rozwoju gminy zakłada wykorzystanie znaczących walorów przyrodniczych dla rozwoju turystyki i rekreacji. Należałoby także, zwracając uwagę na inne walory gminy, zadbać o ruch pielgrzymkowy do Sanktuarium Maryjnego. Osiągnięcie tego celu wymaga utrzymania w dobrym stanie istniejących zasobów leśnych, zalesiania terenów nieprzydatnych rolniczo oraz ochronę zbiorników wodnych, które mogą służyć rekreacji.

- Program ochrony lasów

Gmina charakteryzuje się niskim stopniem lesistości (zaledwie 7,7%) oraz brakiem zwartych kompleksów leśnych (poszczególne arealy lasów nie przekraczają 40 ha). Znaczną część gminy stanowią obszary prawnie chronione (obszary chronionego krajobrazu, np. Siekluki, Gazdowska Wola). Problemem gminy jest również niski odsetek klas dobrych boniacyjnie (klasy I-III to zaledwie 18% ogólnej powierzchni), natomiast gleby klas V-VI to aż 44% powierzchni użytków rolnych – z tego areału znaczna część obecnie nie jest wykorzystywana rolniczo. Zalesianie stanowi najlepszy sposób wykorzystania odłogowanych obecnie gleb niższych klas.

- Program zalesień

Program zalesień koordynowany i realizowany jest przez władze powiatu oraz Nadleśnictwo. Ma on na celu zwiększenie lesistości gminy poprzez zagospodarowanie nieużytków oraz wyłączenie z użytku rolniczego gleb najniższych klas oraz tych najbardziej zakwaszonych. Zwiększenie areału lasów korzystnie wpłynie na poprawę wizerunku gminy.

- Program ochrony istniejących zbiorników wodnych

Na terenie gminy znajduje się 12 zbiorników retencyjnych, wykorzystywanych gospodarczo. Zbiorniki retencyjne spełniają istotne funkcje m.in. w zakresie wyrównywania stosunków wodnych w glebie, zmniejszania zagrożenia powodziowego, mogą być także wykorzystywane rekreacyjnie. Plan zakłada podjęcie działań zmierzających do utrzymania w dobrym stanie budowli sztucznych zbiorników oraz ochrony terenów naturalnych zbiorników wodnych. Należy także przeprowadzić ekspertyzę możliwości budowy nowych zbiorników wodnych.

C.O. Racjonalne gospodarowanie odpadami

W chwili obecnej stan gospodarki odpadami w gminie Stara Błotnica przedstawia się następująco:

- gmina rozpoczęła w 2003 roku wprowadzanie systemu segregacji odpadów „u źródła”.
- znajdujące się na terenie gminy składowisko odpadów jest zamknięte, a jego teren powinien zostać poddany rekultywacji.

Konieczne jest opracowanie i wdrożenie kompleksowego systemu zbiórki i utylizacji odpadów, który uwzględniłby lokalne uwarunkowania.

- Program selektywnej zbiórki odpadów

Konieczne jest wprowadzenie, na terenie całej gminy, systemu wstępnej segregacji odpadów „u źródła” oraz egzekwowanie przestrzegania ustaleń gminy w tej kwestii. Program taki powinien mieć na uwadze wytyczne powiatowe, które mówią o stworzeniu spójnego systemu wstępnej segregacji odpadów we wszystkich gminach powiatu białobrzeskiego.

- Program utylizacji odpadów

Docelowy system utylizacji odpadów komunalnych z terenu gminy (po odzyskaniu surowców wtórnych podczas segregacji u źródła i segregacji w powiatowym punkcie segregacji) przewiduje przetransportowanie odpadów na

regionalne składowisko, wyposażone w instalacje do kompostowania, spalania, unieszkodliwiania i składowania. Program ten jest spójny z założeniami powiatowego planu w kwestii utylizacji odpadów.

- Program rekultywacji nieczynnego składowiska odpadów

Zamknięcie składowiska odpadów w Starym Kadłubie, które nie spełniało wymogów ochrony środowiska nie rozwiązuje problemu. Gmina ma obowiązek monitoringu tego składowiska, badania jego wpływu na środowisko naturalne. Wymagane jest także poddanie jego terenu zabiegom rekultywacji – działania, mające na celu zapewnienie na tym terenie pełnego bezpieczeństwa ekologicznego. Zabiegi te przez wiele lat będą angażować środki z budżetu gminy.

C.O. Popularyzacja ekologicznej energii

Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej – dokument Ministerstwa Ochrony Środowiska – zakłada zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5 % w roku 2010 i do 14% w roku 2020. Obecnie udział ten dla Polski szacuje się na około 5 % (w gospodarce światowej – około 18 %). Realizacja tych założeń wymaga wsparcia energetyki ekologicznej przez samorządy lokalne.

- Program popularyzacji alternatywnych źródeł energii

Zwiększenie udziału energii odnawialnej w bilansie energetycznym ma duże znaczenie dla środowiska naturalnego. Gmina Stara Błotnica powinna aktywnie włączyć się w realizację założeń tego programu, ponieważ jej środowisko nie jest zanieczyszczone i należy podejmować działania w celu niedopuszczenia do zatracenia tych wartości. Program popularyzujący alternatywne źródła energii może wspomóc np. rozwój rolnictwa poprzez:

- uprawy roślin energetycznych,
- wykorzystanie nadwyżek biomasy.

C.O. Wysoka świadomość społeczna

Jednym z ważniejszych warunków realizacji programu jest wysoka świadomość ekologiczna społeczeństwa. Dlatego też należy prowadzić odpowiednie działania edukacyjne, których celem będzie przeciwdziałanie powstawaniu „dzikich” wysypisk, wypalaniu traw, samodzielnemu spalaniu odpadów, wylewaniu ścieków do rowów melioracyjnych itp.

- Program edukacyjny dla dzieci i młodzieży

Szkoły są dobrymi partnerami w programach informacyjnych, ponieważ skupiają społeczność lokalną. Edukacja proekologiczna powinna być prowadzona podczas wszystkich etapów nauki w ramach zajęć szkolnych oraz dodatkowych zajęć pozalekcyjnych. Istnieje możliwość, stworzenia programu, który niewielkim kosztem, podnosiłby świadomość oraz kształtował wśród młodzieży właściwe nawyki ekologiczne. Organizacja wycieczek krajoznawczych oraz organizacja zbiórek wybranych surowców wtórnych to stosunkowo łatwe do zorganizowania akcje.

- Program informacyjny dla dorosłych

Edukacja proekologiczna musi być prowadzona we wszystkich środowiskach i grupach wiekowych, dlatego konieczna jest koordynacja działań na szczeblu gminnym i powiatowym. Działania informacyjne skierowane do mieszkańców powinny poprzedzać realizację inwestycji infrastrukturalnych oraz wspierać realizację programów gospodarki odpadami.

II C.S. Rozwój gminy sprzyjający środowisku

Rozwój gospodarczy gminy powinien sprzyjać poprawie stanu środowiska naturalnego. Lokalne strategie rozwoju i plany zagospodarowania przestrzennego powinny preferować lokalizację przedsięwzięć gospodarczych neutralnych dla środowiska.

C.O. Poprawa funkcjonowania systemów komunikacyjnych

Sprawnie funkcjonujące lokalne systemy komunikacyjne zmniejszają zagrożenie wypadkami drogowymi, minimalizują uciążliwość ruchu drogowego dla mieszkańców. W gminie Stara Błotnica należałoby stworzyć alternatywne do drogi krajowej ciągi komunikacyjne, które w razie wystąpienia na tej drodze zagrożenia pełniły by rolę szlaku drogowego. Ważnym zadaniem byłaby też poprawa warunków komunikacji lokalnej.

- Program budowy i modernizacji dróg

Sieć dróg w gminie Stara Błotnica zapewnia dobre połączenia komunikacyjne. Model sieci komunikacyjnej na terenie gminy (składającego się z dróg administrowanych przez wszystkie szczeble samorządów) powinien uwzględniać:

- dogodne połączenia drogowe między poszczególnymi sołectwami,

- bezpieczeństwo transportu (stan dróg, oznakowanie),
- minimalizację uciążliwości związanej z sąsiedztwem drogi krajowej (hałas).

Najważniejszym zadaniem dla samorządu gminy będzie opracowanie priorytetowego planu modernizacji dróg gminnych, które w większości nie posiadają nawierzchni utwardzonej (na 56 km dróg, 41 km to drogi nieutwardzone o złym stanie technicznym).

- Program rozwoju infrastruktury komunikacyjnej

Program ten powinien zawierać docelowy model otoczenia drogowego. Powinien on uwzględniać wymogi bezpieczeństwa (oświetlenie uliczne, sieć parkingów i miejsc postojowych, chodniki, przejścia dla pieszych) oraz ochrony środowiska (właściwa lokalizacja stacji paliw, zakładów obsługi pojazdów, myjni itp.).

C.O. Rozwój ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa

- Program rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa

Poprawa konkurencyjności lokalnej produkcji rolnej na rynku wymaga zwiększenia atrakcyjności oferty – poza produkcją na skalę przemysłową powinny powstawać gospodarstwa produkujące zdrową żywność (np. gospodarstwa agroturystyczne). Konieczne jest stworzenie programu popularyzującego takie działania, a także wsparcie władz lokalnych oraz szeroka promocja swojej działalności rolniczej.

C.O. Wspieranie ekologicznych technologii

- Program popularyzacji wiedzy o nowych technologiach

Samorządy lokalne powinny wykorzystać środki kontaktu z mieszkańcami (tablice ogłoszeń, prezentacja materiałów informacyjnych w urzędach, ulotki i foldery, strony internetowe itp.) do popularyzacji nowoczesnych, ekologicznych technologii, zwłaszcza w zakresie oczyszczania ścieków, ogrzewania, utylizacji odpadów.

- Program wspierania technologii przyjaznych środowisku

Samorządy gminne mogą wykorzystywać możliwość stosowania ulg podatkowych dla wspierania inwestycji przyjaznych środowisku oraz upowszechniać informacje na temat źródeł finansowania inwestycji ekologicznych. Lokalne inicjatywy proekologiczne, dotyczące np. budowy sieci

infrastruktury technicznej, ochrony obszarów o walorach przyrodniczych, pomników przyrody, popularyzacji ekologicznych systemów grzewczych i termomodernizacji itp. powinny być wspierane przez władze lokalne. W tym celu w corocznym budżecie gminy powinny znaleźć się środki na te działania.

C.O. Współpraca samorządów lokalnych i organizacji społecznych

- Program wykorzystania walorów przyrodniczych dla rozwoju turystyki

Ponieważ gmina nie dysponuje aż tak znaczącymi walorami turystycznymi, jak inne gminy regionu, rozwój funkcji rekreacyjno-wypoczynkowych powinien polegać przede wszystkim na przygotowaniu terenów pod inwestycje i ich uzbrojeniu. Mogłoby to zachęcić mieszkańców pobliskich dużych aglomeracji miejskich do budowy, popularnych w ostatnim czasie, domów letnich. Gmina powinna starać się również wykorzystać znajdujące się w Starej Błotnicy Sanktuarium Maryjne dla rozwoju ruchu pielgrzymkowego.

IV PLAN DZIAŁAŃ NA LATA 2004 - 2006

4.1. Założenia planu działań na lata 2004-2006

Działania Gminnego Programu Ochrony Środowiska zostały zdefiniowane po przeprowadzeniu:

- analizy stanu obecnego środowiska naturalnego gminy
- analizy stanu infrastruktury technicznej wpływającej na środowisko
- konsultacji z samorządem gminy

W programie zostały uwzględnione plany gminy obejmujące szereg działań z zakresu gospodarki wodno-ściekowej, gospodarki odpadami oraz wszelkie zadania inwestycyjne. Skalę tych działań warunkują możliwości finansowe gminy, dlatego konieczne jest podjęcie intensywnych starań o pozyskanie środków zewnętrznych na ich realizację. Jednym z priorytetowych zadań powinno być zwiększenie świadomości ekologicznej mieszkańców.

4.2. Poprawa jakości środowiska

Zadania jakie ma w swoich planach gmina Stara Błotnica można podzielić na działania inwestycyjne oraz organizacyjne. Pierwsze wymagają dużych nakładów finansowych i zaangażowania kapitału gminy oraz pozyskanych na konkretne cele środków zewnętrznych. Zadania te dotyczą przede wszystkim budowy lub modernizacji sieci infrastruktury technicznej (kanalizacji,

oczyszczalni, dróg). Działania organizacyjne to głównie prowadzenie różnego rodzaju akcji edukacyjnych, informacyjnych czy popularyzatorskich, które zwiększając świadomość ekologiczną mieszkańców gminy wpłyną korzystnie na poprawę stanu środowiska naturalnego. Zadania te realizowane będą wspólnie przez samorząd powiatowy i samorząd gminny we współpracy z instytucjami działającymi w sektorze gospodarki komunalnej, placówkami oświatowymi, organizacjami pozarządowymi.

4.2.1. Ochrona powietrza

Działania z zakresu ochrony powietrza na terenie gminy Stara Błotnica w latach 2004-2006 dotyczą przede wszystkim przeciwdziałania niskiej emisji. Najważniejszym planem do zrealizowania jest zmniejszenie zapotrzebowania na energię poprzez modernizację źródeł ciepła oraz popularyzację termomodernizacji budynków mieszkalnych i budynków użyteczności publicznej. Dla ochrony atmosfery korzystnym byłoby również rozpowszechnienie ekologicznych źródeł energii: zwłaszcza ogrzewania gazem ziemnym. Z uwagi jednak na duże koszty nie jest to rozwiązanie cieszące się dużą popularnością wśród ludności. Na stan powietrza mają wpływ również spaliny – program zawiera zadanie modernizacji systemu komunikacyjnego w celu zmniejszenia ich emisji.

4.2.2. Ochrona wód

Z uwagi na wysoki stopień zawodociągowania gminy (najwyższy wskaźnik w regionie) działaniami poprawiającymi stan wód powinno być opracowanie planu gospodarki wodno-ściekowej. Najistotniejszymi zadaniami są: stopniowa budowa systemu kanalizacji oraz oczyszczalni ścieków komunalnych. Z uwagi na małą liczbę zbiorników wodnych na terenie gminy należałoby przeprowadzić ekspertyzę możliwości budowy zbiorników retencyjnych, które mogłyby spełniać również inne funkcje, np. rekreacyjne.

4.2.3. Gospodarka odpadami

Działania na lata 2004-2007 obejmują:

- nadzór nad zorganizowaną selektywną zbiórką odpadów w gminie,
- zorganizowanie wywozu z terenu gminy odpadów komunalnych do powiatowego punktu segregacji i przeładunku odpadów stałych,
- zorganizowanie wywozu odpadów niebezpiecznych do punktu tymczasowego magazynowania tego rodzaju odpadów,
- dokończenie prac rekultywacyjnych na zamkniętym składowisku odpadów w Kadłubie według planu,
- podjęcie działań w celu likwidacji dzikich wysypisk odpadów.

4.2.4. Zmniejszenie hałasu

Najbardziej uciążliwym rodzajem hałasu na terenie gminy jest hałas komunikacyjny. Działanie jakie należy podjąć w celu zmniejszenia jego uciążliwości w latach 2004-2006 dotyczą:

- modernizacji dróg – poprawa stanu nawierzchni,
- utworzenia, w miarę możliwości, pasów zieleni ochronnej wzdłuż szlaków komunikacyjnych o największym nasileniu ruchu lub w rejonie większych skupisk mieszkaniowych (działanie te mogłyby być powiązane z programem zalesień).

4.2.5. Ochrona przyrody

W zakresie ochrony przyrody samorząd gminy Stara Błotnica powinien zrealizować program ochrony lasów i zalesień oraz program ochrony istniejących zbiorników wodnych. Należy również właściwie zadbać o obszary prawnie chronione.

V ZARYS PLANU DZIAŁAŃ NA LATA 2007 - 2011

5.1. Założenia planu działań na lata 2007-2011

Plan działań na lata 2007-2011 zakłada kontynuację realizacji celów strategicznych i celów operacyjnych, zapoczątkowanych w latach poprzednich. W latach 2004-2006 gmina miała zadanie zgromadzić niezbędną dokumentację i pozwolenia oraz zabezpieczyć środki na realizację inwestycji (wygospodarowanie funduszy ze środków własnych gminy, jak i pozyskanie środków zewnętrznych).

5.2. Poprawa jakości środowiska

W latach 2008-2011 dla poprawy stanu środowiska na terenie gminy Stara Błotnica będą kontynuowane wcześniej podjęte działania z zakresu: ochrony powietrza, ochrony wód, racjonalizacji gospodarki odpadami, zmniejszenia uciążliwości hałasu oraz ochrony zasobów przyrody.

5.2.1. Ochrona powietrza

Działania z zakresu ochrony powietrza na terenie gminy Stara Błotnica zakładają kontynuację zadań z poprzedniego okresu. Dotyczyć one będą głównie: budowy sieci gazociągowych (w obszarach gdzie jest to uzasadnione ekonomicznie), modernizację sieci elektroenergetycznych oraz popularyzację odnawialnych źródeł energii. Plan zakłada również dalszy postęp w sprawie modernizacja źródeł ciepła oraz termomodernizacji obiektów. Ważnym elementem działań zmierzających do poprawy powietrza atmosferycznego będzie modernizacja systemu komunikacyjnego gminy.

5.2.2. Ochrona wód

Działania inwestycyjne, planowane na lata 2007-2011, zakładają budowę sieci kanalizacji sanitarnej na terenie miejscowości Błotnica (plan zakłada wybudowanie tu oczyszczalni ścieków komunalnych) oraz w jej bezpośredniej okolicy.

5.2.3. Gospodarka odpadami

Plan zadań dla gminy w zakresie gospodarki odpadami zakłada, przede wszystkim, kontynuację selektywnej zbiórki odpadów wraz z maksymalnym odzyskiem surowców wtórnych. Rekultywacja terenu nieczynnego składowiska odpadów w Kadłubie powinna zostać zakończona.

5.2.4. Zmniejszenie hałasu

Program przewiduje kontynuację inwestycji modernizacyjnych gminnej sieci drogowej.

5.2.5. Ochrona przyrody

Gmina Stara Błotnica winna zadbać o nienaruszenie obecnego stanu środowiska naturalnego. Działania w wyznaczonym okresie powinny zmierzać do realizacji programu wykorzystania walorów przyrodniczych dla rozwoju gminy.

Zestawienie zadań priorytetowych na lata 2004-2007 i zadań na lata 2008-2011 w układzie celów strategicznych i celów operacyjnych

I. C.S. Stara Błotnica –gmina ekologiczna

C.O. Budowa i modernizacja systemów infrastruktury technicznej

Program kanalizacji

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Wykonanie dokumentacji sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków dla Starej Błotnicy	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet Gminy

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Budowa oczyszczalni i kanalizacji w miejscowościach: Stara Błotnica, Czyżówka, Stary Kobylnik, Stary Osów, Siemiradz, Sopot, Kadłub, Ryki, Stary Kielbów, Kielbów Nowy (część)	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy FOŚiGW Budżet państwa Środki UE
2	Sukcesywna budowa kanalizacji na obszarach: Gózd Stary, Gózd Nowy, Źdżary, Stary Kadłub, Nowy Kadłubek, Grodziski, Trąbki Pierzchnia, Jakubów, Siekluki, Kielbów Nowy, Chruściechów, Wólka Pierzchnieńska Kaszów, Tursk-Łępin, Żabia Wola	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy FOŚiGW Budżet państwa Środki UE

Program gazyfikacji

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie założeń do gminnego planu zaopatrzenia w paliwa gazowe	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
2	Analiza zapotrzebowania na budowę sieci gazociągowej w gminie	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Budowa sieci gazociągowej na terenie gminy	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Program modernizacji sieci elektroenergetycznych

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie założeń do planów zaopatrzenia w energię elektryczną	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Modernizacja sieci elektroenergetycznych w gminie	RZE Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet RZE Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

C.O. Podniesienie walorów przyrodniczych gminy

Program ochrony lasów

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie programu ochrony lasów	Lasy Państwowe Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Wdrażanie programu ochrony lasów	Lasy Państwowe Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Program zalesień

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Zalesienie 30 ha gruntów na terenie gminy Stara Błotnica	Zarząd Powiatu	Budżet powiatu Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Zalesienie 40 ha gruntów na terenie gminy Stara Błotnica	Zarząd Powiatu	Budżet powiatu Budżet państwa Środki UE

Program ochrony istniejących zbiorników wodnych

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Analiza stanu obecnego zbiorników wodnych	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
2	Opracowanie programu ochrony naturalnych zbiorników wodnych	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Realizacja programu ochrony naturalnych zbiorników wodnych	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

C.O. Racjonalne gospodarowanie odpadami

Program selektywnej zbiórki odpadów

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2007			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Popularyzacja selektywnej zbiórki odpadów	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
2	Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2008 – 2015			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Zwiększanie odzysku surowców wtórnych w wyniku wstępnej segregacji odpadów	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Program utylizacji odpadów – *program ten będzie realizowany przez Samorząd Gminy Stara Błotnica we współpracy z sąsiednimi gminami.*

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2007			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Współpraca z Samorządem Powiatu w celu utworzenia powiatowego punktu segregacyjno-przeładunkowego	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
2	Opracowanie programu usuwania materiałów zawierających azbest	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy

Zadania na lata 2008 – 2015			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Uruchomienie punktu segregacyjno-przeładunkowego, kontynuacja działań	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
2	Wdrożenie programu usuwania materiałów zawierających azbest	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Program rekultywacji nieczynnego składowiska odpadów

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2007			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Rekultywacja terenów składowiska w Kadłubie	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
2	Likwidacja „dzikich wysypisk” na terenie gminy	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2008 – 2015			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Rekultywacja terenów składowiska w Kadłubie	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
2	Likwidacja „dzikich wysypisk” na terenie gminy	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

C. O. Popularyzacja ekologicznej energii

Program popularyzacji alternatywnych źródeł energii

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie programu popularyzacji alternatywnych źródeł energii	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Popularyzacja alternatywnych źródeł energii	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
2	Analiza możliwości wykorzystania wód geotermalnych	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

C.O. Wysoka świadomość społeczna

Program edukacyjny dla dzieci i młodzieży

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie i wdrożenie programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Realizacja programów edukacyjnych dla dzieci i młodzieży	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Program informacyjny dla dorosłych

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie systemu komunikacji ze społeczeństwem gminy	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 - 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Realizacja programu	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Program popularyzacji wiedzy o nowych technologiach

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie programu popularyzacji nowych technologii ekologicznych na terenie gminy	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Popularyzacja nowych technologii ekologicznych na terenie gminy	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

II. C. S. Rozwój gminy sprzyjający środowisku

C. O. Poprawa funkcjonowania systemów komunikacyjnych

Program budowy i modernizacji dróg

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Modernizacja dróg wojewódzkich: Gózd- Przytyk – 10 km, Stara Błotnica – Kadłub Nowy – 3 km.	Zarząd Województwa	Budżet województwa Budżet państwa Środki UE
2	Modernizacja dróg powiatowych: Kamień – Gózd – 6 km, Gózd – Jedlanka – 6 km, Jedlanka – Stara Błotnica – 4 km	Zarząd Powiatu	Budżet powiatu Budżet państwa Środki UE

3	Modernizacja dróg gminnych: -Stary Kadłub –granica gminy z gminą Radzanów – 1,7 km, -Kaszów – Osiny – 1,55 km , -Kiełbów Stary – Ryki – 1,6 km, -Sopot – Kobylnik –1,2 km, - Kiełbów Nowy – Siekluki – 2 km, -Kobylnik – Czyżówka – 1,1 km, -Od drogi powiatowej Gózd, Stary Kadłub do miejscowości Grodzisko -Kadłubek Nowy (droga przez wieś) – 0,6 km, -Kiełbów Nowy (droga przez wieś) – 1 km.	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
4	Budowa skrzyżowania bezkolizyjnego – Stary Gózd, Siekluki, Żdzary	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011

L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Kontynuacja zadań inwestycyjnych	Wójt Gminy Stara Błotnica Zarządy dróg	Budżet GDDK Budżet Sejmiku Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
2	Modernizacja dróg: -Żdzary – Trąbki – 2,5 km, -Sopot – Żdzary – 2 km, -Ryki – Chruściechów – 2 km, -Kaszów – Suków – 1,5 km, -Osów – Tursk – Kaszów – 2,5 km, -Wólka Pierzchnieńska (droga przez wieś) – 0,7 km.	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Program rozwoju infrastruktury komunikacyjnej

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006

L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie planu potrzeb w zakresie infrastruktury drogowej	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet Gminy

Zadania priorytetowe na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Realizacja programu	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

C.O. Rozwój ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa

Program rozwoju ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Popularyzacja ekologicznego rolnictwa	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE
2	Poprawa jakości produktów w gospodarstwach ekologicznych – uzyskanie odpowiednich certyfikatów	Rolnicy	Środki rolników Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Poprawa jakości produktów w gospodarstwach ekologicznych – uzyskanie odpowiednich certyfikatów	Rolnicy	Środki rolników Środki UE

C.O. Wspieranie ekologicznych technologii

Program popularyzacji wiedzy o nowych technologiach

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie planu popularyzacji nowych technologii wśród mieszkańców gminy	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Realizacja programu	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Program wspierania technologii przyjaznych środowisku

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie programu ulg i zachęt dla osób i firm stosujących technologie przyjazne dla środowiska	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Realizacja programu	Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

C.O. Współpraca samorządów lokalnych i organizacji społecznych

Program wykorzystania walorów przyrodniczych dla rozwoju turystyki

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2006			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Opracowanie programu rozwoju agroturystyki	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

Zadania na lata 2007 – 2011			
L.p.	Zadanie	Realizacja	Źródła środków
1	Realizacja programu	Zarząd Powiatu Wójt Gminy Stara Błotnica	Budżet powiatu Budżet gminy Budżet państwa Środki UE

VI ZARZĄDZANIE OCHRONĄ ŚRODOWISKA

6.1. Ogólne zasady zarządzania ochroną środowiska

Zarządzanie ochroną środowiska powinno opierać się na następujących zasadach, wynikających z polityki ekologicznej Polski i Unii Europejskiej:

- zasada przezorności,
- zasada integracji polityki ekologicznej z politykami sektorowymi,
- zasada równego dostępu do środowiska przyrodniczego,
- zasada regionalizacji,
- zasada uspołecznienia,
- zasada „zanieczyszczający płaci”,
- zasada prewencji,
- zasada stosowania najlepszych dostępnych technik (BAT),
- zasada subsydiarności,
- zasada skuteczności ekologicznej i efektywności ekonomicznej

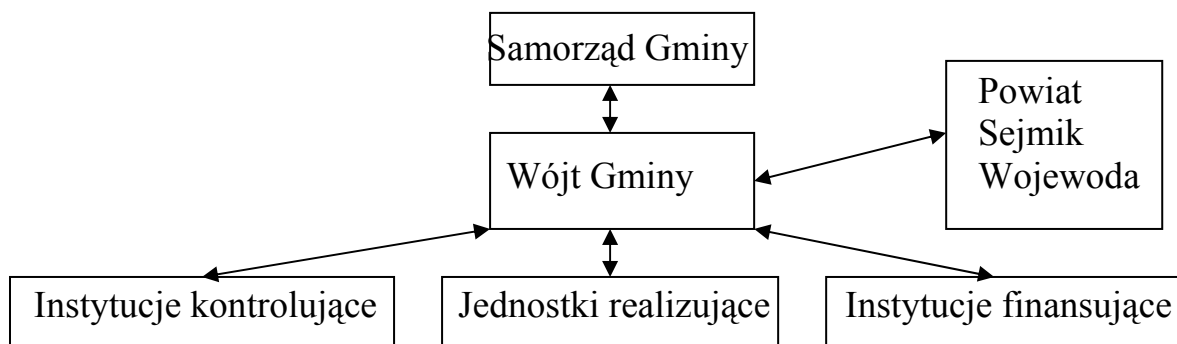
Zarządzanie ochroną środowiska na szczeblu gminy dotyczy zadań własnych gminy oraz koordynacji zadań realizowanych jednostki organizacyjne, podmioty gospodarcze - uznanych za ważne dla stanu środowiska naturalnego w gminie.

W realizacji programu uczestniczą:

- podmioty prowadzące działania organizacyjne i zarządzające programem,
- podmioty uczestniczące w realizacji poszczególnych zadań,
- jednostki kontrolujące realizację programu oraz efekty,
- mieszkańcy gminy, jako końcowy beneficjent programu.

Organem odpowiedzialnym za realizację programu jest Wójt Gminy, zobowiązany do składania cyklicznych raportów Radzie Gminy. Realizacja programu wymaga współdziałania z organami administracji rządowej i samorządowej (szczebla wojewódzkiego, powiatowego oraz gmin wchodzących w skład powiatu), administracji specjalnej, w kompetencjach której znajdują się sprawy kontroli stanu środowiska.

Ogólny schemat zarządzania ochroną środowiska w gminie przedstawia się następująco:

6.2. Kompetencje organów gminy w zakresie ochrony środowiska

Ustawy regulujące sprawy związane z ochroną środowiska dają szczegółowe kompetencje organom gminy. Ważniejsze uprawnienia Wójta (Burmistrza, Prezydenta) oraz Rady Gminy przedstawiono poniżej:

Do zadań gminy należy zaspokajanie zbiorowych potrzeb wspólnoty.

W szczególności zadania własne obejmują sprawy (art. 7 ustawy):

- 1) ładu przestrzennego, gospodarki nieruchomościami, ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej,
- 2) gminnych dróg, ulic, mostów, placów oraz organizacji ruchu drogowego,
- 3) wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych, utrzymania czystości i porządku oraz urządzeń sanitarnych, wysypisk i unieszkodliwiania odpadów komunalnych, zaopatrzenia w energię elektryczną i ciepłą oraz gaz,
- 4) lokalnego transportu zbiorowego,
- 5) ochrony zdrowia,
- 6) pomocy społecznej, w tym ośrodków i zakładów opiekuńczych,
- 7) gminnego budownictwa mieszkaniowego,
- 8) edukacji publicznej,
- 9) kultury, w tym bibliotek gminnych i innych placówek upowszechniania kultury,
- 10) kultury fizycznej i turystyki, w tym terenów rekreacyjnych i urządzeń sportowych,
- 11) targowisk i hal targowych
- 12) zieleni gminnej i zadrzewień,
- 13) cmentarzy gminnych
- 14) porządku publicznego i bezpieczeństwa obywateli oraz ochrony przeciwpożarowej i przeciwpowodziowej,
- 15) utrzymania gminnych obiektów i urządzeń użyteczności publicznej oraz obiektów administracyjnych,
- 16) polityki prorodzinnej, w tym zapewnienia kobietom w ciąży opieki socjalnej, medycznej i prawnej,
- 17) wspierania i upowszechniania idei samorządowej,
- 18) promocji gminy,
- 19) współpracy ze społecznościami lokalnymi i regionalnymi innych państw.

Kompetencje Wójta (Burmistrza, Prezydenta):

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. Ustawa o samorządzie gminnym:

- wójt przygotowuje projekty uchwał rady gminy i określa sposób ich realizacji
- wójt opracowuje plan operacyjny ochrony przed powodzią oraz ogłasza i odwołuje pogotowie i alarm przeciwpowodziowy

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 13 września 1996 r. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:

- wydaje zezwolenia na prowadzenie przez przedsiębiorców działalności w zakresie:
 1. zbierania i transportu, odzysku lub unieszkodliwiania odpadów komunalnych,
 2. opróżniania zbiorników bezodpływowych i transportu nieczystości ciekłych,
 3. prowadzenia ochrony przed bezdomnymi zwierzętami,
 4. prowadzenia schronisk dla bezdomnych zwierząt, a także grzebowisk i spalarni zwłok zwierzęcych i ich części
- określa i podaje do publicznej wiadomości wymagania, jakie powinien spełniać przedsiębiorca ubiegający się o uzyskanie zezwolenia na świadczenie usług, wójt gminy może określić obszar, na którym usługi te mają być świadczone.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska:

- w celu realizacji polityki ekologicznej państwa sporządza gminne programy ochrony środowiska, uwzględniające:
 - cele ekologiczne
 - priorytety ekologiczne
 - rodzaj i harmonogram działań proekologicznych
 - środki niezbędne do osiągnięcia celów, w tym mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe
- realizuje uchwalony przez radę gminy program ochrony środowiska

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach

- sporządza projekt gminnego planu gospodarki odpadami
- przekazuje projekt gminnego planu gospodarki odpadami do zaopiniowania przez zarząd województwa i zarząd powiatu.
- realizuje uchwalony przez radę gminy plan gospodarki odpadami
- opiniuje program gospodarki odpadami niebezpiecznymi

- opiniuje wydawane zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie odzysku lub unieszkodliwiania odpadów
- opiniuje wydawane zezwolenia na prowadzenie działalności w zakresie zbierania lub transportu odpadów
- wydaje decyzje w sprawie usunięcia odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 18 lipca 2001r. Prawo wodne

- jeżeli spowodowane przez właściciela gruntu zmiany stanu wody na gruncie szkodliwie wpływają na grunty sąsiednie, wójt, burmistrz lub prezydent miasta może, w drodze decyzji, nakazać właścicielowi gruntu przywrócenie stanu poprzedniego lub wykonanie urządzeń zapobiegających szkodom.

Kompetencje Rady Gminy

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 8 marca 1990 r. Ustawa o samorządzie gminnym:

- uchwalanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- uchwalanie programów gospodarczych,
- ustalanie zakresu działania jednostek pomocniczych, zasad przekazywania im składników mienia do korzystania oraz zasad przekazywania środków budżetowych na realizację zadań przez te jednostki.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 13 września 1996 r. Ustawa o utrzymaniu czystości i porządku w gminach:

- zatwierdza, po zasięgnięciu opinii państwowego terenowego inspektora sanitarnego, ustala, w drodze uchwały, szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące:
 1. wymagań w zakresie utrzymania czystości i porządku na terenie nieruchomości obejmujących:
 1. prowadzenie we wskazanym zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
 2. uprzątnięcie błota, śniegu, lodu i innych zanieczyszczeń z części nieruchomości służących do użytku publicznego,
 3. mycie i naprawy pojazdów samochodowych poza myjniami i warsztatami naprawczymi.
 2. rodzaju urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach

- publicznych, a także wymagań dotyczących ich rozmieszczenia oraz utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,
3. częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych lub nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego,
 4. obowiązków osób utrzymujących zwierzęta domowe, mających na celu ochronę przed zagrożeniem lub uciążliwością dla ludzi oraz przed zanieczyszczeniem terenów przeznaczonych do wspólnego użytku,
 5. wymagań utrzymywania zwierząt gospodarskich na terenach wyłączonych z produkcji rolniczej, w tym także zakazu ich utrzymywania na określonych obszarach lub w poszczególnych nieruchomościach,
 6. wyznaczania obszarów podlegających obowiązkowej deratyzacji i terminów jej przeprowadzania.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska:

- uchwała gminny program ochrony środowiska
- może, w drodze uchwały, ustanawiać ograniczenia co do czasu funkcjonowania instalacji lub korzystania z urządzeń, z których emitowany hałas może negatywnie oddziaływać na środowisko.

Kompetencje wynikające z ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach

- uchwała gminny plan gospodarki odpadami

Kompetencje wynikające z Ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków

- po dokonaniu analizy projektów regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków, opracowanych przez przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjne, uchwała regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków
- uchwała wieloletnie plany rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych

6.3. Instrumenty zarządzania środowiskiem

Zarządzenie środowiskiem opiera się na wykorzystaniu:

- instrumentów prawnych – ustaw i rozporządzeń, dających odpowiednie kompetencje organom administracji rządowej i samorządowej oraz organom administracji specjalnej
- instrumentów finansowych – opłat za gospodarcze korzystanie ze środowiska, administracyjnych kar pieniężnych, funduszy celowych
- instrumentów społecznych – współdziałania i partnerstwa, edukacji ekologicznej, komunikacji społecznej
- instrumentów strukturalnych – strategii i programów wdrożeniowych

VII WDRAŻANIE PROGRAMU

7.1. Środki finansowe na realizację programu

Na wdrażanie programu ochrony środowiska i planu gospodarki odpadami mogą być przeznaczone:

- środki własne,
- kredyty i pożyczki udzielane w bankach komercyjnych,
- kredyty i pożyczki o oprocentowaniu preferencyjnym udzielane przez instytucje wspierające rozwój gminy,
- obligacje
- dotacje z funduszy krajowych i zagranicznych

Podstawowymi źródłami środków zewnętrznych, z których mogą korzystać samorządy dla realizacji programów ochrony środowiska to:

- Fundusze Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej (Narodowy, Wojewódzki, Powiatowy, Gminny)
- Fundusze przedakcesyjne (Ispra, Sapard, Phare)
- Zintegrowany Program Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR)
- Fundusz Spójności
- Fundusze strukturalne
- Fundusze sektorowych programów pomocowych (np. LIFE)
- Fundacje i fundusze wspierające ochronę środowiska (EkoFundusz, Fundacja Poszanowania Energii, Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska i inne)
- Fundusze zagranicznych instytucji finansowych (np. Bank Światowy, Europejski Bank Odbudowy i Rozwoju, Europejski Bank Inwestycyjny)

Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej

Zasady funkcjonowania funduszu określa *ustawa z dn. 27.04.2001 r. – Prawo ochrony Środowiska (Dz.U. nr 62, poz. 672 z późn. zm.)*. Szczegółowe zasady gospodarki finansowej NFOŚiGW określa *Rozp.M.Ś. zdn. 20.12.2002 r (Dz.U. nr 230, poz.1934)*. Zasadniczym zadaniem NFOŚiGW jest wspieranie finansowe przedsięwzięć podejmowanych dla poprawy jakości środowiska. W zakresie ochrony powierzchni ziemi, w tym ochrony przed odpadami fundusz udziela pożyczek, dotacji i dopłat, dofinansowuje inwestycje związane m.in. z: likwidacją uciążliwości zamkniętych składowisk odpadów, unieszkodliwianiem odpadów powstających w związku z transportem samochodowym oraz zbiórką i wykorzystaniem olejów, przeciwdziałaniem i unieszkodliwianiem odpadów przemysłowych i niebezpiecznych, realizacją międzygminnych i regionalnych programów zagospodarowania odpadów komunalnych.

Zgodnie z *art.406 w/w ustawy* środki z gminnych funduszy przeznaczone są m.in. na: edukację ekologiczną oraz propagowanie działań proekologicznych i zadań zrównoważonego rozwoju, realizowanie zadań modernizacyjnych i inwestycyjnych, służących ochronie środowiska i gospodarce wodnej, w tym instalacji lub urządzeń ochrony przeciwpożarowej i obiektów małej retencji, wspieranie wykorzystania lokalnych źródeł energii odnawialnej oraz pomoc dla wprowadzenia bardziej przyjaznych dla środowiska nośników energii, działania z zakresu rolnictwa ekologicznego oddziałujące na stan gleby oraz innych zasady zrównoważonego rozwoju, ustalonych przez gminę

Korzystanie z większości zewnętrznych źródeł finansowania wymaga udziału własnego od 25 – 50% kosztów inwestycji.

ISPA

Podstawę prawną programu ISPA stanowi *Rozporządzenie Rady UE nr1267 z 21 czerwca 2000 r.* Podstawowym celem funduszu ISPA jest współfinansowanie projektów inwestycyjnych z dziedziny ochrony środowiska i transportu, a w szczególności wspieranie przedsięwzięć umożliwiających dostosowanie się do wspólnotowego prawa ochrony środowiska oraz do celów Partnerstwa dla Członkostwa oraz wspieranie zrównoważonych przewozów, a w szczególności przedsięwzięć, które wchodzi w skład projektów o wspólnym interesie. Umożliwi to stworzenie połączeń sieci krajowej z transeuropejską oraz umożliwi ujednoczenie warunków wykorzystania tych sieci (zwalczanie problemów spowodowanych zanieczyszczeniem wód i powietrza w zakresie utylizacji odpadów).

Z chwilą przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, zgodnie z załącznikiem II do Traktatu Akcesyjnego, wszystkie projekty, które były przedmiotem decyzji Komisji w sprawie pomocy na podstawie *rozporządzenia (WE) nr 1267/99* ustanawiającego Instrument Przedakcesyjnej Polityki Strukturalnej, a które nie

zostały ukończone, będą realizowane w ramach działającego na zbliżonych zasadach Funduszu Spójności.

SAPARD

Podstawę prawną programu SAPARD stanowi *Rozporządzenie Rady UE nr 1268/99*. Program ten może wspierać inwestycje z zakresu ochrony środowiska w ramach działań 3 i 5. W działaniu 3 – „Rozwój o poprawa infrastruktury obszarów wiejskich”, obszarami wsparcia są: gospodarka odpadami, odprowadzanie i oczyszczanie ścieków, zaopatrzenie gospodarstw wiejskich w wodę oraz jej uzdatnianie. Działanie 5 – „Programy rolno-środowiskowe i zalesianie”, dotyczy stosowania metod rolnictwa ekologicznego, w tym zapewnianie rolnikom dodatkowych źródeł dochodów za wykonanie usługi na rzecz ochrony środowiska.

PHARE

Obecnie w ramach programu PHARE dostępne są tylko tzw. środki miękkie, m.in. na edukację ekologiczną. Jest możliwość również uruchomienia środków w ramach funduszu na inwestycje w zakresie ochrony środowiska.

Zintegrowany Program Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR)

W ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR) możliwe jest finansowanie inwestycji z zakresu ochrony środowiska. W tym zakresie wsparcie finansowe przeznaczone będzie przede wszystkim na inwestycje związane z:

- gospodarką wodno-ściekową:
 - budowa lub modernizacja oczyszczalni ścieków przemysłowych,
 - stosowanie najlepszych dostępnych technik (BAT) w celu ograniczenia ilości substancji niebezpiecznych odprowadzanych wraz ze ściekami
- ochroną powietrza:
 - modernizacja i rozbudowa systemów ciepłowniczych i wyposażenie ich w instalacje do ograniczenia emisji zanieczyszczeń pyłowych i gazowych,
 - zamiana palenisk węglowych na rozwiązania bardziej przyjazne środowisku (gazowe, eliminacja węgla niskiej jakości),
 - przedsięwzięcia na rzecz wykorzystania alternatywnych źródeł energii, w tym m.in. energetyczne wykorzystanie biomasy i inne,
 - proekologiczne inwestycje w systemach transportowych (zastosowanie paliw o niskiej emisji zanieczyszczeń, w tym gazu),

- wprowadzenie BAT w celu ograniczenia emisji zanieczyszczeń do powietrza
- gospodarką odpadami komunalnymi i przemysłowymi oraz niebezpiecznymi:
 - tworzenie systemów gospodarki odpadami poprzez prowadzenie selektywnej zbiórki odpadów oraz budowę i modernizację instalacji do odzysku i recyklingu odpadów,
 - budowa instalacji unieszkodliwiania odpadów
- wykorzystaniem BAT:
 - ograniczanie zanieczyszczeń przemysłowych,
 - modernizacja procesów produkcyjnych, technologii,
 - zmniejszanie energochłonności i materiałochłonności procesów

Fundusz Spójności

Z Funduszu Spójności możliwe jest wspieranie realizacji zadań inwestycyjnych władz publicznych w zakresie ochrony środowiska wynikających z wdrażania prawa obowiązującego w UE, a dotyczących przede wszystkim:

- poprawy jakości wód powierzchniowych (wodociągi i kanalizacja),
- zwiększenia dostępności do wody do picia i poprawa jej jakości (wodociągi i uzdatnianie wód do celów komunalnych),
- ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza,
- racjonalizacji gospodarki odpadami,
- rekultywacji obszarów zdegradowanych

LIFE

W zakresie ochrony przyrody dostępne są środki z Funduszu LIFE, którego głównym celem jest wspieranie działań mających na celu wdrażanie prawa unijnego i polityki ekologicznej UE oraz wskazywanie nowych rozwiązań związanych z wdrażaniem i realizacją tej polityki. Program LIFE składa się z trzech podprogramów: LIFE-Nature, LIFE-Środowisko i LIFE-Kraje Trzecie.

Środki dostępne w ramach Programu LIFE-Nature przeznaczone są na finansowanie działań wymaganych dla zachowania lub odtworzenia naturalnych siedlisk i populacji gatunków dzikiej fauny i flory tzn. wdrażanie Dyrektyw: Ptasiej i Siedliskowej oraz w tworzeniu Europejskiej Sieci Ekologicznej specjalnych obszarów ochrony – NATURA 2000.

Fundusze Programu LIFE-Środowisko przeznaczone są na finansowanie innowacyjnych działań o charakterze pilotażowym, których celem jest m.in.: zminimalizowanie wpływu działalności gospodarczej na środowisko, promowanie zrównoważonego zarządzania zasobami wód podziemnych i powierzchniowych a także włączenie zagadnień środowiskowych w planowanie przestrzenne oraz recykling i racjonalna gospodarka odpadami.

EkoFundusz

Z EkoFunduszu udzielane jest wsparcie finansowe w formie bezzwrotnych dotacji. Priorytetowymi dziedzinami tego funduszu są m.in.: ochrona różnorodności biologicznej, gospodarka odpadami i rekultywacja gleb zanieczyszczonych, unieszkodliwianie odpadów komunalnych i niebezpiecznych, ograniczanie emisji gazów powodujących zmiany klimatu ziemi (ochrona klimatu) oraz eliminacja niskich źródeł emisji (ochrona powietrza). Dotacje mogą uzyskać jedynie dotyczące inwestycji związanych bezpośrednio z ochroną środowiska, a w dziedzinie przyrody również projekty nieinwestycyjne.

7.2. Koszty realizacji przedsięwzięć

Kalkulacja szacunkowych kosztów realizacji programów została przeprowadzona w oparciu o plany inwestycyjne Samorządu Gminy Stara Błotnica oraz koszty porównywalnych inwestycji i działań realizowanych przez te jednostki.

Środki na cele będą pochodziły z:

- funduszy własnych gminy,
- środków mieszkańców gminy,
- Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej,
- wszelkiego rodzaju środki z funduszy pomocowych.

Cele operacyjne Programy	Szacunkowe koszty realizacji 2004-2006	Szacunkowe koszty realizacji 2007-2011
Budowa systemów infrastruktury technicznej		
Program kanalizacji	70.000	12.000.000
Program gazyfikacji	Koszty zostaną oszacowane po opracowaniu programu	Koszty zostaną oszacowane po opracowaniu programu
Program modernizacji sieci Elektroenergetycznych	Koszty zostaną oszacowane po opracowaniu programu	Koszty zostaną oszacowane po opracowaniu programu
Podniesienie walorów przyrodniczych gminy		
Program ochrony lasów	50.000	100.000
Program zalesień		
Program ochrony istniejących Zbiorników wodnych		

Racjonalne gospodarowanie odpadami		
Program selektywnej zbiórki Odpadów	230.000	850.000
Program utylizacji odpadów		
Program rekultywacji Nieczynnych składowisk odpadów		
Popularyzacja ekologicznej energii		
Program popularyzacji Alternatywnych źródeł energii	10.000	20.000
Wysoka świadomość społeczna		
Program edukacyjny dla dzieci i młodzieży	30.000	50.000
Program informacyjny dla dorosłych		
Poprawa funkcjonowania systemów komunikacyjnych		
Program budowy i modernizacji dróg	13.000.000	4.500.000
Program rozwoju infrastruktury Komunikacyjnej		
Rozwój ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa		
Program rozwoju Ekologicznego rolnictwa i przetwórstwa	10.000	20.000
Wspieranie ekologicznych technologii		
Program popularyzacji wiedzy o nowych technologiach	10.000	20.000
Program wspierania Technologii przyjaznych środowisku		
Współpraca samorządów lokalnych i organizacji społecznych		
Program wykorzystania Wolorów przyrodniczych dla rozwoju turystyki	10.000	20.000

VIII MONITORING

Osiągnięcie celów, wyznaczonych w Programie Ochrony Środowiska, wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu przebiegu realizacji programu, który umożliwi ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie – w razie wystąpienia takiej konieczności – odpowiednich korekt.

Harmonogram działań monitorujących program przedstawia poniższy schemat:

Działanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Monitoring stanu środowiska	x	x	x	x	x	x	x	x
Raporty z realizacji programu		x		x		x		x
Aktualizacja programu				x				x

Dla oceny realizacji programu konieczne jest ustalenie systemu wskaźników, określających skuteczność poszczególnych działań. Wskaźniki te można podzielić na grupy:

- wskaźniki ekologiczne – określające efekt ekologiczny podejmowanych działań (np.: jakość wód powierzchniowych i podziemnych, wskaźniki zanieczyszczenia powietrza, długość sieci infrastruktury, wskaźniki lesistości, stopień odzysku surowców wtórnych, ilość odpadów wytwarzanych przez 1 mieszkańca, itp.)
- wskaźniki ekonomiczne – koszty poniesione dla osiągnięcia określonego efektu ekologicznego,
- wskaźniki społeczne – zaangażowanie mieszkańców w działania związane z ochroną środowiska, ich udział w realizacji sieci infrastruktury technicznej, zaangażowanie w selektywną zbiórkę odpadów itp.

Ocena skuteczności wdrażania programu będzie prowadzona m.in. przez porównanie wskaźników charakteryzujących stan środowiska oraz stan infrastruktury technicznej, wpływającej na stan środowiska:

- jakość wód powierzchniowych (klasy jej czystości)
- jakość wód podziemnych
- stężenie zanieczyszczeń gazowych i pyłowych
- zawartość metali ciężkich w glebach
- wskaźnik lesistości
- powierzchnia terenów objętych ochroną prawną
- udział komunalnych ścieków nieoczyszczonych
- długość sieci kanalizacyjnej
- stosunek długości sieci wodociągowej do sieci kanalizacyjnej
- ilość odpadów komunalnych wytworzonych przez 1 mieszkańca
- udział odpadów posegregowanych w ogólnej ilości odpadów
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska

oraz wskaźniki społeczne:

- zaangażowanie społeczeństwa w realizację działań z zakresu ochrony środowiska
- uspołecznienie procesów decyzyjnych
- lokalne inicjatywy proekologiczne
- ilość działań prawnych związanych z zanieczyszczeniem środowiska

CZĘŚĆ II

Gminny Plan Gospodarki Odpadami

Przepisy prawne

Opracowanie planu gospodarki odpadami dla gminy jest realizacją przepisów uchwalonej przez Sejm RP ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62/01, poz. 628 oraz z 2002 r. Nr 41, poz. 365 i Nr 113, poz. 984), która w rozdziale 3, art. 14-16 wprowadza obowiązek opracowania planu na szczeblu gminnym. Określone w ustawie o odpadach w rozdziale 2 art. 5 zasady postępowania z odpadami, stanowią podstawę do formułowania zadań w planie gospodarki odpadami. Zasada gospodarowania odpadami brzmi: „Kto podejmuje działania powodujące lub mogące powodować powstawanie odpadów, powinien takie działania planować, projektować i prowadzić tak aby:

- zapobiegać powstawaniu odpadów lub ograniczać ilość odpadów i ich negatywne oddziaływanie na środowisko przy wytwarzaniu produktów, podczas i po zakończeniu ich użytkowania,
- zapewniać zgodny z zasadami ochrony środowiska odzysk, jeżeli nie udało się zapobiec ich powstaniu,
- zapewniać zgodne z zasadami ochrony środowiska unieszkodliwienie odpadów, których powstaniu nie udało się zapobiec lub których nie udało się poddać odzyskowi”.

Gospodarka odpadami regulowana jest następującymi aktami prawnymi:

- Ustawą o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. zm.) z dnia 27 kwietnia 2001 roku
 - Ustawą – Prawo ochrony środowiska (Dz. U. Nr 62. poz. 627 z późn. zm.) z dnia 27 kwietnia 2001 roku
 - Ustawą o wprowadzeniu ustawy – Prawo ochrony środowiska, ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 100, poz. 1085) z dnia 27 lipca 2001 roku
 - Ustawą o opakowaniach i odpadach opakowaniowych (Dz. U. Nr 63, poz. 638) z dnia 11 maja 2001 roku
 - Ustawą o zmianie ustawy o odpadach oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 7 poz. 78 z 2003 roku) z dnia 19 grudnia 2002 roku
 - Ustawą o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków (Dz. U. Nr 72, poz. 747 z 2001r. i Dz. U. Nr 113, poz. 984 z 2002 r.) z dnia 7 czerwca 2001 roku
 - Ustawą o przewozie drogowym towarów niebezpiecznych (Dz. U. Nr 199, poz. 1671) z dnia 28 października 2002 roku
- oraz szeregiem rozporządzeń wydanych do ustaw:

Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie sporządzania planów gospodarki odpadami (Dz. U. 03.66.620 z dnia 17 kwietnia 2003 r.) z dnia 9 kwietnia 2003 roku

Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie wzorów dokumentów stosowanych na potrzeby ewidencji odpadów (Dz. U. Nr 152, z późn. zm.) z dnia 11 grudnia 2001 roku

Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 130, poz. 1453) z dnia 9 października 2001 roku

Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 10 września 2002 roku zmieniające rozporządzenie w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska (Dz. U. Nr 161, poz. 1335)

Obwieszczenie Ministra Środowiska w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2003 (M.P. Nr 49, poz. 715)

Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska z dnia 18 marca 2003 roku (Dz. U. Nr 55, poz. 477)

Obwieszczenie Ministra Środowiska w sprawie opłat za korzystanie ze środowiska na rok 2004 (M.P. Nr 50, poz. 782)

Rozporządzeniem Ministra Gospodarki w sprawie rodzajów odpadów, które mogą być składowane w sposób nieselektywny (Dz. U. Nr 191, poz. 1595) z dnia 30 października 2002 roku

Rozporządzeniem Ministra Gospodarki, Pracy i Polityki Społecznej w sprawie sposobów bezpiecznego użytkowania oraz warunków usuwania wyrobów zawierających azbest (Dz. U. Nr 71, poz. 649) z dnia 2 kwietnia 2004 roku

Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie warunków, jakie muszą być spełnione przy wykorzystaniu osadów ściekowych na cele nieprzemysłowe (Dz. U. Nr 134, poz. 1140) z dnia 1 sierpnia 2002 roku

Rozporządzeniem Ministra Środowiska w sprawie katalogu odpadów (Dz. U. Nr 112, poz. 1206 z 2001 r.) z dnia 27 września 2001 roku

W związku z wejściem Polski do struktur państw Unii Europejskiej istnieje konieczność spełnienia jej wymagań w zakresie ochrony środowiska, w tym dotyczących gospodarki odpadami. Dyrektywa Unii Europejskiej nr 91/156 EEC zabrania od roku 2002 roku deponowania na składowiskach odpadów nie przetworzonych (o zawartości substancji organicznych powyżej 5% i kaloryczności powyżej 6000 kJ/kg). Podstawowymi kierunkami działań będą: zmniejszanie ilości odpadów do wywiezienia poprzez selektywną zbiórkę i zagospodarowanie odpadów oraz stworzenie nowoczesnych zakładów wykorzystujących i unieszkodliwiających odpady. Odpady organiczne powinny być w całości kompostowane. Długość okresu dostosowawczego dla spełnienia przez Polskę wszystkich wymagań Unii Europejskiej, dotyczących ochrony środowiska można optymistycznie szacować na 5 do 10 lat. Po tym okresie będziemy musieli spełnić wszystkie wymogi prawa UE, a w tym również wymogi w/w dyrektywy.

Ze względu na źródło powstawania odpadów można je podzielić na:
odpady komunalne, pochodzące w większości z gospodarstw domowych
odpady przemysłowe, pochodzące z procesów technologicznych w przemyśle
odpady niebezpieczne powstające w oczyszczalniach ścieków, w sektorze medycznym oraz znajdujące się w strumieniu odpadów komunalnych i gospodarczych (akumulatory, baterie, świetlówki, odpady zawierające azbest itp.)

1. Analiza stanu obecnego gospodarki odpadami w gminie

Gmina Stara Błotnica nie posiada własnego składowiska odpadów, do roku 1998 istniało wysypisko komunalne w Starym Kadłubie. Było to wyrobisko z piasku o powierzchni ok. 800 m², gdzie zdeponowano około 2000 Mg odpadów stałych socjalno-bytowych. Od chwili zamknięcia wysypiska odpady z gminy wywożone są na składowisko w Urbanowie (powiat radomski). Dla składowiska w Kadłubie opracowano plan rekultywacji.

Od września 2003 roku gmina wprowadziła na swym terenie system segregacji odpadów wykorzystujący worki foliowe.

1.1. Zakres i metodyka prac rozpoznawczych

Wstępna analiza obecnego stanu gospodarki odpadami na terenie Gminy Stara Błotnica została przeprowadzona w oparciu o:

- ankiety sporządzone przez Urząd Gminy na potrzeby wojewódzkich i powiatowych „Programów Ochrony Środowiska”,
- informacje uzyskane z Wydziału Ochrony Środowiska Starostwa Powiatowego,
- inne informacje z Urzędu Gminy.

W ramach prac nad Gminnym Planem Gospodarki Odpadami zorganizowano cykl spotkań warsztatowych z udziałem przedstawicieli Urzędu Gminy.

1.2. Opis infrastruktury związanej z gospodarką odpadami

Rada Gminy w Starej Błotnicy wprowadziła w dniu 29 maja 2003 roku Uchwałę nr VII/41/2003 w sprawie szczególnych zasad utrzymania czystości i porządku na terenie gminy. Jest to lokalna podstawa prawna obowiązująca wszystkich mieszkańców i firmy z tego obszaru.

Gmina Stara Błotnica w roku 2003 wprowadziła na swym terenie selektywną zbiórkę odpadów w systemie 4-workowym:

- worek w kolorze czarnym – odpady frakcji mokrej, odpady zmieszane,
- worki w kolorze żółtym z odpowiednimi nadrukami na papier, szkło i plastik.

Do momentu wprowadzenia selektywnej zbiórki odpadów w gminie mieszkańcy gminy gromadzili odpady w kontenerach, rozstawionych w poszczególnych miejscowościach gminy. Odpady gromadzone były w formie zmieszanej i tak wywożone były na docelowe składowisko. Gmina korzysta ze składowiska w Urbanowie (gmina Jedlińsk, powiat radomski). System zbierania odpadów zmieszanych charakteryzuje się przede wszystkim niskimi kosztami inwestycyjnymi związanymi z organizacją punktów gromadzenia odpadów oraz niskimi kosztami odbioru odpadów (jeden typ samochodu). Takie rozwiązanie ma jednak istotne wady: szybkie zapełnianie składowiska, konieczność częstego opróżniania pojemników (w związku z szybkim rozkładem gnilnym), wysokie koszty sortowania zmieszanych odpadów oraz niehigieniczność procesu sortowania. Wprowadzony system zdecydowanie poprawia stan gospodarki odpadami – ułatwia odzysk surowców wtórnych oraz późniejszą segregację.

1.2.1. Opis nieczynnego składowiska odpadów

Składowisko w miejscowości Kadłub działało w latach 1980-1998 jak gminne wysypisko odpadów stałych. Zlokalizowane ono było w leśnym wyrobisku piaskowym, o powierzchni całkowitej wynoszącej 0,45 ha. Teren z trzech stron otoczony jest lasem sosnowym z jednej nieużytkami rolnymi. Składowisko znajdowało się w odległości ok. 450 m od zabudowań mieszkalnych. Wyrobisko zostało przekształcone w składowisko w latach 80-tych, zgodnie z Planem Zagospodarowania Przestrzennego gminy Stara Błotnica. Do wysypiska prowadzi odcinek 300 m drogi polnej. W odległości ok. 2 km w kierunku południowym przepływa rzeka Tymianka, dopływ Radomki. W bezpośrednim sąsiedztwie wysypiska nie występują żadne ciekły wodne. Składowisko jest obiektem wgłębno-nadpoziomowy – głębokość niecki ok. 1 m, wysokość składowanych odpadów ok. 1,5 m. Na jego terenie zdeponowano ok. 2000 Mg odpadów socjalno – bytowych. W chwili obecnej składowisko nie jest użytkowane.

Technologia deponowania odpadów na omawianym składowisku polegała na formowaniu przyzm, bez przykrywania materiałem izolującym, w okresie letnim przeprowadzano dezynfekcję, prace porządkowe wykonywano najczęściej dwa razy do roku z użyciem sprzętu ciężkiego. Podczas eksploatacji składowiska nie prowadzono ewidencji deponowanych odpadów.

Szacunkowy skład odpadów na składowisku (według składu odpadów z terenów wiejskich na rok 1994) przedstawia się następująco:

- szkło - 11%,
- tworzywa - 8%,
- tekstylia – 3%,

- metale – 8,5%,
- papier, tektura – 4%,
- odpady organiczne – 9,8%,
- pozostałe odpady nieorganiczne – 55,7%

Plan rekultywacji wysypiska z dnia 11.08.2003 przedstawia stan istniejący, wpływ na środowisko oraz program zagospodarowania tego terenu.

Oddziaływanie składowiska na środowisko

Wyniki badań wód powierzchniowych nie wykazują na ujemnego oddziaływania nieczynnego składowiska na środowisko naturalne. Ekspertyzy nie wykazały powierzchniowych sączeń odcieków ze składowiska. Próby wód klasyfikowane są w klasach I i II czystości, ponadnormatywna jest jedynie zawartość fosforu i ołowiu (wody pozaklasowe n.o.n.). Próby wód wgłębnych zaklasyfikowano jako spełniające wymagania dla wód pitnych. Wyjątek stanowią parametry kadmu i ołowiu oraz twardość ogólna podwyższoną. Nie stwierdzono obecności substancji ropopochodnych i innych zanieczyszczeń wpływających na wody podziemne.

Plan rekultywacji składowiska

Po zakończeniu eksploatacji składowisko nadal „żyje” i w dalszym ciągu mogą odbywać się na nim procesy biologiczne i chemiczne. Należy zminimalizować szkodliwość oddziaływania na środowisko, kontrolować stabilność terenu, wzrost roślin w wyznaczonych punktach.

Składowisko zostało przykryte czarną folią izolacyjną, którą nakryto warstwą ziemi, która samoistnie obrosła trawą i innymi samosiejkami. Nie została sporządzona dokumentacja tego etapu działań.

Plan rekultywacji składowiska sporządzony w 2003 roku zakłada:

- przykrycie terenu składowiska warstwą glebotwórczą o miąższości 40-50 cm i wymodelowanie jej na kształt łagodnej czaszy bez zagłębień (lato-jeseń 2003),
- uformowanie biologicznie czynną warstwą ziemi poprzez (alternatywnie):
 - nałożenie ziemi próchnicznej i obsianie mieszanką traw,
 - zastosowanie kompostu (jesień 2003, sezon wegetacyjny 2004),
 - obsiew mieszanką traw łącznie z nawożeniem mineralnym (jesień 2003, sezon wegetacyjny 2004).
- nasadzenie sadzonkami roślin drzewiastych, które mają małe wymagania co do siedliska. Preferowane są gatunki: jarzab pospolity, robinia akacjowa - grochodrzew, brzoza brodawkowata lub brzoza omszona, bez czarna, sosna zwyczajna. Sadzenie na jesieni roku 2005 lub wiosną 2006.

Obiekt powinien być monitorowany przez okres minimum 5 lat.

Na terenie Gminy Stara Błotnica nie jest prowadzona ewidencja dzikich wysypisk. Rocznie gmina likwiduje średnio 3 nielegalne składowiska.

1.3. Charakterystyka wytwarzanych odpadów

Ze względu na źródło powstawania odpadów można je podzielić na:

- *odpady komunalne, pochodzące w większości z gospodarstw domowych*
- *odpady przemysłowe, pochodzące z procesów technologicznych w przemyśle*
- *odpady niebezpieczne powstające w oczyszczalniach ścieków, w sektorze medycznym oraz znajdujące się w strumieniu odpadów komunalnych i gospodarczych (akumulatory, baterie, świetlówki, odpady zawierające azbest itp.)*

1.3.1. Odpady komunalne

W wielu gospodarstwach wiejskich gminy Stara Błotnica odpady segregowane są:

- z przeznaczeniem na kompost – odpady kuchenne, z uprawy polowej, przydomowych działek,
- do spalania w warunkach domowych – odpady z tworzyw sztucznych, tkaniny, papier itp.

W grupie odpadów komunalnych znajdują się również odpady niebezpieczne typu: opakowania po lekach, środki medyczne, opatrunkowe, opakowania i resztki środków chemicznych i ochrony roślin, farby i rozpuszczalniki. Odpady niebezpieczne z gospodarstw domowych powinny być osobno odbierane i utylizowane. Utylizacja odpadów w przydomowych kotłowniach ma degradujący wpływ na środowisko.

W odpadach komunalnych znajdują się również odpady budowlane – z remontów, rozbiórki budynków. Najczęściej trafiają one na składowisko wraz z innymi odpadami nieposegregowanymi. Na terenach wiejskich odpady tego typu są często wykorzystywane na własne potrzeby remontowo-budowlane, co jest najlepszą formą ich zagospodarowywania.

Tylko niewielka część odpadów komunalnych – gospodarskich (puszki, metal, szkło itp.) tj. około 10 – 15% jest wywożona na zbiorowe punkty wywozu odpadów, najczęściej w formie nieposegregowanej.

Wskaźniki wytwarzania odpadów na statystycznego mieszkańca (kg/M/rok)

Rodzaje odpadów	Przyjęty wskaźnik nagromadzenia (kg/M/rok)		
	Duże miasta	Małe miasta	Wieś
Odpady z gospodarstw domowych	224	210	116
Odpady z obiektów infrastrukturalnych	110	90	45
Odpady wielkogabarytowe	20	15	15
Odpady z budowy, remontów	40	30	30
Odpady z ogrodów i parków	12	12	5
Odpady z czyszczenia ulic i placów	15	8	-
Odpady niebezpieczne wchodzące w skład odpadów komunalnych	3	2	2
Razem	424	367	223

Szacunkowe dane ilości odpadów w Mg wyprodukowanych na terenie gminy Stara Błotnica w roku 2002 przedstawia poniższe zestawienie:

Rodzaj odpadu	Ilość w Mg
Odpady kuchenne podlegające biodegradacji	200
Odpady zielone	31
Papier karton nieopakowaniowe	58
Opakowania z papieru i tektury	58
Opakowania wielomateriałowe	13
Tworzywa sztuczne nieopakowaniowe	81
Opakowania z tworzyw sztucznych	35
Odpady tekstylne	27
Szkło nieopakowaniowe	11
Opakowania ze szkła	61
Metale	25
Opakowania z blachy stalowej	7
Opakowania z aluminium	4
Odpady mineralne	92
Drobna frakcja popiołowa	232
Odpady wielkogabarytowe	69
Odpady budowlane	138
Odpady niebezpieczne	9
RAZEM	1150

Ilość odpadów komunalnych wywiezionych z gminy przez firmę „ALMAX” Sp. z o.o. i zdeponowanych na docelowym składowisku w roku 2002 przedstawiona jest w poniższej tabeli:

Ilość wywiezionych odpadów komunalnych (Mg)	Składowisko docelowe
282,02	Urbanów (pow. Radomski)

Szacunkowe dane ilości wyprodukowanych na terenie gminy Stara Błotnica są znacznie wyższe i wynoszą 1150 Mg. Należy zatem przypuszczać, że duża część odpadów komunalnych trafia na przydomowe kompostniki, utylizowana jest w piecach domowych lub też wywożona na dzikie składowiska.

Wydatki gminy na gospodarkę odpadami w roku 2002 wyniosły 36.000 zł. Odpady komunalne z terenu gminy wywozi firma „ALMAX” Sp z o.o. z Radomia.

Na składowisko w Urbanowie trafiają odpady z gminy Stara Błotnica i są to głównie odpady komunalne z gospodarstw domowych w szczególności:

- niesegregowane odpady komunalne (szkło, papier i karton, tekstylia, odpady metalowe),
- odpady biodegradowalne (odpady organiczne roślinne i zwierzęce),
- odpady wielkogabarytowe,
- odpady nie podlegające kompostowaniu (drobna frakcja popiołowa, odpady ze spalania paliw stałych w piecach domowych),
- inne odpady komunalne (np. odpady budowlane).

Właściwości technologiczne odpadów komunalnych na terenach wiejskich w Polsce:

	Właściwości Średnie	Właściwości Graniczne
Właściwości paliwowe:		
Wilgotność - %	32,0	25,0-39,0
Części palne - %	12,0	8,0-20,0
Części niepalne - %	56,0	40,0-70,0
Ciepło spalania – kJ/kg	1927	1200-2700
Właściwości nawozowe:		
Substancja organiczna - %	17,5	6,0-28,0
Węgiel organiczny - %C	7,9	4,5-16,0
Azot organiczny - %N	0,4	0,1-0,5
Fosfor organiczny - %P ₂ O ₂	0,5	0,1-0,7
Potas ogólny - %K ₂ O	0,1	0,0-0,2
Siarka ogólna - %S	0,3	0,1-0,6

1.3.2. Odpady niebezpieczne

W określonych przez prawo warunkach i czasie, wytwórcy lub odbiorcy odpadów mogą tymczasowo magazynować na swoim terenie odpady, przeznaczone do wykorzystania lub unieszkodliwienia (bez składowania). Gospodarkę tymi odpadami regulują zapisy w ustawach i rozporządzeniach: ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. o wprowadzeniu ustawy – Prawo Ochrony Środowiska, Ustawy o odpadach oraz o zmianie niektórych ustaw, ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r – Prawo ochrony środowiska, ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 roku o odpadach, rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 27 września 2001 rok w sprawie katalogu. Transport ma być zgodny z przepisami dotyczącymi transportu materiałów niebezpiecznych. Ewidencja odpadów ma być prowadzona zgodnie z rozporządzeniem MOŚ, ZNiL z dnia 12 października 1998 r w sprawie wzorów dokumentów na potrzeby ewidencji odpadów oraz służących do przekazania informacji o rodzaju i ilości odpadów oraz o czasie ich składowania. Ustalenia niniejsze obowiązują do dnia 31 grudnia 2008r.

W związku z obowiązującymi przepisami, na przełomie 4 lat 1999 – 2002, do Starostwa Białobrzeskiego zgłosiło się 5 firm z terenu gminy Stara Błotnica celem zaewidencjonowania wytwarzanych odpadów niebezpiecznych, ich odzysku i zbierania.

Treści decyzji wydanych na wnioski firm zgodne były z obowiązującymi ustawami o odpadach i dotyczyły:

- Struktury ilościowej i jakościowej wytwarzanych odpadów niebezpiecznych z: ubojni, sklepów motoryzacyjno – przemysłowych, punktów przetwórstwa owocowo – warzywnego, punktów sprzedaży materiałów budowlanych, z zakładów fryzjerskich, zakładów pracy o profilu hydraulicznym, z zakładów pomocy społecznej, gabinetów stomatologicznych, z zespołów opieki zdrowotnej, punktów produkcyjno – handlowych (lampy fluorescencyjne, oleje), z aptek, z zakładów mechaniki i diagnostyki samochodowej, z punktów skupu i przetwórstwa mięsnego, prywatnych punktów opieki medycznej, z wytwórni mas bitumicznych, firm piekarsko – cukierniczo – makaroniarskich, z ośrodków wypoczynkowych, mleczarni, zakładów przetwórstwa alkoholu. Z terenu gminy o zezwolenia na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych ubiegały się i otrzymały je firmy:
 - stacja paliw - firma „PETROMEX” z miejscowości Stary Gózd,
 - Apteka w Starej Błotnicy,
 - firma Piekarnictwo – Cukiernictwo – Makarony w Starej Błotnicy,
 - Zakład Mechaniczno – Odlewniczy w Starych Żdżarach,
 - firma PPUH „JAKBEX”.

Decyzje te Starostwo Powiatowe w Białobrzegach wydało na okres 5 lat.

- Struktury ilościowej i jakościowej wytwarzanych odpadów niebezpiecznych przewidzianych do odzysku

- Sposobu deponowania i transportowania zgodnie z przepisami obowiązującymi przy transporcie materiałów niebezpiecznych
- Ewidencji odpadów wg rozporządzenia MOŚ, ZNiL z 12.10.1998 r w sprawie wzorów dokumentów na potrzeby ewidencji odpadów oraz do przekazywania informacji o rodzaju i ilości odpadów oraz o czasie ich składowania
- Dodatkowych obowiązków wynikających z potrzeby ochrony życia i zdrowia ludzi oraz ochrony środowiska lub cofnięcia zezwoleń bez odszkodowania w przypadku naruszenia przepisów ustawy o odpadach lub nieprzestrzegania warunków określonych w decyzjach.

Szacunkowe dane dotyczące wytwarzanych odpadów niebezpiecznych w skali roku w gminie Stara Błotnica przedstawia tabela:

Lp.	Rodzaj odpadu niebezpiecznego	Liczba firm wytwarzających odpady niebezpieczne	Szacunkowa ilość
1	Światłówki	5	ok. 100 szt.
2	Opony	1	8 szt.
3	Złom	1	3 Mg
4	Akumulatory	1	2 szt.
5	Odpady z separatora	1	2 m ³
6	Odpady z czyszczenia zbiorników paliwowych	1	5 kg
7	Przeterminowane i wycofane chemikalia i leki	1	10 kg
8	Żużle odlewnicze	1	5,04 Mg
9	Rdzenie i formy odlewnicze i wybrakowane wyroby żeliwne	1	82 Mg
10	Zużyte materiały szlifierskie	1	240 kg
11	Pyły z gazów odlotowych	1	80 kg

* dane na podst. informacji ze Starostwa Powiatowego i podpisanych umów na wytwarzanie odpadów niebezpiecznych przez firmy z terenu gminy.

Na terenie gminy nie prowadzono ewidencji takich odpadów niebezpiecznych jak: azbest, odpady zawierające PCB, baterie, odpady elektryczne i elektroniczne, opakowania po środkach ochrony roślin.

1.3.3. Odpady z sektora gospodarczego

Na terenie Gminy Stara Błotnica działają podmioty gospodarcze, które wytwarzają odpady z produkcji. Są to m.in.: odlewnie, zakłady przetwórstwa spożywczego, gorzelnie. W wielu rodzajach przemysłu udział kosztów zagospodarowania odpadów w kosztach produkcji może być poważny, a różnice w tym zakresie mogą przesądzać o konkurencyjności cenowej wyrobu. Dlatego

zakłady dążące do obniżenia kosztów starają się zagospodarowywać, w sposób nieuciążliwy dla środowiska, odpady własne. Nieszkodliwe odpady z tego sektora trafiają na lokalne wysypisko, natomiast odpady niebezpieczne są odbierane przez specjalistyczne firmy i wywożone są poza gminę – do przeróbki lub unieszkodliwienia, ponieważ gmina nie posiada na swym terenie składowiska odpadów przemysłowych.

1.3.4. Odpady poddawane procesom odzysku i unieszkodliwiania

Gmina Stara Błotnica prowadzi zbiórkę selektywnej odpadów poprzez wstępną segregację - „u źródła” od roku 2003. Istnieje więc możliwość odzyskania choć znikomej ilości surowców wtórnych. Według danych gmin Radzanów i Białobrzegi, które również prowadzą selekcję odpadów, w wyniku tych działań odzyskano zaledwie 1% z wszystkich wytworzonych odpadów. Unieszkodliwianie odpadów z sektora gospodarczego oraz odpadów niebezpiecznych odbywa się poza terenem gminy. Odpady, które mają zostać poddawane unieszkodliwianiu trafiają głównie do Radomia.

1.4. Instalacje oraz podmioty gospodarcze zajmujące się przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów

Na terenie Gminy Stara Błotnica nie są zarejestrowane podmioty odbierające i transportujące powstałe odpady niebezpieczne, ani firmy zajmujące się przetwarzaniem i unieszkodliwianiem odpadów. Firmy wytwarzające odpady niebezpieczne zawierają umowy na wywóz z wyspecjalizowanymi przedsiębiorstwami, są to:

- PPUH RADKOM sp. z o o
- „HYDROBUDOWA ŚLĄSK” S. A. Zakład Produkcji Przemysłowej w Mikołowie, ul. Żwirki i Wigury 58
- „FIRPAL” s.c. z siedzibą w Radomiu, ul. Kielecka 32
- Zakład Utylizacji Odpadów sp. z o.o. w Dąbrowie Górniczej, ul. Koksownicza 16
- SP ZOZ w Grójcu, ul. P. Skargi 10
- Wielobranżowa Firma Produkcyjno–Usługowo–Handlowa „TRANGOT” w Radomiu, ul. Miła 24 / 25

1.5. Ocena aktualnego stanu gospodarki odpadami

Na terenie gminy nie ma funkcjonującego składowiska odpadów. Większość odpadów komunalnych jest składowana na wysypisku w Urbanowie (w powiecie Radomskim) bez segregacji i bez odzysku surowców wtórnych.

Wprowadzona w 2003 roku wstępna segregacja w systemie workowym jest w fazie początkowej i ilość odzyskiwanych surowców wtórnych stanowi niewielką część strumienia odpadów wytwarzanych w gospodarstwach domowych. Rozpoczęty proces wstępnej segregacji powinien być kontynuowany. Z uwagi na plany dalszego rozwoju gminy należy liczyć się ze wzrostem zapotrzebowania na składowanie i zabezpieczanie odpadów z różnych sektorów: komunalnych, przemysłowych, niebezpiecznych, wielkogabarytowych i innych. W chwili obecnej składowisko, z którego korzysta gmina nie jest gotowe przyjąć wszystkich rodzajów odpadów.

1.6. Wnioski

Analiza stanu obecnego gospodarki odpadami pozwala na przedstawienie wniosków:

- Niezbędnym działaniem w następnych latach jest kontynuacja selektywnej zbiórki odpadów komunalnych „u źródła” dla osiągnięcia wymaganych wskaźników odzysku surowców wtórnych.
- Konieczne jest wprowadzenie systemu ustalania i egzekwowania opłat za wytwarzanie odpadów – „wytwórca płaci”.
- Składowisko odpadów w Starym Kadłubie powinno zostać poddane rekultywacji według planu rekultywacji z czerwca 2003.
- Należy podjąć działania w celu lokalizacji i likwidacji dzikich wysypisk istniejących na terenie gminy.
- Należy stworzyć program edukacji proekologicznej adresowany zarówno do dzieci (szkoły podstawowe i gimnazja) jak i do dorosłych.

II. Plan Gospodarki Odpadami

Zadania gminy oraz obowiązki właścicieli nieruchomości dotyczące utrzymania czystości i porządku określa Ustawa z dnia 13 września 1996 r. o utrzymaniu czystości i porządku w gminach. Zapisane (art. 3.2.) zadania gmina powinna realizować na podstawie planu gospodarki odpadami.

Samorząd gminy, po zasięgnięciu opinii państwowego terenowego inspektora sanitarnego, w drodze uchwały ustala szczegółowe zasady utrzymania czystości i porządku na terenie gminy dotyczące:

- prowadzenia we wskazanym zakresie selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- rodzaju urządzeń przeznaczonych do zbierania odpadów komunalnych na terenie nieruchomości oraz na drogach publicznych, a także wymagań dotyczących ich rozmieszczenia oraz utrzymywania w odpowiednim stanie sanitarnym, porządkowym i technicznym,
- częstotliwości i sposobu pozbywania się odpadów komunalnych lub nieczystości ciekłych z terenu nieruchomości oraz z terenów przeznaczonych do użytku publicznego,
- gmina może również ustalić górne stawki opłat ponoszonych przez właścicieli nieruchomości za usługi odbioru odpadów.

2.1. Prognozowane zmiany wpływające na gospodarkę odpadami

Wpływ na gospodarkę odpadami w gminie będą miały zwłaszcza: zmiany demograficzne, rozwój budownictwa mieszkaniowego, rozwój gospodarczy oraz zmiany struktury odpadów komunalnych.

2.1.1. Demografia

Wg stanu na 31 grudnia 2003 roku w gminie Stara Błotnica zameldowanych było 5239 mieszkańców.

Prognozowana liczba mieszkańców Gminy Stara Błotnica w latach 2003 – 2011 w stosunku do roku 2003 wyniesie wg GUS:

Lata	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Liczba mieszkańców	5239	5228	5211	5196	5181	5165	5151	5136	5121

W stosunku do roku 2003 liczba mieszkańców gminy w roku 2011 zmniejszy się o 2,3 %. Od roku 2003 zaznacza się powolny spadek liczby ludności, choć do tej pory (od roku 1999) charakteryzował się tendencją wzrostową. Niż demograficzny jest jednak zjawiskiem zachodzącym na obszarze całej Polski, nie tylko w tym regionie.

2.1.2. Rozwój gospodarczy

Plan zagospodarowania przestrzennego gminy Stara Błotnica oraz strategia rozwoju przewiduje lokalizację różnych form działalności gospodarczej na terenie gminy. Preferowana ma być działalność nieuciążliwa dla środowiska. Program gospodarki odpadami powinien uwzględniać perspektywiczne zwiększenie ilości odpadów z sektora gospodarczego.

2.1.3. Mieszkalnictwo

Wzrost liczby mieszkań na terenie powiatu szacowany jest przy założeniu utrzymania dotychczasowego tempa przyrostu.

Prognoza liczby mieszkań i powierzchni użytkowa mieszkań w gminie Stara Błotnica:

Wariant odniesienia:

2001		2006		2011	
Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)
1281	92014	1296	94264	1311	96514

Wariant postępu:

2001		2006		2011	
Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)	Liczba mieszkań	Powierzchnia (m ²)
1281	92014	1303	95139	1325	98264

Według prognoz liczba mieszkań w gminie będzie systematycznie rosła. Może to mieć związek z tendencją panującą w chwili obecnej, czyli z szukaniem przez mieszkańców większych miast ciekawych przyrodniczo lub po prostu blisko położonych atrakcyjnych terenów wiejskich, gdzie można byłoby przyjechać na weekendowy wypoczynek.

2.1.4. Prognoza ilości i struktury odpadów

Poniższe zestawienie przedstawia ilość odpadów komunalnych wywiezionych na wysypiska z terenu gminy w roku 2002.

Ilość wywiezionych odpadów komunalnych (Mg)	Odpady odzyskane w wyniku wstępnej segregacji (u źródła) (Mg)
282,02	Brak danych

* wg danych Urzędu Gminy Stara Błotnica

Z terenu Gminy Stara Błotnica w roku 2002 wywieziono 282, 02 Mg odpadów komunalnych. Dane te obejmują tylko odpady wywiezione legalnie na wysypiska przez wyspecjalizowane firmy działające na zlecenie Urzędu Gminy. W tej statystyce nie są uwzględnione odpady spalane w gospodarstwach domowych oraz te wywożone na „dzikie wysypiska”. Dlatego też trudniej jest oszacować perspektywę ilości odpadów wytworzonych w gminie w przyszłości.

Szacunkowe ilości odpadów komunalnych wytworzonych na terenie gminy w 2002 roku oraz prognoza na kolejne lata:

	2002	2006	2010	2011
Odpady kuchenne podlegające biodegradacji	200	207	217	218
Odpady zielone	31	32	34	34
Papier karton nieopakowaniowe	58	61	63	63
Opakowania z papieru i tektury	58	61	65	67
Opakowania wielomateriałowe	13	14	15	15
Tworzywa sztuczne nieopakowaniowe	81	84	85	83
Opakowania z tworzyw sztucznych	35	37	39	40
Odpady tekstylne	27	28	29	29
Szkło nieopakowaniowe	11	12	12	13
Opakowania ze szkła	61	65	70	71
Metale	25	25	25	25
Opakowania z blachy stalowej	7	7	8	8
Opakowania z aluminium	4	4	4	4
Odpady mineralne	92	96	102	104
Drobna frakcja popiołowa	232	209	183	177
Odpady wielkogabarytowe	69	75	77	78
Odpady budowlane	138	152	163	166
Odpady niebezpieczne	9	9	10	10
RAZEM	1150	1180	1201	1203

* Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego na lata 2004-2011

Szacunkowe dane ilości wytwarzanych odpadów są dużo większe niż dane ze składowiska odpadów. Są też zapewne bliższe stanu rzeczywistego. Dlatego też należy podjąć jak najbardziej skuteczne działania w celu zdecydowanego zmniejszenia ilości odpadów oraz zwiększeniu odzysku surowców wtórnych.

2.2. Warunki segregacji, gromadzenia i składowania odpadów

Warunkiem racjonalnej gospodarki odpadami jest selektywna ich zbiórka umożliwiająca pozyskiwanie surowców wtórnych. W dalszej perspektywie dzięki zmniejszeniu strumienia odpadów trafiających na wysypiska można je dłużej eksploatować. Segregacja umożliwia ponadto odzysk surowców wtórnych bez nadmiernego obciążania linii w sortowniach, co wspomaga tworzenie stabilnego rynku surowców wtórnych i przemysłu przetwarzającego te surowce.

Schemat racjonalnego gospodarowania odpadami:

Minimalizacja ilości odpadów – osiągana przez wstępną segregację

Recykling – wykorzystanie odzyskanych surowców wtórnych w gospodarce

Unieszkodliwianie – pozbawienie pozostałych odpadów właściwości szkodliwych dla środowiska

Składowanie – docelowe składowanie odpadów obojętnych dla środowiska

Podstawowe systemy selektywnej zbiórki odpadów to:

System zbiorczych punktów selektywnego gromadzenia (tzw. kontener w sąsiedztwie) polega na ustawieniu w wybranych punktach miejscowości specjalnie oznakowanych kontenerów przeznaczonych do zbierania przykładowo: szkła, papieru, tworzyw sztucznych (wybrany asortyment – butelki PET, folia opakowaniowa), metali. Odpady zmieszane (frakcja mokra) gromadzone są w osobnych pojemnikach. System taki stosuje się w rejonach o wysokim stopniu urbanizacji.

System zbiórki „u źródła”, polegający na rozstawieniu pojemników na poszczególne frakcje odpadów już w miejscu ich powstawania (gospodarstwa domowe, posesje przy punktach usługowych itp.).

Rozróżnia się systemy:

dwupojemnikowy – pojemnik na frakcję suchą (odpady zmieszane) i frakcję mokrą (odpady organiczne i inne mokre),

trójpojemnikowy – pojemnik na surowce wtórne, pojemnik na odpady przeznaczone do kompostowania, pojemnik na pozostałe rodzaje odpadów,

wielopojemnikowy – pojemniki na: szkło, papier, tworzywa sztuczne, odpady do kompostowania oraz pozostałe odpady.

System ten jest najbardziej efektywny jeśli chodzi o odzysk surowców wtórnych. Jest on jednak najdroższy i najbardziej skomplikowany organizacyjnie.

System centralnych punktów selektywnego gromadzenia, polega na stworzeniu ogrodzonych i nadzorowanych miejsc wyposażonych w zestawy kilku pojemników i kontenerów obsługujących skupiska ludności około 20 tys. mieszkańców. Do takiego punktu mieszkańcy mogą przywozić posegregowane surowce wtórne przeważnie bez dodatkowych opłat. Punkty te mogą odbierać również odpady wielkogabarytowe, odpady niebezpieczne, motoryzacyjne, budowlane. Zaletą takiego systemu jest możliwość większego odbioru rozmaitych surowców wtórnych.

Wojewódzki plan gospodarki odpadami przewiduje utworzenie Regionalnych Zakładów Gospodarki Odpadami (RZGO), dysponującymi nowoczesnymi systemami segregacji i unieszkodliwiania odpadów (np. unieszkodliwianie termiczne, biochemiczne, fizykochemiczne) oraz spełniającymi wymogi bezpieczeństwa składowiskami obojętnego chemicznie i biologicznie balastu.

2.3. Możliwości wykorzystania i utylizacji odpadów

Stale rosnąca ilość wytwarzanych odpadów komunalnych powoduje konieczność zmniejszania ich objętości przed ostatecznym składowaniem z uwagi na szybko zapełniające się składowiska. Jednocześnie należy odzyskać wszystkie możliwe do odzyskania surowce oraz energię. Najpopularniejsze sposoby utylizacji pozostałych po segregacji odpadów komunalnych to:

- spalanie – termiczna utylizacja zmniejszająca masę odpadów składowanych przeważnie od 10-30%. Ciąg technologiczny do spalania składa się z urządzeń do przygotowania odpadów, pieca z systemem do odzysku ciepła, instalacji do oczyszczania spalin, systemu kontroli toksyczności spalin oraz urządzeń do usuwania popiołu i żużlu.
- wykorzystanie niektórych frakcji odpadów jako paliwa alternatywne – spalanie odpadów odbywa się w palenisku funkcjonującej instalacji przemysłowej (kotły fluidalne i paleniska rusztowe w zakładach energetycznych, siłowniach przemysłowych, cementowniach itp.). Paliwami mogą być np. guma, makulatura, tekstylia, odpady drewniane, plastiki,

odpady organiczne. W tych systemach konieczny jest ciągły monitoring spalin.

- piroliza – polega na odgazowaniu różnego rodzaju odpadów i spalanie produktów gazowych procesu. Metoda ta służy utylizacji: gumy, makulatury, tekstyliów, odpadów drewnianych, plastików, odpadów organicznych.
- ekobetonowanie – wykorzystanie niektórych rodzajów odpadów jako domieszki do betonów, stosowanych do budowy m.in. podbudowy dróg i ulic, budowy obwałowań wysypisk odpadów, budowy barier dzwiękochłonych itp.
- kompostowanie – procesowi kompostowania mogą być poddane odpady organiczne z gospodarstw domowych, placów targowych, pielęgnacji zieleni miejskiej itp. Kompostowanie może być prowadzone w warunkach naturalnych (pryzmy) lub w bioreaktorach.
- pryzma energetyczna – odpady ulegające biodegradacji składowane są w pryzmach, w których odbywa się beztlenowy proces rozkładu. Powstający w wyniku procesu rozkładu biogaz wykorzystuje się do wytwarzania energii cieplnej lub elektrycznej. Właściwie dobrana technologia spalania odpadów pozwala uniknięcia emisji do środowiska szkodliwych substancji toksycznych.

Przedstawione powyżej propozycje utylizacji odpadów nie mogą zostać wykorzystane na terenie gminy z racji braku odpowiedniego miejsca, tj. dobrze urządzonego składowiska. Możliwa jest natomiast budowa „czystej” kompostowni – pryzmy, na której byłyby przerabiane odpady biologiczne (np. odpady z gospodarstw). Kompost wytworzony w takiej kompostowni mógłby być wykorzystany nawet do sprzedaży.

Kompostowanie odpadów polega na kontrolowanym biochemicznym rozkładzie substancji organicznych zawartych w odpadach przebiegający w warunkach tlenowych. W pryzmach poprzez murszenie, butwienie i zwęglanie tworzą się stabilne substancje organiczne, o strukturze gleby i właściwościach nawozu organicznego.

2.4. Cele strategiczne i system gospodarki odpadami

Główne rodzaje odpadów, jakie powstają na terenie gminy Stara Błotnica można podzielić na:

- komunalne: stałe i ciekłe odpady z gospodarstw domowych i obiektów użyteczności publicznej, nieczystości ze zbiorników bezodpływowych
- inne: wraki samochodowe, odpady z zakładów opieki zdrowotnej i weterynaryjnej, odpady budowlane (gruz, ziemia), odpady z działalności usługowej i produkcyjnej

Główne cele planu gospodarki odpadami to:

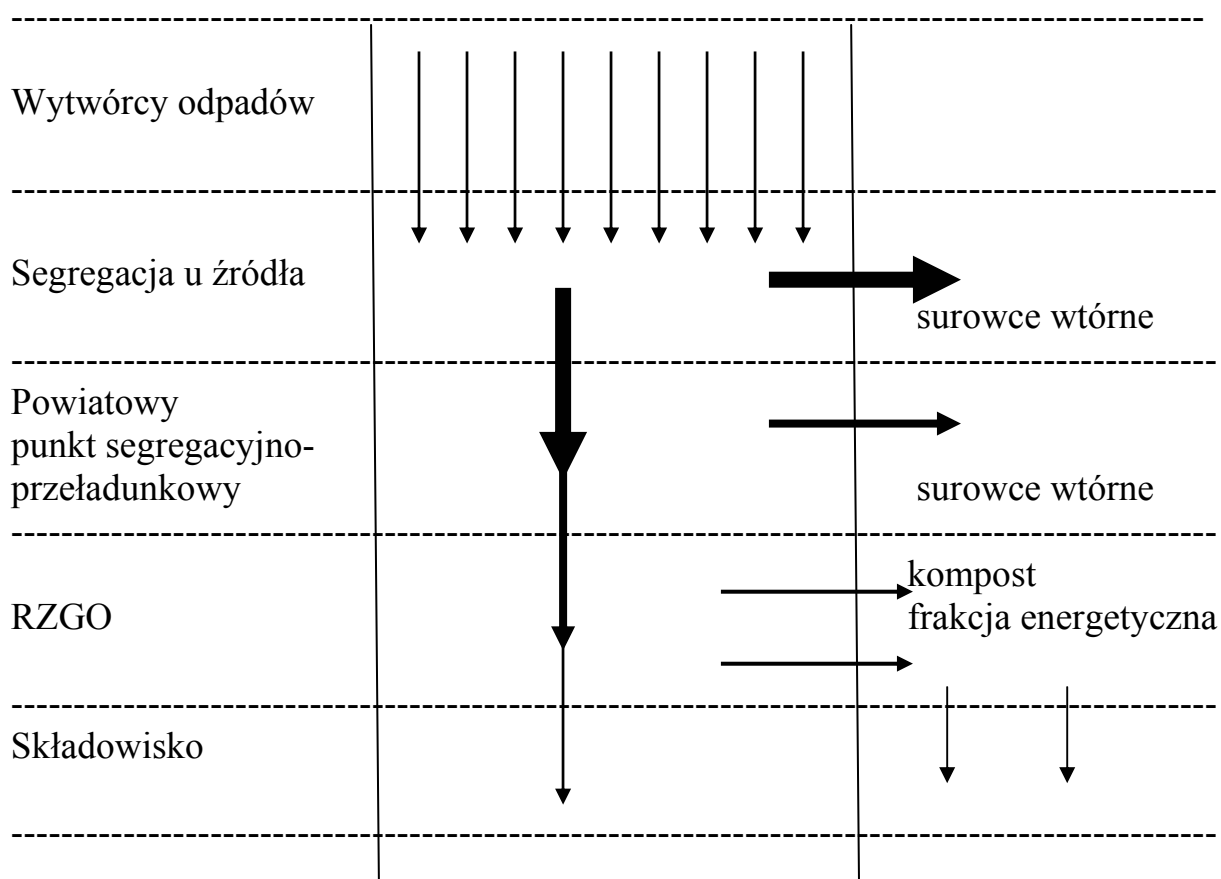
- zapobieganie powstawaniu odpadów,
- zapewnienie bezpiecznego dla środowiska unieszkodliwienia powstałych odpadów

Realizacja głównych celów wymaga podjęcia szeregu działań, m.in.:

- wprowadzenia powszechnego systemu segregacji odpadów,
- podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców

2.4.1. Schemat gospodarki odpadami na terenie gminy

Docelowy system zbierania, segregacji i utylizacji odpadów komunalnych przedstawia poniższy schemat:

Planowany system gospodarki odpadami na terenie Gminy Stara Błotnica przewiduje trzy etapy działań:

1. Segregacja „u źródła”

Wytwarzane, w gospodarstwach domowych oraz w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą, odpady komunalne poddawane są wstępnej segregacji „u źródła”. W wyniku wstępnej segregacji (system workowy) zostanie

oddzielona tzn. frakcja sucha odpadów: papier, szkło, plastik, metale oraz frakcja mokra. Odpady frakcji suchej będą odbierane przez firmy, z którymi odpowiednie umowy podpisze gmina.

2. Segregacja w punkcie segregacyjno-przeładunkowym

Odpady komunalne frakcji mokrej (tzw. „czarny worek”), zawierające m.in. odpady ulegające biodegradacji, opakowania, itp. odbierane z gospodarstw domowych, będą przewożone do powiatowego punktu segregacyjno-przeładunkowego, gdzie poddane zostaną procesowi segregacji. Punkt ten będzie się znajdował w rejonie obecnego składowiska odpadów w Suchej (gmina Białobrzegi). Odzyskane surowce wtórne będą odbierane przez specjalistyczne firmy w celu ich zagospodarowania. Odpad natomiast zostanie przewieziony do Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami, w którym zostaną oddzielone odpady organiczne (do kompostowania), frakcja energetyczna (do spalania) oraz balast.

Odpady wielkogabarytowe z terenu gminy powinny być odbierane systemem „na telefon”.

3. RZGO – Regionalny Zakład Gospodarki Odpadami

Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami zakłada utworzenie na terenie województwa kilku Regionalnych Zakładów Gospodarki Odpadami, posiadających wymagane pozwolenia i spełniających wymogi ochrony środowiska. Dla subregionu radomskiego lokalizację RZGO przewiduje się na istniejącym składowisku w Radomiu-Wincentowie. Projektowana inwestycja zajmie 11 ha terenów należących do Miasta Radom i docelowo będzie obsługiwać około 420 tys. mieszkańców.

RZGO będzie wyposażone w instalacje i urządzenia, pozwalające na całkowitą utylizację i unieszkodliwienie dostarczonych odpadów. Główne urządzenia, jakie docelowo znajdą się na terenie składowiska to:

- Linia segregacji mechanicznej odpadów zmieszanych, wydajność 500 Mg/dobę (płyta rozładownicza, ładowarka, taśma odbiorcza, sito bębnowe),
- Linia kompostowania odpadów zmieszanych, wydajność 220 Mg/dobę,
- Linia sortowania odpadów, wydajność 200 Mg/d,
- Składowisko odpadów resztkowych,
- Rotacyjne składowisko odpadów niebezpiecznych i przemysłowych,
- Stacja demontażu odpadów wielkogabarytowych, wydajność ok. 20 Mg/d,
- Stacja przetwarzania odpadów budowlanych, wydajność 65 Mg/d.

2.5. Działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie gospodarki odpadami

Z przeprowadzonych analiz poszczególnych rodzajów odpadów wytwarzanych na terenie gminy Stara Błotnica wynika, że najgorsza sytuacja jest w sektorze odpadów komunalnych. Całość odpadów z terenu gminy wywożona jest w formie zmieszanej i składowana jest na wysypisku w Urbanowie bez segregacji. Konieczne jest zatem podjęcie działań, które zmienią tę sytuację. Działania powinny dotyczyć następujących obszarów:

- zapobiegania powstawaniu odpadów (optymalizacja gospodarki materiałowej, modernizacja urządzeń – poprawa wydajności, nowe technologie, recykling i ponowne użycie)
- poprawa gospodarki odpadami (optymalizacja transportu, intensyfikacja odzysku, unieszkodliwianie)
- optymalizacja sieci instalacji do utylizacji odpadów i docelowych składowisk (zamykanie składowisk, niespełniających wymogów ochrony środowiska, modernizacja i rozbudowa regionalnych składowisk odpadów).

2.5.1. Odpady komunalne

Podstawowym działaniem, poprawiającym gospodarkę odpadami komunalnymi na terenie gminy, będzie wprowadzenie powszechnej segregacji odpadów już w miejscu ich powstawania. Gmina Stara Błotnica powinna stworzyć swój program gospodarowania odpadami w porozumieniu z innymi gminami powiatu białobrzeskiego. Działania te koordynuje Starostwo Powiatowe. Celem ich powinno być przyjęcie spójnego systemu segregacji i zbiórki odpadów. Na terenie powiatu zostanie stworzony punkt segregacyjno-przeładunkowego w Białobrzegach-Suchej, w którym prowadzona będzie wtórna segregacja odpadów zmieszanych oraz odzysk surowców wtórnych z wszystkich gmin. Funkcjonowanie tego systemu zakłada minimalizację strumienia odpadów, trafiających na docelowe składowisko (RZGO). Wprowadzenie systemu segregacji „u źródła” powinno być poprzedzone kampanią informacyjną i edukacyjną skierowaną do mieszkańców gminy.

Z terenu gminy, według danych ewidencyjnych docelowego składowiska, w roku 2002 wywieziono 934 Mg odpadów komunalnych, szacunkowe dane wynoszą 1150 Mg.

2.5.2. Odpady komunalne ulegające biodegradacji

Na terenie Gminy Stara Błotnica podstawowym źródłem odpadów komunalnych ulegających biodegradacji są odpady z gospodarstw domowych, odpady kuchenne, odpady z ogródków, pól. Szacunkowe dane ilości tego rodzaju odpadów w roku 2002 wyniosły 200 Mg. Odpady te w większości

zagospodarowywane są w miejscu ich powstawania – jako kompost oraz jako pasze dla zwierząt. Część odpadów kuchennych z pewnością trafia na składowisko docelowe jako odpady zmieszane. Zmniejszenie ilości tego typu odpadów trafiających na składowisko powinno przynieść propagowanie przydomowych kompostników oraz zagospodarowanie przetworzonych w nich odpadów w działalności rolniczej. Właściciele gospodarstw rolnych, zwłaszcza tych większych, ekologicznych, mogliby używać wyprodukowany przez siebie kompost jako nawóz naturalny. Powiatowy plan gospodarki odpadami zakłada, że po utworzeniu punktu segregacyjno-przeładunkowego tego rodzaju odpady będą poddane wtórnej segregacji. Tylko tzn. „czyste” odpady z pielęgnacji zieleni będą tam kompostowane. Wytworzony kompost będzie zagospodarowywany przez firmy komunalne. Pozostałe odpady z tego sektora przewożone będą do Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami, dysponującego linią do kompostowania odpadów zmieszanych.

2.5.3. Odpady niebezpieczne

Odpady niebezpieczne, według planu gospodarki odpadami, będą czasowo gromadzone w Punkcie Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych (PZON) lub odbierane bezpośrednio od wytwórców przez wyspecjalizowane firmy. Punkt Zbiórki Odpadów Niebezpiecznych powinien posiadać instalacje do bezpiecznego składowania, z wydzielonym miejscem na konkretny rodzaj odpadu. Punkt taki powinien być zlokalizowany w miejscu, które ułatwiłoby dostęp mieszkańcom gminy i które nie wpływałoby negatywnie na środowisko.

Rodzaje odpadów niebezpiecznych w gminie:

- Odpady medyczne i weterynaryjne – odpady z Zakładu Opieki Zdrowotnej, apteki, prywatnych gabinetów lekarskich oraz placówki weterynaryjnej odbierane są przez wyspecjalizowane firmy na podstawie zawartych umów. Szacunkowe dane ilości wytwarzanych odpadów z tego sektora wynoszą ok. 40 kg/rok. Odpady te unieszkodliwiane są przez wyspecjalizowane firmy poza terenem gminy – umowy na wywóz zawierają placówki medyczne. Nie przewiduje się zmian tego systemu.
- Wyeksploatowane pojazdy z terenu gminy będą przyjmowane w punkcie demontażu wraków samochodowych w Białobrzegach (Starostwo Powiatowe wydało stosowne zezwolenie na jego utworzenie) przy planowanym punkcie segregacyjno-przeładunkowym.
- Opony – ilość pojazdów zarejestrowanych na terenie gminy Stara Błotnica wynosi: 1426 samochodów osobowych, 471 samochodów ciężarowych, 2 autobusy, 669 ciągników rolniczych, 120 motocykli i motorowerów, 187 przyczep i naczep. Przy założeniu wymiany opon średnio co 5 lat szacuje się, że rocznie wystąpi konieczność utylizacji około 2.300 szt. opon różnych rozmiarów. Przewiduje się utworzenie przy punkcie segregacyjno-przeładunkowym w Suchej punktu czasowego gromadzenia

zużytych opon różnych rozmiarów. Następnie będą one transportowane do wyspecjalizowanych firm prowadzących utylizację odpadów gumowych.

- Oleje – odpadowe oleje, efekt procesów produkcyjnych oraz oleje zbierane w punktach obsługi samochodów, stacjach benzynowych itp. są odbierane od wytwórców przez wyspecjalizowane firmy. W PZON powinna znajdować się instalacja do czasowego gromadzenia odpadów olejowych.
- Akumulatory – przy założeniu średniej „żywności” akumulatora około 3,5 roku, przy liczbie pojazdów zarejestrowanych na terenie gminy szacuje się, że rocznie powstawać będzie około 8 Mg odpadów tego rodzaju. Punkt demontażu samochodów powinien posiadać magazyn do czasowego przechowywania zużytych akumulatorów i baterii.
- Azbest – ilość użytkowanych aktualnie materiałów zawierających azbest na terenie gminy jest bardzo trudna do oszacowania. Założeniem jest podjęcie działań informacyjnych i edukacyjnych, które przyczynią się do usuwania wyrobów azbestowych z budynków i instalacji. Koniecznym jest zatem stworzenie magazynu, w którym możliwe będzie tymczasowe (przed transportem do punktów utylizacji) składowanie tych odpadów.
- PCB - ilość PCB na terenie gminy jest trudna do oszacowania – nie są prowadzone rejestry. Konieczne jest przeprowadzenie oceny urządzeń, mogących zawierać PCB pod kątem zagrożeń dla środowiska. W przypadku zidentyfikowania urządzeń zawierających PCB należy przeprowadzić ich dekontaminację. Szkodliwość obu rodzajów odpadów jest wysoka dlatego gmina może współorganizować akcje informacyjne, pomoc oraz doradztwo.
- Odpady elektryczne i elektroniczne (zużyte sprzęty) według dyrektywy nr 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego I Rady z dn. 27.01.2003 zakłada się, że od gospodarstw domowych nie będą pobierane opłaty za ich zbiórkę. Poziom odzysku zakłada do końca 2006 r. pobranie od każdego mieszkańca ok. 4 kilogramów tego typu odpadów rocznie - instalacje do gromadzenia takich odpadów powinny znajdować się przy GPZON.
- Opakowania po środkach ochrony roślin będą gromadzone w wydzielonej kwaterze w GPZON, a następnie przewożone do utylizacji do RZGO lub odbierane będą przez wyspecjalizowane firmy do innych punktów utylizacji. System zbiórki od rolników tego rodzaju odpadów powinien być dobrze zorganizowany (np. zbiórka w określonym czasie – zwłaszcza na wiosnę – podczas najbardziej intensywnych prac gospodarskich), aby zapobiegać indywidualnemu spalaniu opakowań.
- Odpady niebezpieczne w strumieniu odpadów komunalnych będą wydzielane w punkcie segregacyjno-przeładunkowym w procesie wtórnej segregacji.

Konieczne jest przeprowadzenie, wśród mieszkańców gminy, szerokiej akcji informacyjnej o utworzonym na terenie powiatu Punkcie Zbiórki Odpadów

Niebezpiecznych. Jego lokalizacja „w pobliżu” (w odległości maksymalnie kilkunastu kilometrów) powinna ułatwić mieszkańcom „pozbywanie się” niebezpiecznych odpadów w sposób zorganizowany (we własnym zakresie lub na telefon) i bezpieczny dla środowiska. GPZON powinien umożliwiać magazynowanie takich odpadów jak azbest, opony, baterie i świetlówki oraz odpady niebezpieczne powstałe podczas demontażu samochodów (oleje, akumulatory). Przewiduje się stworzenie takiego punktu w Białobrzegach przy obecnym składowisku odpadów komunalnych, przy planowanym punkcie segregacyjno-przeładunkowym.

2.5.4. Odpady z sektora gospodarczego

Gmina nie ma na swoim obszarze dużych zakładów przemysłowych. Odpady z sektora gospodarczego z produkcji żywności to, przede wszystkim, odpady ulegające biodegradacji. Inne odpady dotyczą procesu technologicznego i należy podjąć działania, których efektem będzie zmniejszenie ilości tego rodzaju odpadów. Mogą to być:

- promocja nowoczesnych, „czystych” technologii,
- promocja termomodernizacji budynków,
- promocja modernizacji systemów grzewczych (zmniejszenie ilości powstających popiołów),
- wzmocnienie kontroli przestrzegania warunków postępowania z odpadami przez podmioty gospodarcze.

Gmina powinna wspierać wszelkie działania zmierzające do zagospodarowania odpadów z tego obszaru.

2.5.5. Osady ściekowe

Z terenu gminy Stara Błotnica ścieki wywożone są do Oczyszczalni w Białobrzegach. W gminie jedyna oczyszczalnia ścieków znajduje się przy gorzelnii w Chruściechowie. Osady ściekowe z tej oczyszczalni deponowane są na składowisku odpadów. W miarę rozwoju sieci kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków na terenie gminy należałoby znaleźć rozwiązanie problemu deponowania lub wykorzystania rolniczego osadów ściekowych. W związku z powyższym konieczne jest opracowanie prognozy ilości osadów oraz określenie ich charakterystyki w celu analizy możliwości ich wykorzystania lub unieszkodliwienia. Po utworzeniu na terenie obecnego składowiska w Białobrzegach-Sucej punktu segregacyjno-przeładunkowego osady ściekowe tam deponowane będą poddawane kompostowaniu lub będą wywożone do Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami, gdzie znajdować się będzie kompostownia dla odpadów zmieszanych.

2.5.6. Odpady z rozbiórki obiektów budowlanych

Odpady powstające podczas rozbiórki lub remontów obiektów budowlanych, nadające się do zagospodarowania (gruz budowlany) planuje się gromadzić na specjalnie wydzielonym placu w punkcie segregacyjno-przeładunkowym. Odpady te powinny być dostarczane do punktu przez samych wytwarzających (firmy budowlane lub osoby prywatne). Odpady te będą zagospodarowywane (sprzedawane) zainteresowanym osobom lub podmiotom gospodarczym. W odpadach z rozbiórki obiektów budowlanych mogą występować również odpady zawierające azbest (eternit) – będzie on wydzielany i deponowany w specjalnym magazynie.

2.5.7. Odpady opakowaniowe

Strategia gospodarki odpadami opakowaniowymi, przyjęta w krajowym planie gospodarki odpadami zakłada m.in.:

- zrównoważony rozwój – realizowane działania proekologiczne dotyczą również sektora materiałów opakowaniowych,
- zapobieganie powstawaniu odpadów opakowaniowych (wprowadzenie instrumentów ekonomicznych, organizacyjnych i prawnych, przeciwdziałających powstawaniu odpadów, organizacja systemów zbiórki, promowanie opakowań wielokrotnego użytku oraz wspieranie produkcji opakowań zgodnych z wymogami ochrony środowiska),
- odzyskiwanie z materiałów opakowaniowych surowców i energii,
- ustalanie poziomu odzysku i recyklingu na szczeblu krajowym,
- stosowanie uzasadnionych ekonomicznie i ekologicznie metod odzysku.

Realizacja powyższych założeń w gminie Stara Błotnica powinna spowodować zmniejszenie się ilości odpadów opakowaniowych trafiających na składowiska. Możliwe jest to do osiągnięcia poprzez wprowadzenie segregacji odpadów w miejscu ich wytwarzania. Wszelkie opakowania: szklane, plastikowe, papierowe i kartonowe, będą zbierane w systemie wielopojemnikowym. Wtórna segregacja odpadów zmieszanych w punkcie segregacyjno-przeładunkowym wydzieliłaby pozostałe opakowania szklane i plastikowe.

Ważnym elementem jest również zbiórka opakowań po środkach ochrony roślin, które zawierają szkodliwe substancje. Tego rodzaju opakowania należy traktować jako odpad niebezpieczny, który powinien być gromadzony osobno (w GPZON).

Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów poprzedzone będzie szeroką akcją informacyjną (edukacja ekologiczna).

2.6. Cele krótkookresowe gospodarki odpadami (na lata 2004 – 2007)

Podstawowym zadaniem Samorządu Gminy Stara Błotnica będzie rozpoczęcie procesu wprowadzenia systemu gospodarki odpadami.

CELE

- pobudzenie społecznego zapotrzebowania na działania proekologiczne,
- popularyzacja selektywnej zbiórki odpadów,
- stworzenie podstaw organizacyjno-prawnych dla wprowadzenia transportu, odbioru odpadów z terenu gminy

DZIAŁANIA

- opracowanie programu informacyjnego o selektywnej zbiórce odpadów,
- wprowadzenie systemu segregacji odpadów „u źródła” na terenie gminy,
- wprowadzenie systemu odbierania wszelkich odpadów od ich wytwórców,
- ustalenie zasad współfinansowania inwestycji lokalnych np. punktu segregacyjno-przeładunkowego, punktu magazynowania odpadów azbestowych, punktu demontażu samochodów, kompostowni odpadów komunalnych, które zostaną utworzone poza terenem gminy, ale będą obsługiwały również jej obszar,
- opracowanie projektu umożliwiającego ubieganie się o środki zewnętrzne na realizację inwestycji (studium wykonalności, analiza oddziaływania na środowisko)

PUNKT SEGREGACYJNO-PRZEŁADUNKOWY

Powiatowy punkt segregacyjno-przeładunkowy powinien być zlokalizowany na terenie lub w bezpośrednim sąsiedztwie istniejącego składowiska odpadów. Planowane jest utworzenie tego punktu przy obecnie istniejącym składowisku odpadów komunalnych w Białobrzegach – Suchej. Ze względu na opór lokalnej społeczności nie ma możliwości zorganizowania punktu w innym miejscu. Mimo zaawansowanych technologii, ograniczających uciążliwość składowiska do granic jego działki lokalizacje dodatkowego miejsca składowania odpadów wzbudza zachowania określane jako syndrom NIMBY (ang. „not in my backyard” – nie w moim sąsiedztwie).

Punkt taki powinien spełniać następujące warunki:

- być położony w miejscu z dogodnym dojazdem ze wszystkich gmin,
 - posiadać odpowiednie zaplecze i infrastrukturę
- posiadać:
- linię technologiczną do segregacji odpadów zmieszanych,
 - kompostownię odpadów,

- magazyn do czasowego gromadzenia odpadów zawierających azbest,
- halę do demontażu wraków samochodowych,
- utwardzony plac do składowania i segregacji odpadów budowlanych,
- pomieszczenie do zbierania i czasowego przechowywania odpadów niebezpiecznych (PZON),
- oraz mieć możliwości rozbudowy.

OCZEKIWANE EFEKTY

Realizacja planowanych działań powinna doprowadzić do:

- wprowadzenia spójnych zasad finansowania utylizacji odpadów komunalnych (zanieczyszczający płaci) i rozpoczęcia wstępnej segregacji odpadów w gminie. Będzie to wynikiem szerokiej akcji informacyjno-edukacyjnej popularyzującej działania ekologiczne.
- przygotowania i rozpoczęcia inwestycji „powiatowy punkt segregacyjno-przeładunkowy” jako efekty współdziałania samorządów gminnych i samorządu powiatowego.
- rozpoczęcia funkcjonowania systemu segregacji odpadów
- osiągnięcie limitów odzysku i recyklingu na poziomie:
 - odpadów wielkogabarytowych – 20%
 - odpadów budowlanych – 15%
 - odpadów niebezpiecznych – 15%
 - odpadów opakowaniowych – odzysk 50%, recykling 25%

Harmonogram rzeczowy najważniejszych zadań z zakresu gospodarki odpadami na lata 2004-2007:

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna
1	Popularyzacja selektywnej zbiórki odpadów	Wójt Gminy
2	Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów w gminie	Wójt Gminy
3	Współpraca z Samorządem Powiatu w celu utworzenia powiatowego punktu segregacyjno-przeładunkowego	Wójt Gminy
4	Rekultywacja terenów składowiska w Kadłubie	Wójt Gminy
5	Opracowanie programu usuwania materiałów zawierających azbest	Wójt Gminy
6	Likwidacja „dzikich” wysypisk	Wójt Gminy

Źródła finansowania zadań z zakresu gospodarki odpadami:

- Budżet Samorządu Gminy,
- Fundusze ochrony środowiska,
- Budżet Państwa,
- Środki pomocowe.

Wszystkie działania związane z wykonaniem planu gospodarki na terenie gminy Stara Błotnica odpadami będzie koordynował Wójt Gminy.

2.7. Cele gospodarki odpadami na lata 2008– 2015

Podstawowym celem planu gospodarki odpadami na lata 2008-2015 jest wdrożenie powszechnego systemu wstępnej segregacji odpadów.

CELE

- wprowadzenie powszechnego systemu segregacji „u źródła” oraz odbioru odpadów posegregowanych i odpadów zmieszanych z terenu gminy
- współpraca z innymi gminami powiatu w celu uruchomienia: powiatowego punktu segregacyjno-przeładunkowego w Sucheju, punktu magazynowania odpadów zawierających azbest oraz punktu demontażu wraków samochodowych

DZIAŁANIA

- kontynuacja działań informacyjnych na temat segregacji odpadów,
- opracowanie i wdrożenie programu wymiany pokryć dachowych zawierających azbest,
- objęcie całości gminy zorganizowaną zbiórką odpadów oraz systemem segregacji odpadów „u źródła”,
- współdziałanie w budowie powiatowego punktu segregacyjno-przeładunkowego, uruchomieniu kompostowni, uruchomieniu punktu gromadzenia odpadów azbestowych i punktu demontażu wraków samochodowych

OCZEKIWANE EFEKTY

- sprawnie działający system selektywnej zbiórki odpadów oraz ich transportu na składowiska docelowe,
- minimalizacja ilości odpadów poza systemem (odpadów składowanych na „dzikich wysypiskach”),
- zwiększenie zainteresowania mieszkańców gminy wymianą pokryć dachowych zawierających azbest,
- osiągnięcie limitów odzysku i recyklingu na poziomie:
 - odpadów wielkogabarytowych – 55%
 - odpadów budowlanych – 45%
 - odpadów niebezpiecznych – 57%

Gmina Stara Błotnica będzie wspierać działanie regionalne w celu stworzenie optymalnego systemu gospodarki odpadami na terenie powiatu. Program zakłada realizację zadań z zakresu gospodarki odpadami przez gminy wchodzące w skład powiatu białobrzeskiego. Możliwą do realizacji formą współpracy jest utworzenie celowego związku międzygminnego.

Harmonogram rzeczowy najważniejszych zadań z zakresu gospodarki odpadami na terenie powiatu na lata 2008-2015:

L.p.	Przedsięwzięcie	Jednostka odpowiedzialna
1	Uruchomienie punktu segregacyjno-przeładunkowego, kontynuacja działań	Wójtowie i Burmistrzowie Gmin wchodzących w skład powiatu
2	Zwiększanie odzysku surowców wtórnych w wyniku wstępnej segregacji odpadów	Wójt Gminy
3	Wdrożenie programu usuwania materiałów zawierających azbest	Wójt Gminy
4	Rekultywacja terenów składowiska w Kadłubie	Wójt Gminy
5	Likwidacja „dzikich wysypisk” na terenie gminy	Wójt Gminy
6	Monitoring realizacji Planu Gospodarki Odpadami	Wójt Gminy

Powyższe inwestycje będą finansowane z:

- Budżetów samorządów gmin powiatu,
- Funduszy ochrony środowiska,
- Budżetu Państwa,
- Środków pomocowych.

Za realizację powyższych celów odpowiedzialne będą Samorzady Gmin oraz Starostwo Powiatowe.

2.8. Zadania z zakresu gospodarki odpadami w Gminnym Programie Ochrony Środowiska

Powiatowy Program Ochrony Środowiska definiuje cele strategiczne (główne) i cele operacyjne (szczegółowe), które są wiążące dla Gminnego Programu Gospodarki Odpadami. Dla realizacji celu strategicznego, którym jest *Stara Błotnica – gmina ekologiczna* – definiuje się cel operacyjny – *Racjonalne gospodarowanie odpadami*. Program zakłada opracowanie szczegółowych programów realizacyjnych, niezbędnych dla realizacji postawionego celu. Poniżej przedstawione są programy i odpowiadające im działania w układzie zadań priorytetowych i działań w dłuższym okresie czasu.

Cel Operacyjny – Racjonalne gospodarowanie odpadami

Program selektywnej zbiórki odpadów

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2007	
L.p.	Zadanie
1	Popularyzacja selektywnej zbiórki odpadów
2	Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów

Zadania na lata 2008 – 2015	
L.p.	Zadanie
1	Zwiększanie odzysku surowców wtórnych w wyniku wstępnej segregacji odpadów

Program utylizacji odpadów – *program ten będzie realizowany przez Samorząd Gminy Stara Błotnica we współpracy z sąsiednimi gminami.*

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2007	
L.p.	Zadanie
1	Współpraca z Samorządem Powiatu w celu utworzenia powiatowego punktu segregacyjno-przeładunkowego
2	Opracowanie programu usuwania materiałów zawierających azbest

Zadania na lata 2008 – 2015	
L.p.	Zadanie
1	Uruchomienie punktu segregacyjno-przeładunkowego, kontynuacja działań
2	Wdrożenie programu usuwania materiałów zawierających azbest

Program rekultywacji nieczynnego składowiska odpadów

Zadania priorytetowe na lata 2004 – 2007	
L.p.	Zadanie
1	Rekultywacja terenów składowiska w Kadłubie
2	Likwidacja „dzikich wysypisk” na terenie gminy

Zadania na lata 2008 – 2015	
L.p.	Zadanie
1	Rekultywacja terenów składowiska w Kadłubie
2	Likwidacja „dzikich wysypisk” na terenie gminy

Szacunkowe koszty realizacji programów z zakresu gospodarki odpadami przedstawiają poniższe zestawienia.

Szacunkowe koszty realizacji zadań w latach 2004-2007:

L.p.	Przedsięwzięcie	Koszt przedsięwzięcia	Źródła środków
1	Popularyzacja selektywnej zbiórki odpadów	20.000	Budżet gminy Budżet powiatu Budżet państwa FOŚiGW Środki pomocowe
2	Wprowadzenie selektywnej zbiórki odpadów w gminie	30.000	Budżet gminy Budżet powiatu Budżet państwa FOŚiGW Środki pomocowe
3	Współpraca z Samorządem Powiatu w celu utworzenia powiatowego punktu segregacyjno-przeładunkowego	60.000	Budżet gminy Budżety gmin powiatu Budżet powiatu Budżet państwa FOŚiGW Środki pomocowe
4	Opracowanie programu usuwania materiałów zawierających azbest	50.000	Budżet gminy Budżet państwa Środki pomocowe
5	Rekultywacja terenu składowiska w Kadłubie	50.000	Budżet gminy Budżet państwa FOŚiGW Środki pomocowe
6	Likwidacja „dzikich” wysypisk	20.000	Budżet gminy Budżet powiatu Budżet państwa FOŚiGW Środki pomocowe
	RAZEM	230.000	

Szacunkowe koszty realizacji zadań w latach 2008-2015:

L.p.	Przedsięwzięcie	Koszt przedsięwzięcia	Źródła środków
1	Uruchomienie punktu segregacyjno-przeładunkowego, kontynuacja działań	450.000	Budżet gminy Budżet powiatu Budżet państwa FOŚiGW Środki pomocowe
2	Zwiększanie odzysku surowców wtórnych w wyniku wstępnej segregacji odpadów	30.000	Budżet gminy Budżet powiatu Budżet państwa FOŚiGW Środki pomocowe

3	Wdrożenie programu usuwania materiałów zawierających azbest	300.000	Budżet gminy Budżet państwa Środki pomocowe
4	Rekultywacja terenu składowiska w Kadłubie	20.000	Budżet gminy Budżet państwa FOŚiGW Środki pomocowe
5	Likwidacja „dzikich wysypisk” na terenie gminy	20.000	Budżet gminy Budżety gmin powiatu Budżet powiatu Budżet państwa FOŚiGW Środki pomocowe
6	Monitoring realizacji Planu	30.000	Budżet gminy
	RAZEM	850.000	

2.9. Wnioski z analizy oddziaływania projektu na środowisko

Funkcjonujący, w chwili obecnej w gminie Stara Błotnica, systemy zbierania odpadów komunalnych nie odpowiadają wymogom ochrony środowiska i racjonalnej gospodarki odpadami. Najbardziej niekorzystne zjawiska to:

- brak jakiegokolwiek segregacji odpadów,
- niezabezpieczenie nieczynnego składowiska,
- szacunkowe ilości odpadów wytworzonych na terenie gminy (liczone wskaźnikowo) są znacznie wyższe niż ilości odpadów deponowanych na składowisku docelowym. Oznacza to, że znaczna ilość odpadów jest spalana w gospodarstwach domowych lub trafia na „dzikie wysypiska”.

Przewidywane, w ramach Gminnego Planu Gospodarki Odpadami, działania powinny przynieść efekty w postaci:

- podniesienia świadomości ekologicznej mieszkańców gminy – wpłynie to na zmniejszenie zagrożenia dla środowiska naturalnego gminy (zaniechanie samodzielnego spalania odpadów czy wywożenie ich do lasów),
- zmniejszenia szkodliwego oddziaływania na środowisko nieczynnego składowiska w Kadłubie (rekultywacja terenu i stały monitoring),
- zmniejszenia ilości odpadów komunalnych trafiających na docelowe składowisko (wprowadzenie powszechnego systemu selektywnej zbiórki odpadów na terenie całej gminy),
- zwiększenia ilości odzyskiwanych odpadów metalowych, szklanych, plastikowych oraz papieru (segregacja „u źródła”, segregacja w powiatowym punkcie segregacyjno-przeładunkowym),
- oddzielenie maksymalnej ilości odpadów niebezpiecznych ze strumienia odpadów komunalnych (segregacja „u źródła”, segregacja w powiatowym punkcie segregacyjno-przeładunkowym),

- zmniejszenia emisji metanu do atmosfery (kompostowanie i zagospodarowanie odpadów ulegających biodegradacji, odpady trafiające do RZGO również będą kompostowane, a gaz wysypiskowy będzie zbierany),
- zwiększenia ilości odzyskiwanych odpadów wielkogabarytowych budowlanych, niebezpiecznych oraz opakowaniowych do poziomu wyznaczonych limitów odzysku i recyklingu,
- zmniejszenia ilości odpadów niebezpiecznych trafiających na „dzikie wysypiska” (akcje informacyjne, dogodna lokalizacja punktu zbierania odpadów niebezpiecznych, wprowadzenie systemu odbioru odpadów „na telefon”).

2.10. Edukacja

Ważnym elementem wspomagającym skuteczność wdrażania programu gospodarki odpadami jest prowadzenie systematycznej edukacji społeczeństwa. Konieczne jest opracowanie programu informacyjnego, który będzie wspierał działania inwestycyjne i zwiększał poparcie społeczne dla tych działań. Wiele osób, z uwagi na wysokość opłat za wytwarzanie odpadów, negatywnie reagują na ten fakt i stara się we własnym zakresie pozbywać się odpadów (spalanie, zakopywanie, korzystanie z dzikich składowisk). Kampania informacyjno-edukacyjna musi być prowadzona wielotorowo. Musi docierać do wszystkich mieszkańców (dzieci – lekcje w szkołach podstawowych i gimnazjach, dorośli – materiały informacyjne). Kampania może wykorzystywać wszystkie dostępne środki komunikowania społecznego, takich jak:

Materiały drukowane:

- materiały drukowane nie wymagające dużych nakładów: (ulotki, broszury, obwieszczenia itp.),
- publikacje w prasie – regionalnej – i wydawnictwach periodycznych: (artykuły, komentarze, stałe rubryki, wywiady, artykuły redakcyjne),
- materiały dla prasy: komunikaty, powiadomienia i obwieszczenia służb komunalnych,
- okolicznościowe pamiątki (znaczki, długopisy, teczki z nadrukami itp.).

Materiały audiowizualne:

- wywiady dla radia i telewizji,
- ogłoszenia służb komunalnych w radiu i telewizji,
- filmy,
- wystawy.

Imprezy promocyjne:

- konferencje prasowe,

- zebrania mieszkańców,
- imprezy specjalne (festiwale, akcje),
- warsztaty, seminaria, konferencje.

Wybór odpowiednich form kontaktu z mieszkańcami powinien zapewnić optymalną skuteczność przy istniejących możliwościach finansowych

2.11. System monitoringu i oceny realizacji programu

Sprawne funkcjonowanie systemu gospodarki odpadami na terenie gminy wymaga prowadzenia bieżącego monitoringu umożliwiającego ocenę skuteczności podejmowanych działań oraz wprowadzanie – w razie wystąpienia takiej konieczności – odpowiednich korekt.

Harmonogram działań monitorujących program przedstawia schemat:

Działanie	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Bieżący monitoring funkcjonowania systemu	x	x	x	x	x	x	x	x
Raporty z realizacji programu		x		x		x		x
Aktualizacja Programu				x				x

Monitoring systemu gospodarki odpadami powinien być jednym z elementów kontroli realizacji Programu Ochrony Środowiska, w związku z powyższym proponuje się harmonogram przedstawiania raportów samorządowi Gminy zbieżny z harmonogramem monitorowania realizacji Programu Ochrony Środowiska.

Główne zadania związane z monitorowaniem gospodarki odpadami na obszarze gminy, to:

- kontrola instalacji,
- kontrola przewoźników i pośredników (posiadaczy odpadów),
- kontrola instalacji nie posiadających wymaganych zezwoleń,
- identyfikacja nielegalnych instalacji lub działań,
- kontrolowanie przemieszczania się niektórych rodzajów odpadów,
- egzekwowanie ogólnych i lokalnych przepisów gospodarowania odpadami (niedotrzymanie warunków posiadanych pozwoleń, przekroczenie obowiązujących norm).

Rutynowy monitoring powinien obejmować regularne kontrole przedstawicieli kompetentnych władz, które miałyby:

- jasno określone zasady egzekwowania istniejących przepisów,

- ustalony system kar za niestosowanie się przez wytwórców lub pośredników do istniejących przepisów,
- opracowany system procedur operacyjnych, a także systemy uzyskiwania danych i tworzenia raportów i baz danych niezbędnych do prowadzenia krótkoterminowych planów działań.

2.12. Streszczenie

Teren gminy Stara Błotnica zamieszkiwany jest przez 5239 mieszkańców, prognoza na rok 2011 zakłada spadek liczby mieszkańców o 2,3%. Szacunkowa ilość odpadów w 2002 roku, wytwarzanych na terenie gminy wynosi:

odpady komunalne – 1150 Mg

odpady niebezpieczne – ok. 120 Mg

Gmina nie posiada własnego składowiska odpadów oraz nie prowadzi selektywnej zbiórki odpadów.

Plan Gospodarki Odpadami

Gminny Plan Gospodarki Odpadami zakłada organizację trzyetapowego systemu gospodarki odpadami na terenie gminy Stara Błotnica. Pierwszy etap realizowany jest na terenie gminy przez samorząd gminy, drugi etap na terenie powiatu przez gminy wchodzące w jego skład i gminy ościenne, trzeci będzie etapem wspólnym dla gmin i powiatów subregionu radomskiego.

Etapy gospodarki odpadami na terenie Gminy Stara Błotnica:

Etap I.

Wstępna segregacja „u źródła” - odpady komunalne wytwarzane w gospodarstwach domowych oraz w jednostkach prowadzących działalność gospodarczą poddawane są wstępnej segregacji w miejscu wytworzenia, w wyniku wstępnej segregacji zostanie oddzielona frakcja sucha (papier, szkło, plastik, metale).

Etap II.

Segregacja w punkcie segregacyjno-przeładunkowym, zlokalizowanym na terenie gminy Białobrzegi w miejscowości Sucha – odbierana z gospodarstw domowych frakcja mokra będzie poddana powtórnej segregacji. Odzyskane surowce wtórne będą odbierane przez firmy w celu ich dalszego zagospodarowania, odpad zostanie przewieziony do Regionalnego Zakładu Gospodarki Odpadami. Punk segregacyjno-przeładunkowy pełnić będzie również funkcję tymczasowego składowiska odpadów niebezpiecznych (PZON), w tym m.in. wyrobów zawierających azbest.

Etap III.

Utylizacja odpadów w RZGO – trafią tu pozostałe po segregacji w punkcie segregacyjno-przeładunkowym odpady, oddzielona zostaje frakcja organiczna (do kompostowania), frakcja energetyczna (do spalania) oraz odpad obojętny (do składowania). Wojewódzki Plan Gospodarki Odpadami zakłada utworzenie na terenie województwa mazowieckiego kilku Regionalnych Zakładów Gospodarki Odpadami, posiadających wymagane pozwolenia i spełniających wymogi ochrony środowiska. Dla subregionu radomskiego przewiduje się lokalizację RZGO na istniejącym składowisku w Radomiu-Wincentowie.

Ważnym elementem planu gospodarki odpadami jest prowadzenie systematycznej pracy informacyjnej i edukacyjnej, zaadresowanej do dzieci i młodzieży oraz do dorosłych mieszkańców gminy). Efektem prowadzonych działań powinno być wprowadzenie powszechnego systemu segregacji odpadów „u źródła” oraz wyeliminowanie niekorzystnych dla środowiska nawyków (spalanie śmieci w gospodarstwach domowych, wywożenie odpadów do lasów itp.).

2.13. Wykaz materiałów źródłowych

- Polska 2025 – Długookresowa strategia trwałego i zrównoważonego rozwoju,
- Narodowa strategia ochrony środowiska na lata 2000 – 2006,
- II Polityka ekologiczna państwa, grudzień 2000 r.,
- Polityka ekologiczna państwa na lata 2003 – 2006 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2007 – 2010, Rada Ministrów, Warszawa grudzień 2002 r.,
- Program wykonawczy do II Polityki ekologicznej państwa na lata 2002 – 2010, Rada Ministrów, Warszawa listopad 2002 r.,
- Strategia ekorozwoju Polski, MOŚ, ZNiL, Warszawa 1993 r.,
- Plan rozwoju obszarów wiejskich dla Polski na lata 2004 – 2006 (drugi projekt), Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, marzec 2003 r.
- Podstawowe problemy środowiska w Polsce, Inspekcja Ochrony Środowiska, Warszawa listopad 2000 r.,
- Polityka leśna państwa – dokument przyjęty przez Radę Zasobów Naturalnych i Leśnictwa (1997) – dokument przyjęty przez Radę Ministrów w dniu 22.04.1997 r.,
- Krajowy plan gospodarki odpadami – Ministerstwo Środowiska, październik 2002 r.,
- Program usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest stosowanych na terytorium Polski, Rada Ministrów, Warszawa maj 2002 r.,

- Strategia rozwoju województwa mazowieckiego – Sejmik Województwa Mazowieckiego – Warszawa 2001 r.,
- Rocznik statystyczny województwa mazowieckiego, Urząd Statystyczny w Warszawie 2002 r.,
- Wojewódzki program operacyjny rozwoju regionalnego Mazowsza na lata 2001 – 2002, Zarząd Województwa Mazowieckiego, styczeń 2001 r.,
- Wojewódzki Program Rozwoju Regionalnego Mazowsza na lata 2001 – 2006, Sejmik Województwa Mazowieckiego, Warszawa 2001 r.,
- Program ochrony środowiska województwa mazowieckiego - 2003 r.,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa mazowieckiego, opracowany przez Państwowy Instytut Geologiczny, wrzesień 2003 r.,
- Program gospodarki odpadami niebezpiecznymi dla województwa mazowieckiego, PROEKO Sp. z o. o., Warszawa 2003 r.
- Program Ochrony Środowiska i Plan Gospodarki Odpadami dla Powiatu Białobrzeskiego grudzień 2003 r.
- Strategia Rozwoju Powiatu Białobrzeskiego – grudzień 2003 r.
- Natura 2000 – Europejska sieć ekologiczna, Ministerstwo Środowiska, Warszawa 2002 r.,
- Koncepcja krajowej sieci ekologicznej ECONET – Polska – praca zbiorowa pod redakcją dr A. Liro – Fundacja IUCN Poland, Warszawa 1998 r.,
- Stan środowiska w województwie mazowieckim – WIOŚ, Warszawa 2001 r.,
- Stan środowiska w województwie mazowieckim – Raport WIOŚ, Warszawa 1999 r.,
- Gospodarka odpadami pochodzenia przemysłowego w województwie mazowieckim – WIOŚ, Warszawa 2001 r.,
- Jakość i zagrożenia wód powierzchniowych w województwie mazowieckim – WIOŚ, Warszawa 2002 r.,
- Stan uszkodzenia lasów w Polsce w 2001 r. na podstawie badań monitoringowych, IOŚ, Warszawa 2002 r.,
- Poradnik – powiatowe i gminne plany gospodarki odpadami, Warszawa 2002 r.,
- Wytyczne sporządzania programów ochrony środowiska na szczeblu regionalnym i lokalnym, Ministerstwo Środowiska, Warszawa lipiec 2002r.,
- „Wybrane zadania samorządów terytorialnych w ochronie środowiska w związku z przystąpieniem Polski do UE”, Ministerstwo Środowiska,
- Wybrane zadania przedsiębiorców w ochronie środowiska w związku z przystąpieniem Polski do UE”, Ministerstwo Środowiska,
- Przegląd ekologiczny składowiska odpadów komunalnych w Suchej (gmina Białobrzegi)